

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Διπλωματική Εργασία

Με τίτλο

Κίνητρα και εμπόδια για την συμμετοχή ενηλίκων εκπαιδευομένων στην Διά Βίου Μάθηση. Μελέτη περίπτωσης: Δομές τυπικής, μη τυπικής εκπαίδευσης του Δήμου Αλεξάνδρειας

Της
ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΑΦΙΡΗ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Ασπασία Οικονόμου

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2019

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από δημόσια άδεια πνευματικών δικαιωμάτων Creative Commons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

- **Μοιραστείτε:** αντιγράψετε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- **Προσαρμόστε:** αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- **Αναφορά Δημιουργού:** Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- **Μη Εμπορική Χρήση:** Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- **Παρόμοια Διανομή:** Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια Creative Commons όπως και το πρωτότυπο.

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης(βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, ημέρα, Μάρτιος, 2019

Η Δηλούσα: Κυριακή Μουσαφίρη

Περίληψη

Με την παρούσα εργασία, επιχειρείται η διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής ενηλίκων εκπαιδευομένων, στις υπάρχουσες δομές τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης του Δήμου Αλεξάνδρειας. Θα γίνει προσπάθεια να σκιαγραφηθεί το προφίλ των συμμετεχόντων και να αναδειχθούν τα κίνητρα αλλά και τα εμπόδια συμμετοχής των ενηλίκων. Θα υπάρξει συσχέτιση μεταξύ των δημογραφικών στοιχείων, όπως του φύλου, της ηλικίας, της εργασιακής και οικονομικής κατάστασης, του μορφωτικού επιπέδου, και άλλων, με τους λόγους ώθησης των ενηλίκων για συμμετοχή στα προσφερόμενα προγράμματα του Δήμου. Δηλαδή του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Σ.Δ.Ε, της Σχολής Μαθητείας ΕΠΑ.Λ, του Κδβμ2 του Κέντρου Ανάπτυξης Ελληνικού Εμπορίου Κ.Α.ΕΛ.Ε και του Ιδιωτικού Κδβμ2 Ram computer. Αρχικά γίνεται αναφορά στην πολιτική που χάραξε η Ευρωπαϊκή ένωση στην εκπαίδευση ενηλίκων, το ευρωπαϊκό και ελληνικό θεσμικό πλαίσιο για τη δια βίου μάθηση. Αναλύονται οι βασικότερες θεωρίες κινήτρων και εμποδίων για την συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων. Παρουσιάζονται προηγούμενες έρευνες κινήτρων και εμποδίων συμμετοχής τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο. Το δείγμα της παρούσης έρευνας αποτέλεσαν 53 γυναίκες και 51 άντρες που παρακολουθούν κάποιο από τα προσφερόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα του Δήμου Αλεξάνδρειας. Για τον σκοπό αυτό διεξήχθη ποσοτική έρευνα από τον Ιανουάριο έως τον Μάρτιο του 2019. Τα ποσοτικά δεδομένα συγκεντρώθηκαν από ερωτηματολόγια μέσω της φόρμας docs της Google και επεξεργάστηκαν με το στατιστικό πρόγραμμα excel. Η έρευνα καταδεικνύει πως το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετεχόντων είναι γυναίκες. Επίσης το μεγαλύτερο ποσοστό καλύπτουν εργαζόμενοι μεταξύ 45-54 ετών. Το κύριο κίνητρο αποτέλεσε το ενδιαφέρον για την απόκτηση τυπικών προσόντων, η απόκτηση πιστοποίησης αλλά και το ενδιαφέρον για την μάθηση. Τα ισχυρότερα εμπόδια συνιστούν η έλλειψη χρόνου λόγω προσωπικών, οικογενειακών και εργασιακών υποχρεώσεων.

Η παρούσα έρευνα φιλοδοξεί να αποτελέσει το εφαλτήριο για μελλοντικές έρευνες που σαν στόχο έχουν την διερεύνηση των κινήτρων ενηλίκων αλλά και των εμποδίων κατά την συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Συνεπώς θα δοθεί η δυνατότητα σ' αυτούς που σχεδιάζουν και υλοποιούν προγράμματα δια βίου, κρατικών και ιδιωτικών φορέων, να τα καταστήσουν ελκυστικότερα και αποδοτικότερα με στόχο την μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή.

Abstract

The present paper attempts to investigate the motivation for participation of adult learners in the existing formal and non-formal education structures of the Municipality of Alessandria. An effort will be made to outline the profile of the participants and to indicate both the motivations and the obstacles of adults' participation. There will be a correlation between the demographic data, such as gender, age, occupational and economic status, educational level, and others, with the reasons for encouraging people to participate in the programs offered by the Municipality. That is, of the School of Second Chance SDE, the Apprenticeship School EPAL, the Center for the Development of Hellenic Commerce KAELLE and the private KDBM2 Ram computer. Initially, reference is made to the policy developed by the European Union in adult education, the European and Greek institutional framework for lifelong learning. The main theories of motives and obstacles for participation in adult education are analyzed. Previous studies of incentives and barriers to participation are presented at both international and national levels. The sample of this survey was 53 women and 51 men attending one of the offered educational programs of the Municipality of Alexandria. For this purpose, a quantitative survey was conducted from January to March 2019. The quantitative data was gathered using questionnaires through the Google Docs form and edited with the Excel statistical program. Research shows that the largest percentage of participants are female workers aged 45-54. The main motivation was the interest in acquiring formal qualifications, certification but also in learning. The biggest obstacle is the lack of time due to personal, family and occupational obligations. This research aims to serve as a springboard for future research aimed at exploring adult motivations and obstacles in their participation in educational programs. Therefore, it will be possible for those who design and implement lifelong, public and private sector projects to make them more attractive and efficient in order to get the most possible participation.

Περιεχόμενα

Υπεύθυνη Δήλωση.....	3
Περίληψη	4
Abstract	5
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	8
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	15
1.1 Εισαγωγή	15
1.2 Βασικές Έννοιες στη Διά Βίου Μάθηση.....	15
1.3 Ευρωπαϊκή πολιτική.....	18
1.4 Η εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ελλάδα.....	23
1.4.1 Ιστορική Αναδρομή	23
1.4.2 Ο Νόμος 3879/2010.....	25
1.4.3 Κέντρα Δια Βίου Μάθησης Κδβμ.	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΟΜΕΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	31
2.1 Εισαγωγή.....	31
2.2 Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου Αλεξάνδρειας.....	32
2.3 Προηγούμενα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων στο Δήμο Αλεξάνδρειας	33
2.4 Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε).....	33
2.5 Σχολή Μαθητείας ΕΠΑ.Λ	36
2.5.1 Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας.....	36
2.5.2 Σχολή Μαθητείας ΕΠΑ.Λ Αλεξάνδρειας	39
2.6 Κέντρο Ανάπτυξης Ελληνικού Εμπορίου Κ.Α.ΕΛ.Ε.....	40
2.6.1 Εισαγωγή	40
2.6.2 Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΣΕ).	40
2.6.3 Το προφίλ των Κ.Α.ΕΛ.Ε.....	41
2.6.4 Το παράρτημα ΚΑΕΛΕ Αλεξάνδρειας.....	41
2.7 Το ιδιωτικό Κ.Δ.Β.Μ2 ram computer.	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	46
3.1 Εισαγωγή.....	46
3.2 Η έννοια του κινήτρου.....	46
3.3 Θεωρίες των κινήτρων στην εκπαίδευση	48

3.4 Κίνητρα και λόγοι συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα	50
3.5 Εμπόδια συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση	51
3.6 Χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευομένων	52
3.7 Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης ενηλίκων	53
Κεφάλαιο 4 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ,ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	55
4.1. Αναγκαιότητα και Πρωτοτυπία της Έρευνας	55
4.2 Ερευνητικά ερωτήματα και στόχοι	56
4.2.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας	56
4.2.2 Ερευνητικά Ερωτήματα	56
Κεφάλαιο 5 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	57
5.1 Επισκόπηση Ερευνών σχετικά με τα Κίνητρα και τα Εμπόδια συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα	57
ΜΕΡΟΣ Β: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	62
6.1 Εισαγωγή.....	62
6.2 Επιλογή μεθοδολογίας.....	63
6.3 Ερευνητικά εργαλεία	63
6.4 Πληθυσμός και δείγμα.....	64
6.5 Διαδικασία έρευνας.....	65
6.6 Χρονοδιάγραμμα.....	65
6.7 Περιορισμοί της έρευνας.	65
6.8 Αξιοπιστία και εγκυρότητα της έρευνας	66
6.9 Διαθέσιμοι πόροι.....	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	67
7.1 Εισαγωγή.....	67
7.2 Γενικές πληροφορίες.....	68
7.3 Ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων σχετικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα.	70
7.4. Ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων σχετικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα.	78
7.5. Ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων σχετικά με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα.	81
7.6 Ανάλυση, σύνθεση, σχολιασμός.....	86
7.7 Συμπεράσματα και προτάσεις.....	90
7.8 Επίλογος	93
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	94
Παράρτημα 1	101
Συντομογραφίες / Ακρωνύμια	101

Παράρτημα 2.....	102
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	102

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πίνακας 1: Δομές δια βίου μάθησης που συμμετείχαν στην έρευνα.....	68
Πίνακας 2: Προηγούμενη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα	69
Πίνακας 3: Φύλο συμμετεχόντων	70
Πίνακας 4: Φύλο συμμετεχόντων στην σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ	71
Πίνακας 5: Ηλικία συμμετεχόντων.....	72
Πίνακας 6: Εργασιακή κατάσταση	73
Πίνακας 7: Τόπος κατοικίας.....	74
Πίνακας 8: Εθνικότητα	74
Πίνακας 9: Επίπεδο Εκπαίδευσης.....	75
Πίνακας 10: Οικογενειακή κατάσταση	76
Πίνακας 11: Οικονομική κατάσταση.....	77
Πίνακας 12: Κίνητρα συμμετοχής στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Δήμου Αλεξάνδρειας	80
Πίνακας 13: Παράγοντες που εμποδίζουν τη συμμετοχή στα προγράμματα	83
Πίνακας 14: Θα παρακολουθούσατε στο μέλλον άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα ;	84
Πίνακας 15: Προτάσεις συμμετεχόντων	85

Γράφημα 1: Δομές δια βίου μάθησης που συμμετείχαν στην έρευνα.....	69
Γράφημα 2: Προηγούμενη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα.....	70
Γράφημα 3: Φύλο συμμετεχόντων.....	71
Γράφημα 4: Φύλο συμμετεχόντων στην σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ	71
Γράφημα 5: Ηλικία συμμετεχόντων	72
Γράφημα 6: Εργασιακή κατάσταση	73
Γράφημα 7: Τόπος κατοικίας	74
Γράφημα 8: Εθνικότητα	75
Γράφημα 9: Βαθμίδα Εκπαίδευσης	76
Γράφημα 10: Οικογενειακή κατάσταση	77
Γράφημα 11: Οικονομική κατάσταση	78
Γράφημα 12: Κίνητρα συμμετοχής στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Δήμου Αλεξάνδρειας	81
Γράφημα 13: Παράγοντες που εμποδίζουν τη συμμετοχή στα προγράμματα	84
Γράφημα 14: Θα παρακολουθούσατε στο μέλλον άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα	85

Εικόνα 1:Πηγή: Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθηση, Οδηγός 2013	23
Σχεδιάγραμμα 1: Εθνικό Δίκτυο Διά Βίου Μάθησης	26

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ύστερα από την βιωματική μου κυρίως εμπειρία, αλλά και από τις θεωρητικές γνώσεις που αποκόμισα από αυτό το εξαιρετικά ενδιαφέρον ταξίδι της δια βίου μάθησης, είμαι πεπεισμένη πως κάθε ενήλικας έχει την δυνατότητα να εξελιχθεί και να βελτιώσει τις δεξιότητές του.

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας, θέλω να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια κ. Ασπασία Οικονόμου για τις πολύτιμες συμβουλές της και την όλη καθοδήγηση και εμπύχωση που μου παρείχε κατά τη διάρκεια εκπόνησης αυτής.

Οφείλω να ευχαριστήσω τον σύζυγό μου Γρηγόρη Γιοβανόπουλο και τα παιδιά μου Δημήτρη και Κωνσταντίνο που στάθηκαν δίπλα μου και στηρίζουν όλες μου τις επιλογές. Επιθυμώ να ευχαριστήσω την μικρή μου φίλη Έρη, που με παροτρύνει να μην πτοούμαι από τις αντιξοότητες και την πνευματική μου κόπωση. Ευχαριστώ επίσης την κ. Θωμαή Δημητριάδου, πρώην Υπεύθυνη Εκπαίδευσης και Διασφάλισης Ποιότητας του Κδβμ του Δήμου Αλεξάνδρειας και νυν Επιστημονική Σύμβουλο του Ινστιτούτου Εργασίας ΓΣΕΕ Κεντρικής Μακεδονίας.

Και τέλος αφιερώνω αυτή την εργασία στον μνήμη του πατέρα μου Κωνσταντίνου που αποτέλεσε για μένα πρότυπο δημιουργικότητας, δύναμης, επιμονής και ελεύθερης σκέψης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γίνεται φανερό, ότι ένας από τους κεντρικούς άξονες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής είναι η εκπαίδευση. Η επενδυτική προτεραιότητα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) στην θεματική ενότητα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της επαγγελματική κατάρτισης για την απόκτηση δεξιοτήτων ενισχύει ακόμη περισσότερο την πολιτική της. Στρατηγικοί στόχοι της ευρωπαϊκής αναπτυξιακής πολιτικής, «Ευρώπη 2020» αποτελούν οι τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης με ιδιαίτερη βαρύτητα στη δια βίου μάθηση.

«Επιδιώκεται ο περιορισμός του ποσοστού των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στις βασικές δεξιότητες στο 15% από το 20% που ήταν το 2009. Στοχεύουν στην αύξηση του ποσοστού των ενηλίκων 25-64 ετών που συμμετέχουν στη δια βίου μάθηση στο 15% από το 9,1% που ήταν το 2010. Επιθυμούν να επιτύχουν τη μείωση του ποσοστού των νέων ηλικίας 18-24 που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση στο 10% από το 14,1% που ήταν το 2010» (ΓΓΔΒΜ, 2012).

Σαφέστατα τόσο από την από ευρωπαϊκή πολιτική όσο και από τις επιταγές της σύγχρονης εποχής, οι όροι «εκπαίδευση ενηλίκων» και «διά βίου μάθηση» βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Και αυτό γιατί οι ανάγκες της αγοράς, ο ανταγωνισμός, η οικονομική κρίση και οι εργασιακές συνθήκες δημιουργούν την ανάγκη για εκπαίδευση και επανεκπαίδευση. Επιπλέον, η μεγάλη χρηματοδότηση όλων των δομών που σχετίζονται με την εκπαίδευση και η δημιουργία ιδιωτικών φορέων δημιούργησαν ένα διαφορετικό κοινωνικό-οικονομικό και ενδιαφέρον πλαίσιο .

Ενδιαφέρουσα είναι η άποψη της Milana (2012:114) πως *«η αυξημένη πολιτική εστίαση στην επαγγελματική και εργασιακή εκπαίδευση, τουλάχιστον στις δυτικές κοινωνίες, μπορεί επίσης να εξηγηθεί από το μειωμένο ρόλο του κράτους στην εξασφάλιση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της προστασίας των πολιτών σε σχέση με εκείνη της αγοράς».*

Η επιλογή του θέματος της παρούσης έρευνας, ήταν αποτέλεσμα τόσο της απουσίας μιας προηγούμενης σχετικής έρευνας στον Δήμο Αλεξάνδρειας η οποία θα περιελάμβανε όλες τις δομές εκπαίδευσης ενηλίκων, όσο και από την συμμετοχή της ερευνήτριας σε προηγούμενα προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης στον ίδιο δήμο. Ο Δήμος Αλεξάνδρειας είναι ένας μεγάλος δήμος της Ημαθίας με αρκετές ιδιαιτερότητες, όπως το μεγάλο ποσοστό αγροτικού πληθυσμού, τα πολλά χωριά που γνώρισαν μεγάλη ανάπτυξη κατά το παρελθόν, η κομβική της τοποθεσία, η ύπαρξη συνοικισμού ρομά κ.α. Επιπλέον αποτελεί τον τόπο καταγωγής της γραφούσης. Σημαντική συμβολή για την απόφαση αυτή, υπήρξε και η λειτουργία της σχολής Μαθητείας του ΕΠΑ.Λ, ενός νέου θεσμού για την περιοχή και για την επαγγελματική κατάρτιση

γενικότερα. Η απουσία ερευνών πάνω στα κίνητρα και τα εμπόδια των μαθητών των σχολών μαθητείας και επαγγελματικής κατάρτισης, που αποτελεί έναν από τους τέσσερις πληθυσμούς-στόχους αποτέλεσε και την καινοτομία της παρούσης εργασίας.

Τα βιώματα της γραφούσης ως εξετάστριας και διευθύνουσας της σχολικής μονάδας που διενεργεί εξετάσεις για απόκτηση απολυτηρίου Δημοτικού ενηλίκων, συνέβαλε σημαντικά ως προς την ίδια κατεύθυνση.

Σκοπός της παρούσης έρευνας είναι να αποτιμηθούν τα κίνητρα των κατοίκων του Δήμου Αλεξάνδρειας για επανεκπαίδευση και κατάρτιση, σε σχέση με τις υπάρχουσες δομές. Στη συνέχεια πρόκειται να ερευνηθεί, πώς διαμορφώνονται οι παράγοντες υποκίνησης ανάλογα με τα επιμέρους δημογραφικά χαρακτηριστικά, καθώς και τα ανιχνευθούν οι ανασταλτικοί παράγοντες που θέτουν εμπόδια στους ενήλικες.

Το μεγάλο ενδιαφέρον των δημοτών για συμμετοχή στα προσφερόμενα προγράμματα ακολουθώντας τις εξελίξεις, που διεξήχθησαν και διεξάγονται την παρούσα χρονική περίοδο, αποτελεί ένα πρόσθετο ενδιαφέρον. Αποτιμώντας τα κίνητρα και τα εμπόδια φιλοδοξούμε να συμβάλουμε στον καλύτερο μελλοντικό σχεδιασμό, καλύπτοντας τις ανάγκες περισσότερων ενηλίκων, κάμπτοντας τις αναστολές τους.

Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας, είναι οι εκπαιδευόμενοι των υπάρχουσών τριών δομών μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων και μίας δομής τυπικής εκπαίδευσης του Δήμου Αλεξάνδρειας. Δηλαδή, οι μαθητευόμενοι της Σχολής μαθητείας ΕΠΑ.Λ, του Κδβμ2 του Κέντρου Ανάπτυξης Ελληνικού Εμπορίου Κ.Α.ΕΛ.Ε, οι εκπαιδευόμενοι του ιδιωτικού Κδβμ2 Ram computer (που συγκεντρώνουν τον μεγαλύτερο αριθμό εκπαιδευομένων) και οι εκπαιδευόμενοι του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Σ.Δ.Ε αντίστοιχα. Καταλληλότερη μέθοδος κρίθηκε η ποσοτική έρευνα πρωτογενών στοιχείων, με την χρήση ερωτηματολογίου.

Κατά συνέπεια, γνωρίζοντας προηγουμένως τις ανάγκες και τις προσδοκίες συμμετοχής των εκπαιδευομένων, μπορούν να οργανωθούν και να εξελιχθούν αποτελεσματικότερα οι δομές ΔΒΜ (Κάραλης, 2005). *«Η συνεχής μάθηση και η ενημέρωση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του ατόμου αποτελεί απαίτηση για να παραμείνει «up-to-date and at the top of one's game». Η πολιτική για τη δια βίου μάθηση είναι πειστική στην έμφαση που δίνει στις ίσες ευκαιρίες μάθησης για όλους»* (Siivonen Päivi, 2016).

Το πρώτο μέρος αποτελεί το θεωρητικό πλαίσιο και περιλαμβάνει 5 κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί το εννοιολογική πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων. Γίνεται αποσαφήνιση των βασικών εννοιών της Δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης ενηλίκων. Παρουσιάζεται η Ευρωπαϊκή πολιτική από την συγγραφή της Λευκής Βίβλου έως τις μέρες μας. Ακολουθεί η

ιστορική πορεία της εκπαίδευσης ενηλίκων στη χώρα μας, αναλύεται το Εθνικό Πρόγραμμα δια βίου Μάθησης με τον Νόμο 3879/2010 ως την λειτουργία των Κδβμ2.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα γίνει μια συνοπτική παρουσίαση του Δήμου Αλεξάνδρειας που αποτελεί το πεδίο αναφοράς του κυρίως πληθυσμού στόχου της παρούσας έρευνας. Θα γίνει αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των δομών τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων στις δομές του Δήμου Αλεξάνδρειας, δηλαδή του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας ΣΔΕ, της Σχολής Μαθητείας ΕΠΑ.Λ, του Κδβμ.2 του Κ.Α.ΕΛ.Ε και τέλος του Ιδιωτικού Κδβμ.2 Ram computer.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αποσαφήνιση του όρου «κίνητρο», θα αναλυθούν τα θεματικά πεδία κίνητρα και εμπόδια στην εκπαίδευση ενηλίκων. Επίσης θα αναφερθούν θεωρίες σχετικά με τα κίνητρα και τα εμπόδια συμμετοχής ενηλίκων στα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Στο τέταρτο μέρος αναλύεται η αναγκαιότητα και η πρωτοτυπία της έρευνας, ο σκοπός και οι στόχοι της, όπου και προκύπτουν τα ερευνητικά ερωτήματα.

Στο πέμπτο κα τελευταίο κεφαλαίο του πρώτου μέρους παρατίθεται η βιβλιογραφική επισκόπηση βιβλιογραφικών ερευνών που έχουν αποτιμήσει τα κυριότερα κίνητρα και εμπόδια που συναντούν οι ενήλικες στην εκπαιδευτική διαδικασία. Με βάση την συγκεκριμένη επισκόπηση θα επιχειρηθεί η σύνδεση του θεωρητικού μέρους με το ερευνητικό μέρος της παρούσας έρευνας. Θα γίνει σύγκριση των παλαιότερων ερευνών με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας.

Το δεύτερο μέρος της διπλωματικής έρευνας, αποτελείται από 2 κεφάλαια. Το πρώτο αναφέρεται στο ερευνητικό πλαίσιο. Αποτελείται από εννέα υποενότητες. Αναλυτικότερα παρουσιάζεται η επιλογή της μεθοδολογίας και η στρατηγική δειγματοληψίας, τα ερευνητικά εργαλεία, η επιλογή και ανάλυση του πληθυσμού-στόχου, τα χαρακτηριστικά του δείγματος, η διαδικασία της έρευνας, το χρονοδιάγραμμα, οι περιορισμοί του τέθηκαν, η αξιοπιστία και η εγκυρότητά της και τέλος οι διαθέσιμοι πόροι δηλαδή ο τρόπος επεξεργασίας και ανάλυσης των δεδομένων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται τα ευρήματα της έρευνας που σχετίζονται ανάλυση των ερευνητικών ερωτημάτων, δηλαδή τη σκιαγράφηση του προφίλ των συμμετεχόντων σε σχέση με τα κοινωνικά, δημογραφικά χαρακτηριστικά, με τα κίνητρα και τα εμπόδια των ενηλίκων εκπαιδευομένων στις υπάρχουσες δομές εκπαίδευσης του Δήμου Αλεξάνδρειας που προέκυψαν ύστερα από την ανάλυση των ερωτηματολογίων. Ακολουθεί η ανάλυση της μίας και μοναδικής ερώτησης ποιοτικού χαρακτήρα.

Μετά την σύνθεση των αποτελεσμάτων με προηγούμενες έρευνες, προκύπτουν τα βασικά συμπεράσματα για κάθε ερευνητικό ερώτημα και στο τέλος γίνονται προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

Λέξεις κλειδιά: Διά βίου μάθηση, Κέντρα δια βίου μάθησης, κίνητρα συμμετοχής, εμπόδια συμμετοχής, εκπαίδευση ενηλίκων, Δια Βίου Εκπαίδευση.

**ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

1.1 Εισαγωγή

Η εκπαίδευση ενηλίκων είναι ένας σχετικά νέος θεσμός όπου η ιστορία της αρχίζει από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Συνεπώς, το θεωρητικό πλαίσιο δεν είναι εύκολο για διερεύνηση καθώς πολλές φορές οι όροι που το πλαισιώνουν αλληλοκαλύπτονται και πολλές φορές συγχέονται. Αρχικά γίνεται μια προσπάθεια αποσαφήνισης της βασικής ορολογίας που διέπει το συγκεκριμένο πεδίο. Κατόπιν θα αναλυθεί η στοχοθεσία της ευρωπαϊκής πολιτικής και αντίστοιχα η πορεία της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα και των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης τοπικής εμβέλειας, που λειτούργησαν στην χώρα μας σε επίπεδο δήμου.

1.2 Βασικές Έννοιες στη Διά Βίου Μάθηση

Σύμφωνα με τον Κόκκο (2007: 47), η δια βίου μάθηση *«υποδηλώνει τον απεριόριστο και αέναο χαρακτήρα της μάθησης, που καλύπτει όλο το φάσμα της ζωής και περιλαμβάνει όλες ανεξαιρέτως τις μορφές μάθησης, τόσο εκείνες που παρέχονται από κάθε είδους εκπαιδευτικούς φορείς όσο και όλες τις μορφές άτυπης μάθησης».*

«Βασική προϋπόθεση κατανόησης της ευρωπαϊκής στοχοθεσίας στον τομέα δια βίου μάθηση είναι να κατανοήσουμε τον όρο «εκπαίδευση ενηλίκων» όπου εμπεριέχεται μέσα στην έννοια του ευρύτερου όρου (Πασιάς, 2006: 76). Επίσης για να κατανοήσουμε την ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα της διά βίου μάθησης βασική προϋπόθεση είναι να αποκωδικοποιήσουμε τους όρους που συνοδεύουν το λόγο της. Η διά βίου μάθηση είναι σαφές πως αναφέρεται στη μάθηση ενηλίκων. Ωστόσο, ήδη από τη δεκαετία του '70, σύμφωνα με τα κείμενα της Ουνέσκο και του ΟΟΣΑ, υπάρχει δυσκολία προσδιορισμού του όρου της «εκπαίδευσης ενηλίκων», εφόσον μάλιστα είναι έννοια σχετικά προσδιοριζόμενη, ανάλογα με τον πολιτισμό, την ήπειρο και την ανθρωπογεωγραφία, όπου κάθε φορά απευθύνεται, με αποτέλεσμα να διαφοροποιούνται κάθε φορά οι στόχοι της. Γι' αυτό το λόγο ξεκίνησε να χρησιμοποιείται ο όρος «διά βίου μάθηση» ώστε να αποφευχθεί ο όρος «εκπαίδευση ενηλίκων».(Rogers,1999:53-58). Βέβαια, οι

περισσότεροι ορισμοί που διαχρονικά δίνονται, αφορούν την εμπλοκή σε μαθησιακή δραστηριότητα με σκοπό να καλυφθούν από τη μία εκπαιδευτικές και μαθησιακές ανάγκες, και από την άλλη επαγγελματικές ανάγκες, μέσα από την απόκτηση δεξιοτήτων και προσόντων που θα βοηθήσουν το άτομο να προσαρμοστεί στις συνθήκες εργασίας και απασχόλησης. Οι ορισμοί αυτοί είναι προφανές πως αναφέρονται στις δυτικές κοινωνίες.

Σύμφωνα με τους ορισμούς της UNESCO και του ΟΟΣΑ ορίζεται αντίστοιχα:

«Εκπαίδευση ενηλίκων είναι κάθε εκπαιδευτική διεργασία, κάθε περιεχομένου, επιπέδου ή μεθόδου, είτε πρόκειται για τυπική εκπαίδευση είτε όχι, είτε για διεργασία που επεκτείνει χρονικά ή αντικαθιστά την αρχική εκπαίδευση στα σχολεία, κολέγια και πανεπιστήμια, καθώς και για μαθητεία, μέσω των οποίων άτομα που θεωρούνται ενήλικα από την κοινωνία στην οποία ανήκουν αναπτύσσουν τις ικανότητές τους, εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, βελτιώνουν τα τεχνικά και επαγγελματικά τους προσόντα ή τα προσανατολίζουν προς άλλη κατεύθυνση και επιφέρουν αλλαγές στις στάσεις ή τη συμπεριφορά τους με τη διπλή προοπτική της πλήρους προσωπικής ανάπτυξης και της συμμετοχής σε μια εναρμονισμένη και αυτοδύναμη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη» (UNESCO, 1975)

«Η Εκπαίδευση Ενηλίκων αφορά οποιαδήποτε μαθησιακή δραστηριότητα ή πρόγραμμα σκόπιμα σχεδιασμένο από κάποιον εκπαιδευτικό φορέα, για να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ανάγκη κατάρτισης ή ενδιαφέρον που ενδέχεται να πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής ενός ανθρώπου που έχει υπερβεί την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η κύρια δραστηριότητά του δεν είναι πλέον η εκπαίδευση. Η «σφαίρα» της, επομένως, καλύπτει μη επαγγελματικές, επαγγελματικές, γενικές, τυπικές και μη τυπικές σπουδές, καθώς επίσης και την εκπαίδευση που έχει συλλογικό κοινωνικό σκοπό» (ΟΟΣΑ, 1977 στο Rogers, 1999:55).

Συμπερασματικά, οι έννοιες δια βίου μάθηση και εκπαίδευση ενηλίκων δεν ταυτίζονται, αλλά η πρώτη συμπεριλαμβάνει την δεύτερη ως βασικό της στοιχείο και αφορά τους ενηλίκους.

Μελετώντας τον κοινοτικό λόγο και εξετάζοντας του όρους, αντιλαμβανόμαστε ότι ο όρος «διά βίου μάθηση» αποτελεί όρο ομπρέλα, στον οποίο εμπλέκεται από τη μία η εκπαίδευση ενηλίκων και από την άλλη η αρχική και η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, και στις οποίες θα μπορούσαμε να συμπεριλάβουμε και την κινητικότητα, ως μορφή απόκτησης γνώσεων και εμπειριών πέρα από το ένα κράτος. Ενδεικτικά,

λοιπόν, σύμφωνα με το Άρθρο 2 της Απόφασης 1720/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου:

- **«διά βίου μάθηση»:** κάθε είδους γενική εκπαίδευση, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, ανεπίσημη εκπαίδευση και άτυπη μάθηση καθ' όλη τη διάρκεια του βίου που έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων με μια προοπτική προσωπική, του πολίτη, κοινωνική ή/και εργασιακή. Περιλαμβάνει την παροχή προσανατολισμού και συμβουλών. (Παράγραφος 29)
- **«εκπαίδευση ενηλίκων»:** κάθε μορφή μη επαγγελματικής εκπαίδευσης ενηλίκων, που μπορεί να έχει επίσημη, ανεπίσημη ή άτυπη μορφή. (Παράγραφος 13)
- **«επαγγελματική κατάρτιση»:** κάθε μορφή αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης, στις οποίες περιλαμβάνεται η τεχνική και επαγγελματική διδασκαλία και μαθητεία, που συμβάλλει στην απόκτηση επαγγελματικών προσόντων αναγνωρισμένων από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο χορηγείται, καθώς και κάθε μορφή συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης που παρακολουθεί ένα πρόσωπο κατά τη διάρκεια της ενεργού επαγγελματικής ζωής του. (Παράγραφος 12)
- **«κινητικότητα»:** χρονικό διάστημα παραμονής σε άλλο κράτος μέλος για σπουδές, απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, άλλη δραστηριότητα μάθησης ή διδασκαλίας ή σχετική διοικητική δραστηριότητα, υποστηριζόμενη κατάλληλα με προετοιμασία και μετεκπαίδευση όσον αφορά τη γλώσσα της χώρας υποδοχής ή της εργασίας. (Παράγραφος 15)

Σύμφωνα με το άρθρο 4 της ίδιας Απόφασης η Διά βίου μάθηση απευθύνεται σε ένα μεγάλο φάσμα συμμετεχόντων:

- α) μαθητές, σπουδαστές, εκπαιδευόμενους και ενήλικους διδασκόμενους·
- β) εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές και άλλο προσωπικό που ασχολείται με οποιαδήποτε πτυχή της διά βίου μάθησης·
- γ) άτομα που βρίσκονται στην αγορά εργασίας·
- δ) ιδρύματα ή οργανισμούς που παρέχουν δυνατότητες μάθησης στο πλαίσιο του προγράμματος διά βίου μάθησης, ή των επί μέρους προγραμμάτων του·
- ε) πρόσωπα και φορείς αρμόδιους για συστήματα και πολιτικές που αφορούν οποιαδήποτε πτυχή της διά βίου μάθησης σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο·
- στ) επιχειρήσεις, κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις τους σε όλα τα επίπεδα, όπου περιλαμβάνονται οι επαγγελματικές οργανώσεις και τα εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια·

ζ) φορείς που παρέχουν υπηρεσίες προσανατολισμού, συμβουλευτικής και πληροφόρησης σχετικά με οποιαδήποτε πτυχή της διά βίου μάθησης·

η) ενώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της διά βίου μάθησης, όπου περιλαμβάνονται οι ενώσεις σπουδαστών, εκπαιδευομένων, μαθητών, δασκάλων, γονέων και ενήλικων διδασκομένων·

θ) ερευνητικά κέντρα και φορείς που ασχολούνται με ζητήματα σχετικά με τη διά βίου μάθηση·

ι) μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, εθελοντικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις («ΜΚΟ»)

Στην παρούσα φάση είναι αναγκαίο να ειπωθεί πως η Δια βίου Μάθηση περιλαμβάνει την τυπική εκπαίδευση, τη μη τυπική εκπαίδευση και την άτυπη μάθηση. Ορίζονται αντίστοιχα βάση του άρθρου 2 του Νόμου υπ' αριθ. 3879/2010

. **«Τυπική εκπαίδευση»:** Η εκπαίδευση που παρέχεται στο πλαίσιο του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, οδηγεί στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο από τις δημόσιες αρχές και αποτελεί μέρος της διαβαθμισμένης εκπαιδευτικής κλίμακας. Στην τυπική εκπαίδευση εντάσσεται και η γενική τυπική εκπαίδευση ενηλίκων. (παράγραφος 2)

4. **«Μη τυπική εκπαίδευση»:** Η εκπαίδευση που παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος και μπορεί να οδηγήσει στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει την αρχική επαγγελματική κατάρτιση, τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων. (παράγραφος 4)

5. **«Άτυπη μάθηση»:** Οι μαθησιακές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου, σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, στο πλαίσιο του ελεύθερου χρόνου ή επαγγελματικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Περιλαμβάνει τις κάθε είδους δραστηριότητες αυτομόρφωσης, όπως η αυτομόρφωση με έντυπο υλικό ή μέσω διαδικτύου ή με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή ή ποικίλων εκπαιδευτικών υποδομών, καθώς και τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που αποκτά το άτομο από την επαγγελματική εμπειρία του. (παράγραφος 5).

1.3 Ευρωπαϊκή πολιτική

Η διά βίου εκπαίδευση αποτελεί έναν από τους πιο πολυσυζητημένους όρους στον κοινοτικό εκπαιδευτικό λόγο και κύριος οριζόντιος στόχος των ευρωπαϊκών πολιτικών από τη δεκαετία του '90 και έπειτα. (Πασιάς, 2006α: 257). Βέβαια και νωρίτερα η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αποτελούσε ένα κύριο μέσο για την επίτευξη της οικονομικής κοινότητας, γεγονός που δείχνει και την άμεση σχέση και αλληλεξάρτηση των όρων που κυριαρχούν στον ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό λόγο. Ο εκπαιδευτικός λόγος μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1993 διαμορφώθηκε στη βάση της άμεσης σχέσης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Με άλλα λόγια η εκπαίδευση συνδέθηκε άμεσα με την αντιμετώπιση σύγχρονων προβλημάτων και μέσω αυτής να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση η πιο ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης. (Πασιάς, 2006β: 76). Για πρώτη φορά το 1995 σε κείμενο Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνεται αναφορά στην διά βίου μάθηση στην συγγραφή της Λευκής Βίβλου το 1995 «*Η Λευκή Βίβλος (ΛΒ¹): Διδασκαλία και μάθηση – προς την κοινωνία της γνώσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1995)*». Αποτελεί σημαντικό σταθμό στην εξέλιξη για την μετέπειτα χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής με επίκεντρο την εκπαίδευση ενηλίκων. Το κυριότερο είναι πως η Λευκή βίβλος από την σύνταξή της ως σήμερα παραμένει εντυπωσιακά επίκαιρη και μέσα από την μελέτη αυτής, κάποιος αναγνωρίζει αξίες και στρατηγικές εκπαίδευσης, πολιτικές χάραξης στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης και δια βίου μάθησης που ισχύουν ως την σύγχρονη ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Σύμφωνα με τη ΛΒ, η κατάρτιση και η επανακατάρτιση είναι μονόδρομος για την καταπολέμηση της ανεργίας, καθώς το καθεστώς της μόνιμης εργασίας δεν υφίσταται πλέον.

Πλήθος άλλων κειμένων και αναφορών μπορούμε να εντοπίσουμε, με σημαντικότερα την ανακήρυξη του έτους 1996 ως «*Έτος Διά Βίου Μάθησης*» και το «*Υπόμνημα για τη Διά Βίου Μάθηση*» το 2000, το οποίο αποτέλεσε την αφετηρία ευρείας διαβούλευσης σε πανευρωπαϊκή κλίμακα.

¹ Η Λευκή Βίβλος αποτελεί ένα κείμενο-ορόσημο για τη μετέπειτα εκπαιδευτική πολιτική της Ένωσης. Σε αυτήν εισάγονται έννοιες και πολιτικές, τις οποίες συναντούμε ακόμα και στα σημερινά κείμενα, τόσο τα ευρωπαϊκά όσο και τα εθνικά. Σύμφωνα με αυτήν, η διά βίου εκπαίδευση καταλαμβάνει ισχυρή θέση στη νέα κοινωνία της γνώσης την οποία επιθυμεί να οικοδομήσει η Ευρώπη ήδη από το 1995, εκδίδοντας το ΛΒ. Η διά βίου εκπαίδευση κατέχει πρωταρχικό ρόλο αλλά και βασικό στόχο, λόγω του ότι είναι αυτή που μπορεί να διασφαλίσει την εκπαίδευση, την επανεκπαίδευση, την εξειδίκευση σε ένα συνεχώς εξελισσόμενο εργασιακό και οικονομικό περιβάλλον. Με τον τρόπο αυτόν η διά βίου εκπαίδευση μετατρέπεται σε διαρκή κατάρτιση και απόκτηση προσόντων, με εργαζόμενους και Ευρωπαίους πολίτες που καλούνται να αποκτήσουν νέα χαρακτηριστικά όπως η ευελιξία, η προσαρμοστικότητα, η εξειδίκευση, η κινητικότητα σε νέες συνθήκες εργασίας ευμετάβλητες και ασταθείς, όπως ακριβώς απαιτεί και το νεοφιλελεύθερο πρόταγμα/πρόσταγμα της εποχής, για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης (Πασιάς, 2006β: 434). Γι' αυτό ακριβώς η διά βίου μάθηση συνδέεται άμεσα με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, με την τριτοβάθμια εκπαίδευση και με κάθε είδους μαθησιακή δραστηριότητα. Η διά βίου μάθηση ουσιαστικά δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά το μέσο με το οποίο ανεξαιρέτως όλοι οι πολίτες της ΕΕ θα μπορούν συνεχώς να εκπαιδεύονται και να ανανεώνουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, ώστε να μην πέσουν θύματα του κοινωνικού αποκλεισμού, γεγονός που δείχνει πόσο εύκολα η αγορά μπορεί να εκποτίσει τους εργαζομένους της, όταν αυτοί δεν της είναι χρήσιμοι.

Κατά την διάρκεια της επόμενης δεκαετίας, που σαφώς υπήρξε αποδοτικότερη, τέθηκε το πλαίσιο στον τομέα της δια βίου μάθησης:

- Η **Στρατηγική της Λισαβόνας το 2000**, καθώς και η αναθεωρημένη το 2005, κατά την οποία τονιζόταν πως έπρεπε να δοθεί προτεραιότητα στη διά βίου εκπαίδευση για κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους. Προβλεπόταν η ανάπτυξη προγραμμάτων διά βίου μάθησης νέας γενιάς και η παρουσίαση εθνικών στρατηγικών διά βίου μάθησης από τα κράτη μέλη, δεσμευτικά ως το 2006,
- Η **Ανακοίνωση²** της Επιτροπής «για την πραγμάτωση μιας ευρωπαϊκής περιοχής διά βίου μάθησης» **το 2001**, όπου θα επιτρέπεται στους πολίτες της Ευρώπης να κινούνται με ελευθερία από τον χώρο της εκπαίδευσης στο εργασιακό περιβάλλον τόσο εντός των συνόρων μιας χώρας όσο και μεταξύ διαφορετικών χωρών. Στόχος η αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών εξελίξεων από τις οποίες θα εξαρτηθεί το μέλλον της Ευρώπης.
- Το **Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τη διά βίου μάθηση το 2002³**, σύμφωνα με το οποίο «η εκπαίδευση και η κατάρτιση είναι μέσα απαραίτητα για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής, της ενεργού άσκησης της ιδιότητας του πολίτη, της προσωπικής και επαγγελματικής ολοκλήρωσης, καθώς και της προσαρμοστικότητας και της απασχολησιμότητας»,
- Το **Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» το 2002⁴**, το οποίο θέσπισε για πρώτη φορά στερεό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών μέσω της Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού. Η υλοποίηση της διά βίου μάθησης, τυπικής, άτυπης και μη τυπικής συνεχίζουν να αποτελούν προτεραιότητα. Η κατάρτιση και η πανεπιστημιακή εκπαίδευση επιβάλλεται να ανοιχτούν και να προετοιμαστούν κατάλληλα για τις νέα εργασιακές και κοινωνικές συνθήκες. Συνεπώς δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις ευρωπαϊκές συμπράξεις. Αναλυτικά στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης: α.

² COM/2001/0678 τελικό στο:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1451213044872&uri=CELEX:52001DC0678> Η εν λόγω Ανακοίνωση συμπεριλαμβάνει χαρακτηριστικά στον τίτλο της τη φράση, παραπέμποντας φυσικά στο μακροστρατηγικό σχεδιασμό της Ένωσης: *Όταν σχεδιάζεις για ένα χρόνο, να σπέρνεις σιτάρι. Όταν σχεδιάζεις για μια δεκαετία, να φυτεύεις δένδρα. Όταν σχεδιάζεις για μια ζωή, να καταρτίζεις και να εκπαιδεύεις ανθρώπους.* "(κινέζικη παροιμία) Guanzi (περίπου 645 π.Χ.).

³ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2002 για τη διά βίου μάθηση (2002/C 163/01) στο: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32002G0709\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32002G0709(01))

⁴ Συμπεράσματα του συμβουλίου της 12ης Μαΐου 2009 σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020»), 2009/C 119/02, στο: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52009XG0528\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52009XG0528(01))

Βελτίωση της ελκυστικότητας και της ποιότητας, β. Η παροχή της καταλληλότερης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ΕΕΚ.

- Στα μέσα της δεκαετίας ξεκίνησαν οι διαδικασίες για τη θέσπιση του **Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (European Qualification Framework)**, ως πανευρωπαϊκού εργαλείου απαραίτητου για τη σύγκριση των προσόντων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής αγοράς απασχόλησης, με τη σύνδεση των εθνικών πλαισίων προσόντων. Το πλαίσιο αποτέλεσε μέσο προώθησης της διά βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης,

Παράλληλα, πέρα από τα επιμέρους προγράμματα, υλοποιούνταν την περίοδο αυτή και τα **Επιχειρησιακά Προγράμματα 2007-2013**, με στόχους που αφορούσαν τη συνοχή και τη σύγκλιση και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, συγχρηματοδοτούμενα από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

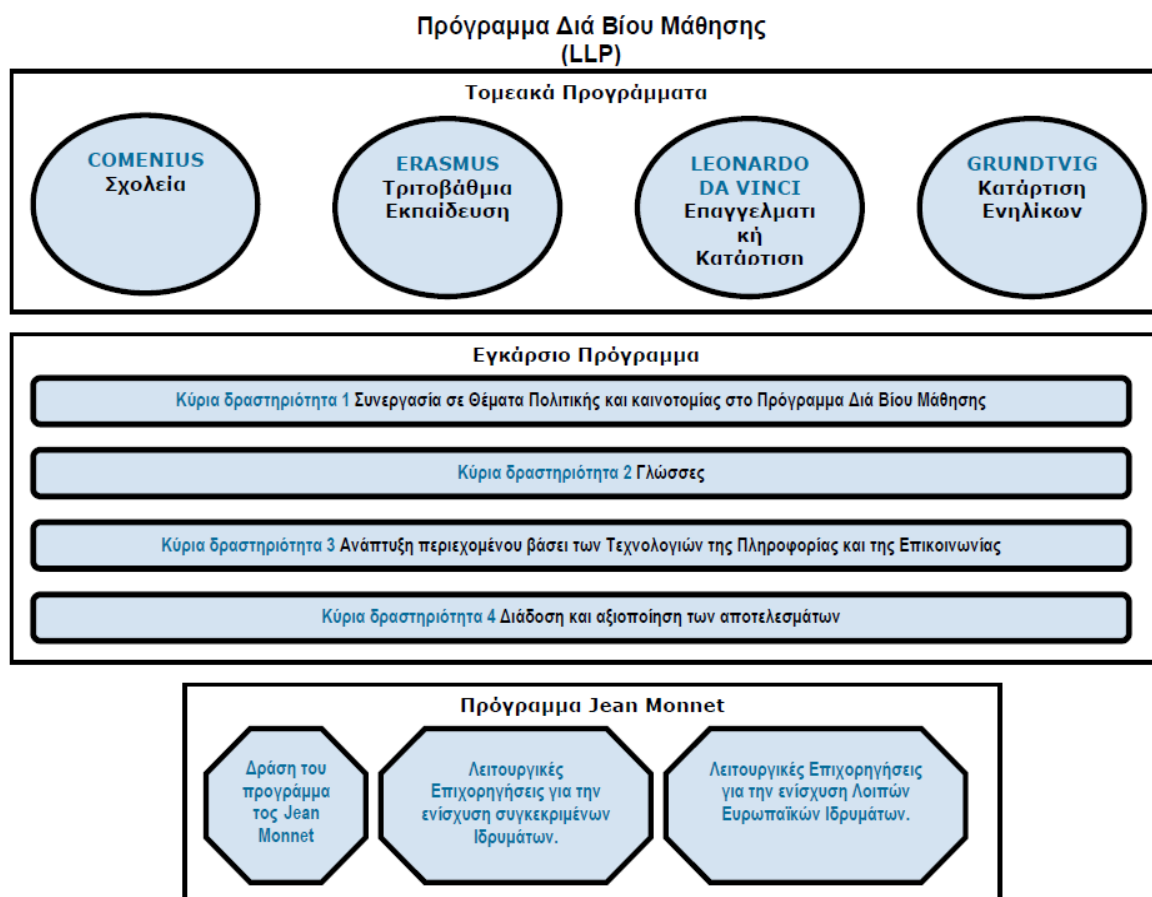
- Την περίοδο αυτή πραγματοποιήθηκε και το **Πρόγραμμα για τη Διά Βίου Μάθηση 2007-2013 (Life Long Learning Program – LLP)** σύμφωνα με το άρθρο 1 της Απόφασης, παράγραφος 2. Αν εξετάσουμε τα προγράμματα και τους στόχους της στρατηγικής θα αντιληφθούμε ότι σαφώς συγκλίνουν σε πολλά σημεία, απλώς αλλάζει η μεθοδολογία αυτών και το θεσμικό τους πλαίσιο. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το πλαίσιο του Προγράμματος Διά Βίου Μάθηση 2007-2013 «...Πρέπει συνεπώς να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβόνας, συμπεριλαμβανομένης της περιβαλλοντικής διάστασης, καθώς και των στόχων του ευρωπαϊκού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (διαδικασία της Μπολόνια), ειδικά του στόχου να καταστεί η εκπαίδευση και η κατάρτιση παγκόσμιο σημείο αναφοράς ως προς την ποιότητα έως το 2010 και να δοθεί έμφαση στην εκμάθηση ξένων γλωσσών σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Βαρκελώνης του 2002. Εντάσσεται επίσης στο πλαίσιο των συγκεκριμένων μελλοντικών στόχων των συστημάτων εκπαίδευσης, του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010»

Το Πρόγραμμα για τη διά βίου μάθηση 2007-2013 περιλάμβανε 6 επιμέρους προγράμματα, τα οποία κάλυπταν τόσο τις ανάγκες διδασκαλίας και μάθησης των συμμετεχόντων όσο και τα ιδρύματα και τους οργανισμούς που διευκόλυναν την εκπαίδευση σε κάθε τομέα. Η κινητικότητα, οι γλώσσες και οι νέες τεχνολογίες περιλαμβάνονται σε όλα τα προγράμματα (εικόνα 1):

Τα 4 τομεακά προγράμματα

1. Το πρόγραμμα **Comenius**, που αφορά προσχολική - σχολική εκπαίδευση έως το τέλος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Περιλαμβάνει και όλα τα ιδρύματα και οργανισμούς που παρέχουν την εκπαίδευση αυτή.
2. Το πρόγραμμα **Erasmus**, που αναφέρεται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, περιλαμβανομένου του διδακτορικού.
3. Το πρόγραμμα **Leonardo da Vinci**, με αναφορά στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εκτός του τριτοβάθμιου επιπέδου.
4. Το πρόγραμμα **Grundtvig**, που καλύπτει όλες τις μορφές εκπαίδευσης ενηλίκων.
5. Το **εγκάρσιο πρόγραμμα** με τέσσερις βασικές δραστηριότητες:
 - Συνεργασία στον τομέα των πολιτικών και της καινοτομίας για θέματα διά βίου μάθησης.
 - Έμφαση στην εκμάθηση ξένων γλωσσών.
 - Προσαρμογή των νέων παιδαγωγικών προτύπων και εφαρμογών βασισμένες στις νέες τεχνολογίες.
 - Διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των δράσεων που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος και προηγούμενων σχετικών προγραμμάτων, καθώς και την ανταλλαγή καλών πρακτικών.
6. Το πρόγραμμα **Jean Monnet** στον τομέα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης με τρεις βασικές δραστηριότητες:
 - Τη δράση Jean Monnet
 - Τις λειτουργικές επιχορηγήσεις για την υποστήριξη συγκεκριμένων ιδρυμάτων που ασχολούνται με ζητήματα σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση
 - Τις λειτουργικές επιχορηγήσεις για την υποστήριξη άλλων ευρωπαϊκών ιδρυμάτων και ενώσεων στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Δομή προγράμματος LLP 2007-2013

Εικόνα 1: Πηγή: Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης, Οδηγός 2013, σελ. 6

1.4 Η εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ελλάδα

1.4.1 Ιστορική Αναδρομή

Η ιστορική αναδρομή της εκπαίδευσης ενηλίκων στη Ελλάδα θεωρείται σ αυτό το σημείο καθοριστικής σημασίας, προκειμένου να ερμηνευθεί η εξέλιξη και η στοχοθεσία από την αφετηρία της έως σήμερα. Σαφέστατα καθορίζεται από τις γενικότερες οικονομικές,

κοινωνικές και πολιτικές παραμέτρους της κάθε περιόδου εξέλιξης. Από την πρώτη απόπειρα δραστηριότητα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα ως την δημιουργία των Κέντρων Δια βίου Μάθησης Κδβμ.

Η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου το 1929 με το νόμο 4397/29, συντέλεσε στην δημιουργία της πρώτης επίσημης απόπειρας εκπαίδευσης ενηλίκων με την ίδρυση των νυχτερινών σχολών ενηλίκων (Λαϊκή επιμόρφωση, 1985). Φιλοδοξούσε αφενός, να καταπολεμήσει τον αναλφαβητισμό-στόχος που παραμένει ως τις μέρες μας-και αφετέρου να επιτευχθεί η εθνική ομοιογένεια. (Σιπητάνου, 1998). Αργότερα κατά τα τέλη του 2^{ου} αιώνα, στην περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ιδρύεται η Κ.Ε.Κ.Α (Κεντρική Επιτροπή Καταπολέμησης του Αναλφαβητισμού) και η Ν.Ε.Κ.Α (Νομαρχιακή Επιτροπή Καταπολέμησης του Αναλφαβητισμού), (Καψάλης και Παπασταμάτης, 2002). Η περίοδος όμως του εξυγχιονισμού της εκπαίδευσης ενηλίκων ήταν αυτή της μεταπολίτευσης το 1974 με την ίδρυση των Πρότυπων Κέντρων Επιμόρφωσης. Το 1980 αποτέλεσε μεγάλο σταθμό για τα δεδομένα της χώρας μας, η ίδρυση των Κέντρων Λαϊκής Επιμόρφωσης, υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Επιμόρφωσης. Αργότερα το 1981, με την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και με την ταυτόχρονη αλλαγή των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών, η εκπαίδευση ενηλίκων έγινε το επίκεντρο του ενδιαφέροντος στην ευρωπαϊκή ένωση και στην Ελλάδα. Με την χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου, η Λαϊκή Επιμόρφωση στοχεύει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των πολιτών, στην ενεργητική συμμετοχή τους, στην δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους. (Κόκκος, 2005).

Ενδεικτικά αναφέρονται :

- Κατά το Α' ΚΠΣ (1989- 1993) θεσμοθετήθηκαν τα Ιδρύματα Επαγγελματικής Κατάρτισης, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
- Στο Β' ΚΠΣ (1994- 1999), θεσμοθετήθηκαν τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, ο Οργανισμός ΔΗΜΗΤΡΑ για τους αγρότες και τις αγρότισσες, αλλά και το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης.
- Κατά το Γ' ΚΠΣ (2000- 2006) ιδρύονται τα ΣΔΕ, δηλαδή Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και οι σχολές Γονέων και τα Κέντρα Δια βίου Μάθησης από απόσταση για την εξ αποστάσεως επιμόρφωση.

Από το 2013 ως και τον Φεβρουάριο του 2016, λειτούργησαν σχεδόν σε κάθε Δήμο της χώρας τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (Κδβμ), τα οποία προσέφεραν προγράμματα τοπικής και εθνικής

εμβέλειας σε ενήλικους εκπαιδευομένους στον τόπο κατοικίας τους, δωρεάν και επιπλέον δίχως κοινωνικούς αποκλεισμούς. Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι λειτούργησαν και τα eΚδβμ, τα οποία προσέφεραν εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Παράλληλα με τα Κδβμ που υλοποιούσαν και υλοποιούν έως και σήμερα προγράμματα ιδρύονται τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης εστιάζοντας σε ανέργους, αγρότες, σε νέους επιχειρηματίες και στον τουρισμό, αλλά και οι Σχολές Γονέων που απευθύνονται σε γονείς και εκπαιδευτικούς (ΓΓΔΒΜΓΝ, 2013).

Συμπερασματικά η εκπαίδευση ενηλίκων στη χώρα μας ξεκίνησε με στόχο την εξάλειψη του αναλφαβητισμού. Αργότερα όμως με την ένταξή της στην ευρωπαϊκή ένωση έγινε μια στροφή στην επαγγελματική κατάρτιση και στην αναβάθμιση της προσωπικότητας του ενήλικα.

1.4.2 Ο Νόμος 3879/2010

Στην Ελλάδα η διά βίου μάθηση πραγματώθηκε ουσιαστικά με το Νόμο 3879/2010 και με το Εθνικό Πρόγραμμα για τη διά βίου μάθηση, το οποίο δημοσιεύθηκε το 2011. Ο νόμος στόχευε στην δημιουργία εναλλακτικών δομών για την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης έτσι ώστε να επιτευχθεί αφενός η ένταξη στην αγορά εργασίας και αφετέρου η ανάπτυξη της προσωπικότητας και εν τέλη η κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη των πολιτών.

Σύμφωνα με τον Κόκκο (2008), ο λόγος που δεν υπήρχε συγκεκριμένη και ενιαία πολιτική για την εκπαίδευση ενηλίκων είναι οι συνεχείς πόλεμοι και το γενικότερο πολιτικό κλίμα του 20^{ου} αιώνα.

Η χρηματοδότηση της Δια Βίου Μάθησης προέρχεται από: Κρατικούς, κοινοτικούς και ιδιωτικούς πόρους. Η χρηματοδότηση των κρατικών φορέων προέρχεται από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) « Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και « Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» καθώς και από Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ). Τα προγράμματα ΕΣΠΑ υλοποιούνται από την συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής ένωσης. μέσα στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου μάθηση» ΕΣΠΑ 2007-2013. Ένας από τους βασικούς στόχους του εθνικού προγράμματος είναι η διασύνδεση της εκπαίδευσης με την εργασία.

Οι φορείς διοίκησης της Δια βίου Μάθησης σύμφωνα με το άρθρο 3 είναι :

- Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΓΓΔΒΜ),

- Οι υπηρεσιακές μονάδες των Περιφερειών και των Δήμων που ασκούν αρμοδιότητες σε θέματα ΔΒΜ,
- Ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) και
- Το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ)

Φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης είναι (άρθρο 3):

- Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) (άρθρο 12).
- Τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) (άρθρο 13).
- Τα Κέντρα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης .
- Τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών.
- Οι δημόσιες και ιδιωτικές σχολές επαγγελματικής κατάρτισης.
- Το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.)
- Το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Ε.Ι.Ν.), κατά το μέρος που παρέχουν υπηρεσίες δια βίου μάθησης
- Οι φορείς τυπικής, μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων μεταξύ αυτών και άλλοι κοινωνικοί, θρησκευτικοί και πολιτιστικοί φορείς.
- Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) και οι Σχολές Γονέων,
- Οι φορείς που παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού
- Τα Κέντρα Προώθησης στην Απασχόληση κατά το μέρος που παρέχουν υπηρεσίες δια βίου συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού,
- Οι φορείς του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα που παρέχουν μη τυπική εκπαίδευση στο ανθρώπινο δυναμικό του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως είναι το Ε.Κ.Δ.Δ.Α.,
- Οι φορείς που ιδρύθηκαν από τις επαγγελματικές ενώσεις και τα επιμελητήρια παρέχοντας μη τυπική εκπαίδευση στα μέλη τους.
- Οι φορείς παροχής υπηρεσιών των τριτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων, όπως είναι το Ινστιτούτο Εργασίας (ΙΝ.Ε.), το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Κ.ΑΝ.Ε.Π.) της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.), το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων (Ι.Μ.Ε.) της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), το Κοινωνικό Πολυκέντρο και το Διαβαλκανικό Ινστιτούτο Δημόσιας

Διοίκησης της Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημόσιων Υπαλλήλων
(Α.Δ.Ε.Δ.Υ.)

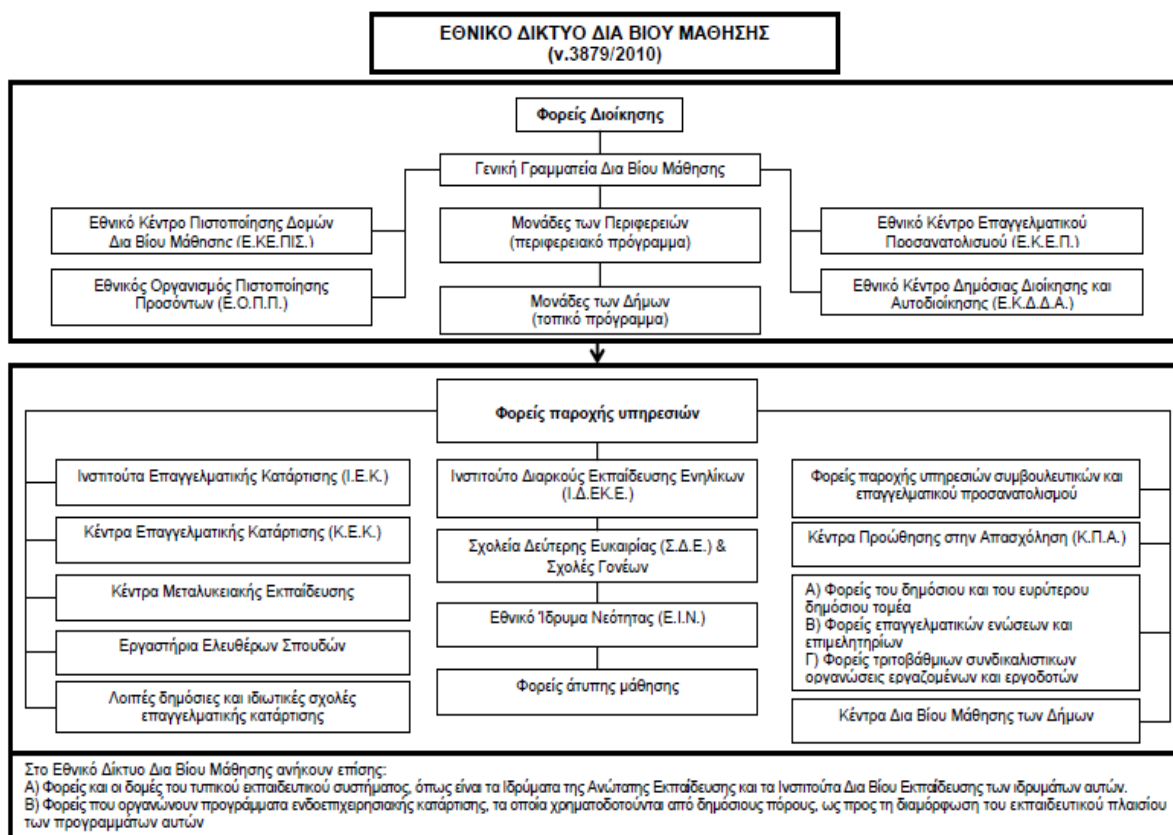
- Οι φορείς άτυπης μάθησης, όπως αυτές ορίζονται από τον νόμο.
- Στο Εθνικό Δίκτυο Δια Βίου Μάθησης ανήκουν οι και οι δομές του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος που εφαρμόζουν προγράμματα δια βίου μάθησης, όπως είναι τα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης των ιδρυμάτων αυτών (άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3369/2005), καθώς και τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) (άρθρο 111 παρ. 13 του ν. 1892/ 1990, ΦΕΚ 101 Α').

Αναλυτικότερα οι στόχοι του νόμου είναι οι ακόλουθοι:

- *Η συστηματοποίηση και ο συντονισμός της διερεύνησης των εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών αναγκών ενηλίκων σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής ανάπτυξης.*
- *Ο προγραμματισμός και η αποκέντρωση των δράσεων της διά βίου μάθησης, η συστηματική υποστήριξη των φορέων του Εθνικού Δικτύου Διά Βίου Μάθησης και προγραμματική συνεργασία των φορέων διοίκησης του Δικτύου με τους φορείς παροχής υπηρεσιών διά βίου μάθησης.*
- *Η ανάδειξη της επαγγελματικής κατάρτισης και της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων ως δύο ισότιμων πυλώνων της διά βίου μάθησης.*
- *Η θεσμοθέτηση προτύπων και μέσων για την ανάπτυξη και την ποιοτική αναβάθμιση της διά βίου μάθησης.*
- *Η διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων και ιδιαίτερα των μελών κοινωνικά ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε όλες τις δράσεις κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων.*
- *Η συνεχιζόμενη εκπαίδευση και αξιολόγηση των εκπαιδευτών ενηλίκων.*
- *Η δημιουργία συνεκτικού εθνικού πλαισίου αξιολόγησης και πιστοποίησης για όλες τις μορφές κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, με τη δημιουργία του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.). Ο Ε.Ο.Π.Π. αναλαμβάνει τη συγκρότηση του συστήματος αναγνώρισης και πιστοποίησης των προσόντων, δηλαδή των αποκτώμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων των ατόμων, με τρόπο που διασφαλίζεται η ποιότητα και η αμοιβαία εμπιστοσύνη κράτους και κοινωνικών εταίρων, να ενισχύεται η διαφάνεια στα προσόντα, να διευκολύνεται η πρόσβαση και η πρόοδος σε διαδικασίες διά βίου μάθησης και να υποστηρίζεται η σχέση εκπαίδευσης και κατάρτισης*

με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. (Εθνικό Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης, 2011: 11-12).

Το Εθνικό δίκτυο δια βίου μάθησης αποτυπώνεται στον παρακάτω σχεδιάγραμμα:

Σχεδιάγραμμα 1: Εθνικό Δίκτυο Διά Βίου Μάθησης, σύμφωνα με το Νόμο 3879/2010, Πηγή: Εθνικό Πρόγραμμα για τη Διά Βίου Μάθηση, σελ. 15

Το 2011 εκδόθηκε ο Νόμος Πλαίσιο 4009/2011 που αφορούσε την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Στο Άρθρο 7, το οποίο αφορά τη διάρθρωση των Α.Ε.Ι., παράγραφο 5 ορίζεται η δημιουργία σχολής δια βίου μάθησης: *«Η σχολή δια βίου μάθησης αποτελεί τη βασική διοικητική μονάδα που εξασφαλίζει το συντονισμό και τη διεπιστημονική συνεργασία στην ανάπτυξη προγραμμάτων δια βίου μάθησης. Η σχολή αυτή ιδρύεται με τον Οργανισμό του ιδρύματος*
«Τα προηγούμενα χρόνια είχαν λειτουργήσει με επιτυχία τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Κ.Ε.Ε.), τα οποία όμως είχαν κεντρική διαχείριση ως συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα και αναπτύχθηκαν σε επίπεδο Νομού σε συνεργασία τον υπεύθυνο ανά νομό ή Δήμο»(στο Μποτίτση, 2017).

1.4.3 Κέντρα Δια Βίου Μάθησης Κδβμ.

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται εν συντομία η εξέλιξη των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης στην Ελλάδα. Βάση του Ν.4093 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, στο άρθρο Θ.18 *«Μεταβατικές Διατάξεις της παραγράφου Θ»* όλα τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) και όλα τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (Ε.Ε.Σ.) των οποίων οι άδειες ίδρυσης και λειτουργίας παύουν να ισχύουν την 31η Δεκεμβρίου 2013, μετονομάζονται αντίστοιχα μετονομάζονται σε Κέντρα Δια Βίου Μάθησης Επιπέδου2 (Κδβμ2) και Κέντρα Δια Βίου Μάθησης Επιπέδου 1 (Κδβμ1).(ΕΟΠΠΕΠ, 2018). Τα Κδβμ2 παρέχουν υπηρεσίες συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, μη τυπικής εκπαίδευσης, γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και επαγγελματικού προσανατολισμού και δια βίου συμβουλευτικής. Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 10 του ίδιου νόμου, προβλέπεται η αδειοδότηση όλων των φορέων δια βίου μάθησης.

Τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης Κδβμ είναι δομές εκπαίδευσης ενηλίκων που λειτούργησαν σε επίπεδο δήμου από τον Ιανουάριο του 2013. Η λειτουργία των κέντρων δια βίου μάθησης ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2016, με την λήξη του έργου, παρά τις έντονες διαμαρτυρίες όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Ενώ έχει υπογραφεί η ένταξή τους στη νέα φάση του ΕΣΠΑ (2014-2020), αναμένεται η επαναλειτουργία τους. Το επιχειρησιακό συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ (2007-2013), σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και όλους τους Δήμους της Ελλάδας κατάφερε να υλοποιήσει προγράμματα σε 200 Δήμους. Παρείχαν προγράμματα τοπικής και εθνικής εμβέλειας σε ενήλικους εκπαιδευομένους στον τόπο κατοικίας τους. Προσφέρονταν δωρεάν και χωρίς προαπαιτούμενα προσόντα των συμμετεχόντων. Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι

λειτουργήσαν και τα εκδβμ, τα οποία προσέφεραν εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε δυσπρόσιτους Δήμους.

Η στελέχωση των Κδβμ συντίθεται από τον Υπεύθυνο Εκπαίδευσης, Ανάπτυξης και Διασφάλισης Ποιότητας, από τον Υπεύθυνο Οργάνωσης και τους εκπαιδευτές διαφόρων ειδικοτήτων ανάλογα με τις θεματικούς άξονες των προσφερόμενων προγραμμάτων. Τη στελέχωση και πρόσληψη αναλάμβανε το Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.

Ο κάθε Δήμος είχε το δικαίωμα να οργανώνει επιμορφωτικά προγράμματα από μια ποικίλη θεματολογία και να τα υλοποιεί στην περιφέρειά του (ΓΓΔΒΜΓΝ, 2013).

Οι εκπαιδευτικές δράσεις χωρίζονται σε δράσεις Εθνικής και Τοπικής Εμβέλειας. Τα προγράμματα εθνικής εμβέλειας διαχωρίζονται σε επτά άξονες:

1. Οικονομία - Επιχειρηματικότητα
2. Ποιότητα Ζωής - Περιβάλλον
3. Νέες Τεχνολογίες
4. Γλώσσα και Επικοινωνία
5. Κοινωνικές Δεξιότητες και Δράση
6. Πολιτισμός και Τέχνη
7. Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες .

Τα προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας προτεινόταν από τους Δήμους, αφού αφουγκραζόταν τις ιδιαίτερες ανάγκες των δημοτών με στόχο την κοινωνικό- οικονομική τους ανάπτυξη. (ΓΓΔΒΜΓΝ, 2013). Γίνεται αντιληπτό λοιπόν πως οι Δήμοι πλέον παίζουν πρωταρχικό ρόλο ως προς την ενεργοποίηση των φορέων των Κδβμ των περιοχών τους και την αξιοποίηση των απαραίτητων πόρων η οποία δεν ήταν και η καλύτερη δυνατή στα πρώτα χρόνια του θεσμού είτε από έλλειψη ενημέρωσης, είτε από έλλειψη οργάνωσης. Κύρια ευθύνη τους πλέον είναι η παροχή υψηλής ποιότητας προγραμμάτων που πρέπει να γίνει εύστοχα και με γνώμονα τις ανάγκες των δημοτών και σύμφωνα με τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Οι θεματικές ενότητες όπως αναφέρονται παραπάνω στόχευαν :

- στη δημιουργία θετικής στάσης προς τη μάθηση,
- στην ενίσχυση των γνώσεων των ενηλίκων εκπαιδευομένων,
- στην ισότητα των δυο φύλων,
- στη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου,
- στην αναβάθμιση των προσόντων των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων,
- την ενίσχυση και τη διατήρηση της θέσης εργασίας τους,

- στην ισότιμη ένταξη των ευάλωτων ομάδων στη σύγχρονη κοινωνία,
- αλλά και στη συμμετοχή στην «κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας» (ΓΓΔΒΜΓΝ, 2013).

Τον πληθυσμό -στόχο των προγραμμάτων αυτών αποτελούσαν οι άνεργοι, οι εργαζόμενοι, οι φοιτητές, οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως ρομά, φυλακισμένοι, μετανάστες, ΑμεΑ, χωρίς περιορισμούς ηλικίας, φύλου, μορφωτικού επιπέδου, εθνικότητας, καταγωγής, (ΓΓΔΒΜΓΝ, 2013).

Το Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. αναλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του προγράμματος στον τομέα της Οργάνωσης και της στελέχωσης των Κδβμ. Οι συνεργαζόμενοι φορείς των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης, ήταν το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης, η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το Εθνικό Συμβούλιο Νεολαίας. (ΓΓΔΒΜΓΝ, 2013).

Τα οφέλη των προγραμμάτων αυτών ήταν πολλαπλά.

- Δημιουργήθηκαν θέσεις εργασίας,
- αναβάθμισαν τα προσόντα αρκετές χιλιάδων εκπαιδευόμενων,
- συνέβαλαν στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού

Με βάση την ιστορική εξέλιξη της εκπαίδευσης ενηλίκων, γίνεται αντιληπτό πως ενώ αρχικά ξεκίνησε με στόχο την εξάλειψη του αναλφαβητισμού, αργότερα στράφηκε στην κοινωνική, οικονομική ένταξη του πολίτη και στη επαγγελματική κατάρτιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΟΜΕΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

2.1 Εισαγωγή

Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να παρουσιάσει τα γενικά χαρακτηριστικά του Δήμου Αλεξάνδρειας, αλλά και τα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων που υλοποιούνται στο Δήμο από φορείς τυπικής μη τυπικής εκπαίδευσης. Θα γίνει αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των δομών που παρέχουν εκπαίδευση ενηλίκων την συγκεκριμένη χρονική στιγμή και θα δοθούν πληροφορίες για την λειτουργία του. Οι υπάρχουσες δομές Δια Βίου μάθησης του Δήμου Αλεξάνδρειας είναι αυτές που αποτελούν το πεδίο της παρούσης έρευνας και είναι:

- Το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)
- Το Κδβμ2 του Κέντρου Ανάπτυξης Ελληνικού Εμπορίου (Κ.Α.ΕΛ.Ε)

- Η Σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ
- Και το ιδιωτικό πιστοποιημένο Κδβμ2 Ram computer

Καθώς η παρούσα έρευνα επιχειρεί να διερευνήσει τα κίνητρα συμμετοχής και τα εμπόδια στην εκπαίδευση ενηλίκων του Δήμου Αλεξάνδρειας, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γίνει αναφορά σε κάποια χαρακτηριστικά των δημοτών που διερευνούμε. Επίσης, θεωρούμε σημαντικό να γνωρίζουμε ποια προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων έχουν υλοποιηθεί στο δήμο και ποια απήχηση είχαν στους εκπαιδευόμενους

2.2 Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου Αλεξάνδρειας.

Ο Δήμος Αλεξάνδρειας, καλύπτει το ανατολικό τμήμα μιας ιδιαίτερα εύφορης πεδιάδας που σχηματίστηκε από τις προσχώσεις των ποταμών Αλιάκμονα και Λουδία, καθώς και από την αποξήρανση της λίμνης των Γιαννιτσών. Έδρα του Δήμου είναι η Αλεξάνδρεια και αποτελεί πόλο ανάπτυξης του Νομού και κέντρο της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής αναφοράς.

Ο νέος Δήμος Αλεξάνδρειας ιδρύθηκε στο πλαίσιο της τελευταίας διοικητικής μεταρρύθμισης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ν.3852/2010 – Πρόγραμμα «Καλλικράτης»), αποτελούμενος από τους Δήμους Αλεξάνδρειας, Πλατέος, Μελίκης και Αντιγονιδών, οι οποίοι καταργήθηκαν και αποτελούν πλέον τις τέσσερις Δημοτικές Ενότητες του διευρυμένου Δήμου. Αναλυτικότερα ο Δήμος με πληθυσμό 41.570 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2011 αποτελείται από τις παρακάτω δημοτικές ενότητες;

- Δημοτική Ενότητα Αλεξάνδρειας με πληθυσμό: 21.656 κατοίκους.
- Δημοτική Ενότητα Αντιγονιδών με πληθυσμό: 5.062 κατοίκους.
- Δημοτική Ενότητα Μελίκης με πληθυσμό: 7.746 κατοίκους.
- Δημοτική Ενότητα Πλατέως με πληθυσμό: 10.953 κατοίκους.

Οι καλλιεργούμενες γεωργικές εκτάσεις κυριαρχούν στο σύνολο της περιοχής του Δήμου, και κατά συνέπεια οι περισσότεροι κάτοικοι έχουν κύρια απασχόληση την γεωργία. Ο πληθυσμός της θεωρείται ημιαστικός και αγροτικός. Χαρακτηριστικό του Δήμου αποτελεί η ύπαρξη συνοικισμού Ρομά, οι οποίοι κατοικούν στον συνοικισμό Αγίου Γεωργίου στο Ανατολικό τμήμα της πόλης, στο χωριό Καψόχωρα, Παλαιόχωρα. Λιανοβέργι, Πλατύ, Νησί και Κουλούρα. Οι περισσότεροι κάτοικοι εξ αυτών είναι αναλφάβητοι.

2.3 Προηγούμενα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων στο Δήμο Αλεξάνδρειας

Όπως αναφέρει η Μποτίτση (2017), στο Νομό Ημαθίας ιδρύθηκαν Κδβμ στην Βέροια, Αλεξάνδρεια και Νάουσα. Όμως υλοποιήθηκαν μόνο της Αλεξάνδρειας και Βέροιας κατά το διάστημα 2013-2016. Αναλυτικότερα, το Κδβμ του Δήμου Αλεξάνδρειας άρχισε τη λειτουργία του στις 15-1-2014 και ολοκληρώθηκε στις 29 Φλεβάρη του 2016. Λειτουργήσε για 2 χρόνια και υλοποίησε 94 τμήματα μάθησης.

Οι θεματικές ενότητες εθνικής εμβέλειας αφορούσαν :

- Εκμάθηση ξένων γλωσσών
- Αγωγή υγείας
- Νέες τεχνολογίες
- Αστικοί λαχανόκηποι

Μερικά προγράμματα τοπικής εμβέλειας αφορούσαν:

- Το ΚΑΠΗ Αλεξάνδρειας,
- την Πυροσβεστική Υπηρεσία,
- το ΕΕΕΕΚ Αλεξάνδρειας-Παιδιά της Άνοιξης και
- σε κατοίκους του ευρύτερου Δήμου, 6 ημερίδες με στόχο την προώθηση του έργου.

2.4 Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε)

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε) είναι φορείς τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων. Η ίδρυση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, αποσκοπεί στο να δώσει την ευκαιρία σε άτομα που για διάφορους λόγους δεν ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση, να αποκτήσουν τίτλο ισότιμο με το απολυτήριο του Γυμνασίου (νόμος 2525/97). Τα Σ.Δ.Ε. υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης Γ.Γ.Δ.Β.Μ. του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (Υ.Π.Ε.Θ.). Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Σ.Δ.Ε θεσμοθετήθηκαν στην Ελλάδα με τον νόμο 2525/97 και αποτελούν Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) αποτελεί ένα καινοτόμο δημόσιο σχολείο εκπαίδευσης ενηλίκων. Η φοίτηση διαρκεί 18 μήνες (δύο σχολικά έτη) με 25 ώρες διδασκαλίας εβδομαδιαίως. Τα μαθήματα γίνονται απογευματινές ώρες. Η ίδρυση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας συνάδει με την πρώτη απόπειρα καταπολέμησης της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τη Λευκή Βίβλο 1995 προέβλεψε την ίδρυση των ΣΔΕ.

Η Γαλλίδα Επίτροπος, Edith Cresson, μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προτείνει αρχικά πιλοτικά την λειτουργία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας Σ.Δ.Ε. στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό να δοθεί η δεύτερη ευκαιρία στους ενήλικες που έχουν διαρρεύσει από το εκπαιδευτικό σύστημα. Γίνονται πάνω από 600 αιτήσεις αρχικά. Γίνονται δεκτές δεκατρείς σε πόλεις σε όλη την Ευρώπη : Μασσαλία της Γαλλίας, Χαλέ και Κολωνία της Γερμανίας, Λιντς του Ηνωμένου Βασιλείου, Μπιλμπάο και Βαρκελώνη της Ισπανίας, Χεμενλίνα της Φινλανδίας, Νορτσέπινκ της Σουηδίας, Κατάνια της Ιταλίας, Σεϊσάλ της Πορτογαλίας, Χήρλεν της Ολλανδίας, Σβέντμποργκ της Δανίας και Αθήνα (Λύτσιου, 2007 στο Παπαδομανωλάκη, 2017). Οι προαναφερθείσες πόλεις εντάσσονται σε ένα στενά συνεργαζόμενο δίκτυο με στόχο την ανταλλαγή καλών πρακτικών και την προώθηση και εξέλιξη του θεσμού. (Ι.Δ.ΕΚ.Ε., 2000). Η Ελλάδα θεσμοθετεί με τον Νόμο 2525/1997 (ΦΕΚ 188/Α’//23-9-1997) τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας ως «ειδικά προγράμματα ταχύρρυθμης δημοτικής ή γυμνασιακής εκπαίδευσης» (ν. 2525/97, άρθρο 5 παρ. 3), με στόχο την αντιμετώπιση της υποεκπαίδευσης και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι φορείς οργάνωσης των Σ.Δ.Ε στη χώρα μας ήταν το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) και η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.).

Η λειτουργία τους συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ελληνικό Δημόσιο. Το πρώτο ΣΔΕ στην Ελλάδα ξεκίνησε την λειτουργία του στο Περιστέρι το 2000 που υπήρξε από τα ιδρυτικά μέλη. Βασικές αρχές της λειτουργίας τους είναι: α. το ευέλικτο πρόγραμμα με στόχο την μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή, β. το κατάλληλο εκπαιδευτικό προσωπικό γ. εναλλακτικοί τρόποι μάθησης. Το όριο ηλικίας που τέθηκε από την ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι η ηλικία 16-18 ετών ανάλογα με το εκπαιδευτικό της σύστημα της κάθε χώρας. Το ηλικιακό όριο για την Ελλάδα είναι τα 18 έτη και αποτελεί προϋπόθεση εγγραφής (European Commission, 2001), όπως απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχουν ολοκληρώσει τον Πρωτοβάθμιο κύκλο σπουδών, ενώ τα κοινωνικά κριτήρια αφορούν άτομα που ανήκουν στις ευάλωτες και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Συνεπώς για τον σχεδιασμό και λειτουργία των ΣΔΕ, λαμβάνονται υπ’ όψη καταρχήν ποσοτικά κριτήρια που αναφέρονται σε συγκεκριμένους δείκτες όπως :

- Ο αριθμός των ενηλίκων που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Ο αριθμός των μαθητών που εγκατέλειψαν το σχολείο χωρίς να αποκτήσουν απολυτήριο τίτλου σπουδών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ενώ τα Ποιοτικά κριτήρια αναφέρονται στην:

- Στην κοινωνική διαστρωμάτωση των περιοχών.
- Στα ποσοστά ανεργίας.

- Στη ύπαρξη ιδιαίτερων πληθυσμιακών ομάδων όπως πληθυσμοί ρομά, πρόσφυγες, μετανάστες, θρησκευτικές μειονότητες κ.τ.λ.
- Στην ύπαρξη και ανάπτυξη συντονισμένων και οργανωμένων τοπικών πρωτοβουλιών (Ανάγνου, 2011, στη Μάσση, 2018).

Σήμερα λειτουργούν 67 Σ.Δ.Ε σε όλη τη χώρα όπως και αρκετά παραρτήματα (τμήματα εκτός έδρας). Αξίζει να σημειωθεί πως οκτώ Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας λειτουργούν μέσα σε σωφρονιστικά καταστήματα. Ένα ποσοστό των αποφοίτων των ΣΔΕ συνεχίζει στην επόμενη βαθμίδα εκπαίδευσης (ΕΠΑ.Λ, Γενικό Λύκειο) και μερικοί έχουν προχωρήσει στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Στόχοι των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας είναι οι εξής:

1. Η ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
2. Η σύνδεση με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης
3. Η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων.
4. Η ενίσχυση της προσωπικότητας του ενήλικα, καλλιεργώντας την αυτοεκτίμηση.
5. Η ένταξη τους στην αγορά εργασίας ή η βελτίωση της θέσης στην εργασία που ήδη κατέχουν.

Συμπερασματικά στόχος των Σ.Δ.Ε. είναι η επανασύνδεση των εκπαιδευόμενων με την εκπαίδευση και κατάρτιση με στόχο την αλλαγή της κουλτούρας ως προς την διαμόρφωση μιας θετικότερης στάσης για την μάθηση, την απόκτηση και βελτίωση δεξιοτήτων την ενίσχυση της προσωπικότητας για την ένταξη και επανένταξη στην αγορά εργασίας. (ΓΓΔΒΜ, 2013)

Εφαρμόζονται μέθοδοι διδασκαλίας που στηρίζονται στην βιωματική μάθηση, στην διαθεματική προσέγγιση και στην απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων. Απαραίτητα εφόδια για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Το εκπαιδευτικό προσωπικό που πλαισιώνει του ενήλικους μαθητές, απαρτίζεται από πιστοποιημένους εκπαιδευτές ενηλίκων, από σύμβουλο ψυχολόγο όπως και έναν σύμβουλο σταδιοδρομίας για κάθε Σχολείο. Τα διδασκόμενα μαθήματα είναι: Ελληνική Γλώσσα, Μαθηματικά, Πληροφορική, Αγγλική Γλώσσα, Κοινωνική Εκπαίδευση, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Φυσικές Επιστήμες και Αισθητική Αγωγή.

Το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) του Δήμου Αλεξάνδρειας, αποτελούσε παράρτημα του Σ.Δ.Ε Νάουσας από το 2006. Κατά την τρέχουσα χρονιά 2018-2019, στο νομό Ημαθίας, το εκτός έδρας τμήμα Αλεξάνδρειας του Σ.Δ.Ε Νάουσας μετατρέπεται και μετονομάζεται σε: Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) Αλεξάνδρειας με Τροποποίηση της Υπουργικής Απόφασης 110427/1020/20.10.2016(ΦΕΚ3521) με το άρθρο 29 της Υ.Α 2080/Β/07.06.2018. Στεγάζεται στο 1^ο Γυμνάσιο Αλεξάνδρειας. Είναι εγγεγραμμένοι 33 ενήλικες μαθητές ενώ

φοιτούν κανονικά 26 μαθητές. Αναλυτικά στον Α΄ κύκλο σπουδών 9 άντρες και 3 γυναίκες (εγγεγραμμένοι 19) και στον Β΄ κύκλο σπουδών, 10 άντρες και 4 γυναίκες, όπου έχουν όλοι τακτική φοίτηση. Εργάζονται 13 εκπαιδευτικοί συμπεριλαμβανομένων της ψυχολόγου και της συμβούλου σταδιοδρομίας. Διευθυντής του Σ.Δ.Ε είναι ο κύριος Γκουντούνας Κωνσταντίνος με την ειδικότητα του Γεωλόγου. Λειτουργεί καθημερινά από τις 5.00μμ έως τις 8.45μμ.(5 διδακτικές ώρες).

2.5 Σχολή Μαθητείας ΕΠΑ.Λ

2.5.1 Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας

Ως μαθητεία σύμφωνα με το CEDEFOP, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την ανάπτυξη της επαγγελματικής εκπαίδευσης, ορίζεται το εκπαιδευτικό εκείνο σύστημα *«όπου το μαθησιακό περιβάλλον εναλλάσσεται μεταξύ χώρου εργασίας και φορέα εκπαίδευσης ή κατάρτισης»* (CEDEFOP, 2014).Ο επίσημος ορισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εύκολα γίνεται διακριτή η διττή σημασία της μαθητείας. Συνδυάζει την τυπική εκπαίδευση και αναφέρεται στο θεωρητικό μέρος από επίσημο κρατικό ή ιδιωτικό φορέα, με την ταυτόχρονη πρακτική εξάσκηση στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στοχεύει στην ανάπτυξη εκείνων των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για την απόκτηση επαγγελματική εμπειρίας των μαθητευομένων και από την άλλη στην μαθησιακή τους κατάρτιση.

Ως προς την αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ), το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο στοχεύει:

- στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων,
- ίσες ευκαιρίες σε άτομα νεαρής ηλικίας για ανάπτυξη και εξέλιξη,
- σύνδεση μεταξύ των αναγκών και της ελληνικής κοινωνίας με την οικονομίας
- προώθηση της παραγωγικότητας αποφεύγοντας τα λάθη του παρελθόντος.

Ως προς τους μαθητευόμενους/-ες το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο μέσω της αναβάθμιση της ΕΕΚ επιδιώκει:

- απόκτηση επαγγελματικής συνείδησης των μαθητευομένων μέσω της κατάλληλης προετοιμασίας
- απόκτηση εκείνων των δεξιοτήτων ώστε να αποτελέσουν σημείο αναφοράς και στις οποίες θα είναι σε θέση να στηριχτεί η ελληνική επιχειρηματικότητα.
- Βελτίωση των βασικών ικανοτήτων των μαθητών/-τριών στην ΕΕΚ.

- Απόκτηση επαγγελματικών προσόντων για όλους του μαθητευόμενους, ώστε να εξασφαλιστεί η εργασιακή ένταξη.
- Και τέλος η καταπολέμηση της σχολικής διαρροής με την εξασφάλιση ενός κοινού οράματος τόσο για τους εκπαιδευτικούς, όσο και για τους μαθητές.(ΙΕΠ, 2019)

Βάσει του άρθρου 66 του Ν. 4386/2016 λοιπόν σχετικά με τις «Ρυθμίσεις για τα ζητήματα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης», στο Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.) παρέχονται δύο κύκλοι σπουδών :α) ο Δευτεροβάθμιος κύκλος σπουδών, που ανήκει στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα και β) Μεταλυκειακό έτος-Τάξη μαθητείας, που αποτελεί μεταδευτεροβάθμιο κύκλο σπουδών, που ανήκει στο μη τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα.(ΙΕΠ 2019)

Ο θεσμός της μαθητείας των ΕΠΑ.Λ στην Ελλάδα νομοθετήθηκε το 2013. Η πιλοτική της εφαρμογή πραγματοποιήθηκε κατά τα σχολικά έτη 2015-2016 και 2016- 2017. Διευρυμένα εφαρμόζεται για πρώτη φορά κατά το σχολικό έτος 2017-2018. Σύμφωνα με το «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) και της Μαθητείας» ο θεσμός της μαθητείας αποτελεί προτεραιότητα. Οι νόμοι Ν.4186/2013, Ν. 4336/2015 και Ν. 4386/2016 συμβάλλουν ως προς αυτή την κατεύθυνση δηλαδή της αναβάθμισης και της επέκτασης ΕΕΚ. Αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και στο επίκεντρο της παρούσας εκπαιδευτικής πολιτικής.

Όπως προαναφέρθηκε στα γενικά στοιχεία για την μαθητεία, ο ρόλος επίσης των ΕΕΚ είναι διττός.

- Ο επαγγελματικός ρόλος έχει να κάνει με την προετοιμασία των αποφοίτων, έτσι ώστε να θεωρούνται ικανοί και ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας.
- Ο κοινωνικός ρόλος, που έχει να κάνει με την γενικότερη προετοιμασία του ενήλικα για την ζωή με την ενεργό και επιτυχημένη συμμετοχή του στην συγκεκριμένη εκπαιδευτική διαδικασία.

Η εφαρμογή του «Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας» διαρκεί εννέα μήνες. Πιο συγκεκριμένα στο Εθνικό Πλαίσιο Στρατηγικής προβλέπεται η μαθητεία των ΕΠΑ.Λ να διεξάγεται προαιρετικά και με συγκεκριμένες ειδικότητες στο «Μεταλυκειακό Έτος - Τάξη Μαθητείας» και καθορισμένους όρους:

- α. εναλλαγή πρακτικής και εκπαίδευσης μεταξύ του χώρου εργασίας και του οργανισμού εκπαίδευσης που θα οδηγεί στην πιστοποιημένη απόκτηση προσόντων κατόπιν εξετάσεων
- β. Ο εργοδότης έχει την ευθύνη για την κατάρτιση στο εργασιακό περιβάλλον
- γ. Ο μαθητευόμενος υπογράφει σύμβαση με τον εργοδότη και παίρνει αποζημίωση

Για την κάθε ειδικότητα για την οποία θα εφαρμοστεί η μαθητεία προβλέπεται και το αντίστοιχο πρόγραμμα σπουδών. Συγκεκριμένα 1 φορά την εβδομάδα προβλέπεται εργαστηριακό μάθημα στην εκπαιδευτική δομή ΕΠΑ.Λ, 7 ώρες εβδομαδιαίως και 4 φορές την εβδομάδα πρακτική εκπαίδευση σε συγκεκριμένο χώρο εργασίας (28 ώρες εβδομαδιαίως). Το εργαστηριακό μάθημα μπορεί να περιλαμβάνει από 1-3 επιμέρους θεματικές ενότητες ενώ διδάσκεται σε πρωινό ή απογευματινό ωράριο για τα ημερήσια ΕΠΑ.Λ. και απογευματινό ή εσπερινό για τα εσπερινά ΕΠΑ.Λ. Την ευθύνη υλοποίησης του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας έχει το ΕΠΑ.Λ συνεργαζόμενο με το Κέντρο Προώθησης Απασχόλησης (ΚΠΑ) ΟΑΕΔ. Συνεπώς ο μαθητευόμενος οφείλει να τηρεί το ωράριο του «Προγράμματος Εκπαίδευσης στον χώρο εργασίας» και να πραγματοποιεί την όποια εργασία του αναθέτει ο υπεύθυνος Εκπαιδευτικός του ΕΠΑ.Λ και αντίστοιχα ο υπεύθυνος εκπαιδευτής ή εκπαιδεύτρια στον φυσικό χώρο εργασίας. Τόσο πριν όσο και κατά την διάρκεια του προγράμματος μαθητείας του παρέχονται υπηρεσίες συμβουλευτικής από δομές του ΥΠ.Π.Ε.Θ. ή/και του Ο.Α.Ε.Δ.(ΙΕΠ,201

Δικαιώματα εγγραφής έχουν όσοι ικανοποιούν και τα δύο παρακάτω κριτήρια: α) Είναι κάτοχοι α1) απολυτηρίου και πτυχίου του δευτεροβάθμιου κύκλου σπουδών του ΕΠΑ.Λ. του ν.4186/2013 και του ν.3475/2006, καθώς και παλαιότερων ισότιμων τίτλων, ή α2) απολυτηρίου ΓΕΛ και πτυχίου του δευτεροβάθμιου κύκλου σπουδών του ΕΠΑ.Λ. του ν. 4186/2013 και του ν. 3475/2006, καθώς και παλαιότερων ισότιμων τίτλων και β) βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Ο μέγιστος αριθμός μαθητευομένων που μπορεί να εντάσσονται σε κάθε Τάξη Μαθητείας είναι είκοσι πέντε (25). Η εφαρμογή του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας έχει διάρκεια εννέα μηνών και βασίζεται σε Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Μαθητείας που καταρτίζει το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) και πληρούν τις προδιαγραφές ποιότητας, που θέτει το εγκεκριμένο Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών, καθώς και τα κριτήρια, τα οποία είναι συμβατά με τα ισχύοντα αντίστοιχα πιστοποιημένα επαγγελματικά περιγράμματα του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (Αποφάσεις υπ' αριθ. Φ7/136312/Δ4 Υλοποίηση Μεταλυκειακού Έτους - Τάξη Μαθητείας αρμοδιότητας ΥΠ.Π.Ε.Θ)

Την Εποπτεία μαθητείας την αναλαμβάνει ένας εκπαιδευτικός για κάθε μαθητευόμενο με συγκεκριμένα καθήκοντα όπως η τήρηση των όρων της σύμβασης, ο έλεγχος της προόδου των μαθητών, η σύνταξη εκθέσεων προς τον διευθυντή ή την διευθύντρια των ΕΠΑ.Λ για κάθε επίσκεψη και εποπτεία στην επιχείρηση.

Σύμφωνα με παράρτημα 1 της αριθμ.65092/24-04-2018,(ΙΕΠ, 2019) κατά το σχολικό έτος 2018-2019 οι προσφερόμενες ειδικότητες είναι:

- *Τεχνικός Τεχνολογίας Τροφίμων και Ποτών*

- *Υπάλληλος Τουριστικών Επιχειρήσεων*
- *Γραφικών Τεχνών*
- *Τεχνικός Ηλεκτρονικών και Υπολογιστικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων, Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών*
- *Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης, Αερισμού και Κλιματισμού*
- *Βοηθός Ιατρικών –Βιολογικών Εργαστηρίων*
- *Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων*
- *Αισθητικής Τέχνης*
- *Βοηθός Φυσικοθεραπευτή*
- *Τεχνικός Φυτικής Παραγωγής*
- *Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών*
- *Τεχνικός Δομικών Έργων και Γεωπληροφορικής*
- *Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων*
- *Τεχνικός Οχημάτων*
- *Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής*
- *Βοηθός Νοσηλεύτη*
- *Συντήρησης Έργων Τέχνης – Αποκατάστασης*
- *Τεχνικός Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών*
- *Τεχνικός Η/Υ και Δικτύων Η/Υ*
- *Βοηθός Φαρμακείου*
- *Κομμωτικής Τέχνης*

Τέλος οι μαθητευόμενοι της Τάξης Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. μετά από πιστοποίηση δύναται να λάβουν Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 5.

2.5.2 Σχολή Μαθητείας ΕΠΑ.Λ Αλεξάνδρειας

Η σχολή μαθητείας του ΕΠΑ.Λ Αλεξάνδρειας λειτούργησε για πρώτη φορά κατά το σχολικό έτος 2016-17. Συνεχίστηκε κατά τα σχολικά έτη 2017-18 και 2018-19 με συγκεκριμένες ειδικότητες. Αναλυτικά:

Σχολικό έτος 2016-17

- 7 εκπαιδευόμενοι στο τμήμα τεχνικών οχημάτων
- 5 εκπαιδευόμενοι στο τμήμα Τεχνικών Ηλεκτρολογικών Συστημάτων
- 4 εκπαιδευόμενοι στο τμήμα Υπάλληλων Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών

Σχολικό έτος 2017-18

- 4 εκπαιδευόμενοι στο τμήμα Τεχνικών Εφαρμογών Πληροφορικής
- 5 εκπαιδευόμενοι στο τμήμα Τεχνικών Ηλεκτρολογικών Συστημάτων

Σχολικό έτος 2018-2019

- 6 εκπαιδευόμενοι στο τμήμα τεχνικών οχημάτων
- 6 εκπαιδευόμενοι στο τμήμα Τεχνικών Ηλεκτρολογικών Συστημάτων.

Για την Σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Σ, ΕΠΑ.Λ του Δήμου Αλεξάνδρειας, σύμφωνα με το άρθρο 22, της υπ' αριθ. 44530/1002 Υ.Α 28.12.2108/Β/3671 «για τον Καθορισμός αριθμού μαθητών της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΠΑ.Σ., ΕΠΑ.Λ. - Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας και ΙΕΚ) που θα πραγματοποιήσουν Μαθητεία-Πρακτική Άσκηση σε φορείς του Δημοσίου Τομέα κατά το σχολικό έτος 2018-2019», θα πραγματοποιηθεί πρόγραμμα Μαθητείας, στο Δήμο Αλεξάνδρεια Ημαθίας για 12 μαθητές (υπ' αριθ. 204/2018 και 238/2018 αποφάσεις Δ.Σ.)

2.6 Κέντρο Ανάπτυξης Ελληνικού Εμπορίου Κ.Α.ΕΛ.Ε

2.6.1 Εισαγωγή

Πριν γίνει αναφορά στην λειτουργία του Κέντρου δια βίου Μάθησης επιπέδου ΙΙ, του Κέντρου Ανάπτυξης Ελληνικού Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (Κ.Α.ΕΛ.Ε) Αλεξάνδρειας, στην παρούσα φάση κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούμε στην ταυτότητα της Ελληνικής Συνομοσπονδίας Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ), ως φορέα επαγγελματικής κατάρτισης.

2.6.2 Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ).

Ε.Σ.Ε.Ε ονομάζεται η Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ). Αποτελεί τριτοβάθμιο όργανο,(συνομοσπονδία) το οποίο εκπροσωπεί τους Έλληνες εμπόρους μεγάλης επιχειρηματικότητας τόσο στον ελλαδικό χώρο όσο και στις ευρωπαϊκές και διεθνείς αγορές. (ΕΣΕΕ, 2018). Πολύ μπροστά στις εξελίξεις της σύγχρονης αγοράς, και αντιλαμβανόμενη την συμβολή και την αναγκαιότητα της συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου εργατικού δυναμικού της χώρας, ανέπτυξε και υλοποίησε εκπαιδευτικά προγράμματα που συνάδουν με τους στόχους της. Αποτέλεσμα αυτών είναι η ίδρυση του Κέντρου Ανάπτυξης Ελληνικού Εμπορίου (Κ.Α.ΕΛ.Ε.) το οποίο αποτελεί το κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) της Συνομοσπονδίας (ΕΣΕΕ, 2018). Διαθέτει δικό της μητρώο εκπαιδευτών, δίνοντας την δυνατότητα στα παραρτήματα Κ.Α.ΕΛ.Ε να

επιλέγουν τους εκπαιδευτές τους για τα προγράμματα της ΕΣΕΕ που σκοπεύουν να υλοποιήσουν. Σήμερα, στην Συνομοσπονδία εντάσσονται ως μέλη 14 Ομοσπονδίες, 283 Εμπορικούς Συλλόγους και 5 Συνδέσμους Εμπορικών Αντιπροσώπων. (ΕΣΕΕ, 2018).

2.6.3 Το προφίλ των Κ.Α.ΕΛ.Ε

Το Κέντρο Ανάπτυξης Ελληνικού Εμπορίου (Κ.Α.ΕΛ.Ε) που ιδρύθηκε το 1995 αποτελεί τον «*αναπτυξιακό βραχίονα*» της ΕΣΕΕ (Κ.Α.ΕΛ.Ε., 2018). Έχει τριακονταετή διάρκεια με δυνατότητα παράτασης, ύστερα από συναπόφαση της ΕΣΕΕ και των εμπορικών συλλόγων Αθηνών Πειραιώς και Θεσσαλονίκης με 97 εταιρικά μερίδια η πρώτη και από ένα τα τμήματα των πόλεων που προαναφέρθηκαν στο σύνολο 100 εταιρικά μερίδια.. Σκοπός της ίδρυσής τους είναι ο εκσυγχρονισμό της ελληνικής επιχειρηματικότητας, με εστίαση στην εμπορική επιχειρηματικότητα. Το πλήθος των δράσεων της αποδεικνύει ότι η συμβολή της, από τον σχεδιασμό ως την αξιολόγηση των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων στο πλαίσιο της δια βίου εκπαίδευσης, είναι πολύ μεγάλης εμβέλειας και απήχησης. Σε συνεργασία με την ΕΣΕΕ, το Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών (INEMY) και με φορείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει παράγει τόσο έντυπο όσο και ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό προς την κατεύθυνση της κατάρτισης. Αποτελεί αναγνωρισμένο φορέα πιστοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων στις νέες τεχνολογίες. Επιπλέον προσφέρει υπηρεσίες συμβουλευτικής σχετικά με την εκμάθηση τεχνικών αναζήτησης εργασίας, σύνταξης βιογραφικού, που στοχεύουν στην καλλιέργεια και δημιουργία δεξιοτήτων για ανεύρεση εργασίας. Επίσης συμβουλευτική σε θέματα βελτίωσης, αναβάθμισης και δημιουργίας νέων επιχειρήσεων (Κ.Α.ΕΛ.Ε., 2018). Η λειτουργία του δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Οι οικονομικοί πόροι του προέρχονται από τον (ΛΑΕΚ), τον Λογαριασμό για την Ανεργία και την Επαγγελματική Κατάρτιση, από ενισχύσεις και χρηματοδοτήσεις δημοσίων και ιδιωτικών ελληνικών οργανισμών, αλλά και οργανισμών του εξωτερικού.

2.6.4 Το παράρτημα ΚΑΕΛΕ Αλεξάνδρειας.

Με την ίδρυση του παραρτήματος του Κ.Α.ΕΛ.Ε στην πόλη της Αλεξάνδρειας το 2001, έγινε και η ταυτόχρονη πιστοποίησή του ως Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) από το ΕΚΕΠΙΣ. Στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνονται 25 Εμπορικοί Σύλλογοι της κεντροδυτικής Μακεδονίας. Το 2014 πιστοποιήθηκε από τον ΕΟΠΠΕΠ (πρώην ΕΚΕΠΙΣ) ως Κέντρο Διά Βίου

Μάθησης επιπέδου ΙΙ (ΚΔΒΜ2).Λειτουργεί κατά τέτοιον τρόπο ώστε στις αξιολογήσεις να λαμβάνει την καλύτερη βαθμολογία μεταξύ όλων των παραρτημάτων.

Στεγάζεται σε ένα τριώροφο κτίριο μοντέρνας αρχιτεκτονικής, συνολικής έκτασης 158,3 τ.μ.. Διαθέτει δύο αίθουσες διδασκαλίας και ένα υπερσύγχρονο εργαστήριο πληροφορικής. Τηρεί όλες τις προδιαγραφές ασφάλειας. Η διαμόρφωση του κτιρίου επιτρέπει την πρόσβαση ατόμων με κινητικά και αισθητηριακά προβλήματα. Απασχολούνται 4 εργαζόμενοι, με συμβάσεις αορίστου χρόνου, ο διευθυντής, 2 διοικητικοί υπάλληλοι και 1 καθαρίστρια

Υλοποιεί πλήθος εκπαιδευτικών προγραμμάτων κάθε χρόνο που στόχο έχουν την κατάρτιση και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων που απασχολούνται σε επιχειρήσεις με απώτερο στόχο, την δυνατότητα οι επιχειρήσεις να καταστούν ανταγωνιστικές στο σύγχρονο απαιτητικό εργασιακό περιβάλλον. Επίσης υλοποιεί προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους και οι οποίες θα ενισχύσουν την είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Τα προγράμματα παρέχονται δωρεάν, δηλαδή είναι επιδοτούμενα ή αυτοχρηματοδοτούμενα και καλύπτουν πολλές θεματικές ενότητες. Υλοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα της ΕΣΕΕ του ΙΝΕΜΥ και φορέων που ανήκουν στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως για παράδειγμα ο ΕΦΕΤ, το Υπουργείο Εργασίας και ο ΟΑΕΔ. Σύμφωνα με την Τσολάκη, 2018, συνολικά στο παράρτημα του Κ.Α.ΕΛ.Ε Αλεξάνδρειας τα έτη 2015 και 2016 καταρτίστηκαν 380 εκπαιδευόμενοι.

Αναλυτικότερα υλοποιούνται:

Τα προγράμματα που υλοποιεί η ΕΣΕΕ :

- Οι πράξεις «ΕΡΜΕΙΟΝ 2, δηλαδή προγράμματα δια βίου μάθησης για το δυναμικό των εμπορικών επιχειρήσεων και απευθύνεται σε εργαζόμενους σε εμπορικές επιχειρήσεις, εμπόρους, άνεργους που πρόκειται να αναπτύξουν Αποτελούν Προγράμματα δια βίου μάθησης με την συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου (ΕΚΤ) και εθνικών πόρων και περιλαμβάνουν 24 θεματικές ενότητες. Έχουν διάρκεια 50 ή 75 ωρών και υλοποιούνται με την μεικτή μέθοδο εξ αποστάσεως e-learning και δια ζώσης όπου απαιτείται η φυσική παρουσία στις αίθουσες διδασκαλίας. Τα προγράμματα ΕΡΜΕΙΟΝ αφορούν εμπόρους, εργαζόμενους και στελέχη εμπορικών επιχειρήσεων, υποψήφιους επιχειρηματίες αλλά και άνεργους που ενδέχεται να αναπτύξουν εμπορική δραστηριότητα (ΕΣΕΕ, 2018).
- Το ΙΝΕΜΥ με τα «Προγράμματα κατάρτισης / επανακατάρτισης για αυτοαπασχολούμενους και εργαζόμενους σε επιχειρήσεις σε όλους τους κλάδους της οικονομίας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους» παρέχει επιδοτούμενα εκπαιδευτικά προγράμματα 11 θεματικών ενότητων διάρκειας 40 ωρών δια ζώσης, που

απευθύνονται σε αυτοαπασχολούμενοι, εργαζόμενους σε εμπορικές επιχειρήσεις και δύναται να υλοποιηθούν και σε παραρτήματα Κ.Α.ΕΛ.Ε

- Εκπαιδευτικά προγράμματα Υποέργου 6, 15 θεματικών ενοτήτων διάρκειας 70 ωρών, επίσης με την μεικτή μέθοδο στο πλαίσιο των Πράξεων «Προγράμματα Δια Βίου εκπαίδευσης από τους Κοινωνικούς Εταίρους για την Ανάπτυξη Οριζόντιων και Κοινωνικών Δεξιοτήτων – Α.Π. 7 & 8». Είναι συγχρηματοδοτούμενα και στοχεύουν στην εξιδεικευμένη αναβάθμιση δεξιοτήτων σε θέματα οικονομικού, επαγγελματικού κοινωνικού ενδιαφέροντος

Τα προγράμματα κατάρτισης του Ε.Φ.Ε.Τ.

Ο Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων (Ε.Φ.Ε.Τ.), υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας, έχει την ευθύνη υλοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων που παρέχονται σε προσωπικό επιχειρήσεων που σχετίζονται με την ασφάλεια και την υγιεινή τροφίμων. Επιπλέον αξιολογεί και εκδίδει πιστοποιητικά κατάρτισης. Όλες οι επιχειρήσεις που σχετίζονται με αυτόν τον τομέα υποχρεούνται να καταρτίζουν το προσωπικό τους βάσει βάσει της Υπουργικής Απόφασης 14708/17-08-07 (ΦΕΚ τ. Β' 1616) και σύμφωνα με τον Κανονισμό 852/2004 της Ευρωπαϊκής Ένωσης Απώτερος στόχος των εν λόγω προγραμμάτων είναι η διασφάλιση της ποιότητας των προϊόντων και του καταναλωτή((Ε.Φ.Ε.Τ, 2018 στο Τσολάκη, Σ.2018)

Τα προγράμματα επιμόρφωσης του Υπουργείο Εργασίας

Η Διεύθυνση Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία, που υπάγεται στο Υπουργείο Εργασίας, και Κοινωνικής Ασφάλισης, παρέχει προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης εργαζομένων και εργοδοτών, σε θέματα ασφάλειας και υγιεινής στους χώρους εργασίας. Ο σκοπός των προγραμμάτων είναι η συμμόρφωση σε θέματα ασφάλειας και υγιεινής των μικρών επιχειρήσεων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Η Διεύθυνση Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία έχει το δικό της μητρώο εκπαιδευτών. (Υπουργείο Εργασίας, 2018).

Προγράμματα κατάρτισης εργαζομένων Λ.Α.Ε.Κ.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται με επιχορήγηση του Λογαριασμού για την Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση ΛΑΕΚ έχουν σχέση με την κατάρτιση εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις από 1 έως 30 άτομα και υλοποιούνται από πιστοποιημένα Κδβμ2. Η διάρκειά τους είναι 32 ώρες και ο οργανισμός που σχεδιάζει, υλοποιεί και εποπτεύει τα εκπαιδευτικά αυτά προγράμματα είναι ο (Ο.Α.Ε.Δ., 2018).

Κατά το 2^ο εξάμηνο του 2018 πραγματοποιήθηκαν δύο προγράμματα και καταρτίστηκαν 32 ωφελούμενοι. Το 1^ο πρόγραμμα αφορά την κατάρτιση 14 ωφελούμενων που απασχολούνται στον Δήμο Αλεξάνδρειας, με την ειδικότητα γενικών καθηκόντων στα πλαίσια της υπ'

αριθ.1/2017 Δημόσιας πρόσκλησης του Οργανισμού απασχολήσεων εργατικού Δυναμικού. Συμμετείχαν 13 εκπαιδευόμενοι και έλαβαν πιστοποίηση οι 9. Αφορούσε την κατάρτιση στις δεξιότητες πληροφορικής και κοινωνικής οικονομίας επιπέδου ΙΙΙ, συνολικής διάρκειας 120 ωρών. Το 2^ο πρόγραμμα αφορούσε την κατάρτιση 18 ωφελούμενων, οι οποίοι απασχολούνται στο Δήμο Αλεξάνδρειας, στα πλαίσια της υπ'αριθ.16/2017 Δημόσιας πρόσκλησης του Οργανισμού απασχολήσεων εργατικού Δυναμικού. Καταρτίστηκαν επίσης στις δεξιότητες πληροφορικής και κοινωνικής οικονομίας επιπέδου ΙΙΙ συνολικής διάρκειας 120 ωρών. Τελικά ολοκλήρωσαν την κατάρτιση 17 ωφελούμενοι και 12 άτομα έλαβαν πιστοποίηση. Φορέας πιστοποίησης ήταν η key cert που παρέχει σύγχρονες ευρωπαϊκές πιστοποιήσεις.

2.7 Το ιδιωτικό Κ.Α.Β.Μ2 ram computer.

Η Σχολή RAM COMPUTER Αλεξάνδρειας, ξεκίνησε την λειτουργία της το 1989 αρχικά ως εργαστήριο Ελευθέρων Σπουδών με στόχο την εκμάθηση ηλεκτρονικών υπολογιστών. Από το έτος 2014 συνιστά αδειοδοτημένο Κέντρο δια βίου μάθησης επιπέδου ΙΙ, σύμφωνα με την υπ'αρ.απόφαση 24543/2014 του ΕΟΠΠΕΠ με Κωδικό Αδείας:20001429 (Ram computer, 2018). Σήμερα στο δίκτυό της συμμετέχουν 15 εκπαιδευτικά κέντρα σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας, ενώ από το 2000 αναπτύσσεται συνεχώς με το θεσμό του franchise. Έτσι έχουν δημιουργηθεί στρατηγικής σημασίας συνεργασίες στον Ελλαδικό χώρο.

Τα Ελληνικά Κέντρα Διά Βίου Μάθησης ΕΛ.ΚΕ.ΔΙ.Μ. ιδρύθηκαν και αναπτύσσονται ανεξάρτητα ή μέσω franchising σε όλη την Ελλάδα από τον Εκπαιδευτικό Όμιλο RAM computer που δραστηριοποιείται στην εκπαίδευση και πιστοποίηση ενηλίκων από το 1989 διαθέτοντας εταιρείες με πολύχρονη και συνεχή εκπαιδευτική παρουσία σε όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό. Στεγάζεται σε ένα σύγχρονο κτίριο στο κέντρο της πόλης. Διαθέτει 3 αίθουσες διδασκαλίας με υπερσύγχρονο τεχνολογικό της εξοπλισμό δομημένης καλωδίωσης υψηλών προδιαγραφών (UTP 45, intranet), το οποίο εξυπηρετεί τα υπάρχοντα δίκτυα των Η/Υ και των τηλεπικοινωνιών.Υλοποιεί πολλά προγράμματα, τα οποία προσαρμόζονται στις ανάγκες των εκπαιδευομένων και συνάδουν ως προς τις θεματικές ενότητες με το σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον, την κατάρτιση, την αναβάθμιση, και την βελτίωση των δεξιοτήτων εκείνων που θα καταστήσουν τον συμμετέχοντα ανταγωνιστικότερο στην υπάρχουσα απαιτητική αγορά εργασίας. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- ✓ Σεμινάριο Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων του Εμπορικού Επιμελητηρίου Πειραιώς.
- ✓ Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα ειδίκευσης στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και απευθύνεται σε μια ευρεία μάζα ατόμων.
- ✓ Στελέχους Γραμματειακής Υποστήριξης στο επιχειρησιακό περιβάλλον ιδιωτικό ή δημόσιο.
- ✓ VELLUM DIPLOMA in customer service.
- ✓ Συμβουλευτικά προγράμματα.
- ✓ Diploma in Basic Economics, σχετικά με τις βασικές έννοιες και την κατανόηση του οικονομικού κυκλώματος της χώρας μας, που οδηγούν στην υποχρεωτική πιστοποίηση.
- ✓ Το πρόγραμμα «Γνώσεων και Δεξιοτήτων για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων».
- ✓ Εκμάθηση της δακτυλογραφίας ελληνικής και αγγλικής.
- ✓ Το πρόγραμμα επαγγελματικής πιστοποίησης στον Τουρισμό αφορά όλους τους εργαζόμενους στον κλάδο του Τουρισμού και σε όσους θέλουν να εργαστούν στον κλάδο του Τουρισμού.
- ✓ Το πιστοποιημένο πρόγραμμα σταδιοδρομίας «Front Office Agent» στοχεύει στην εκμάθηση των απαραίτητων εργασιών για την υποδοχή των πελατών σε κάποιο τουριστικό κατάλυμα.
- ✓ Πρόγραμμα που απευθύνεται σε όλους τους πτυχιούχους που ενδιαφέρονται να απασχοληθούν στον τομέα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και να εφαρμόσουν το e-learning στη διδασκαλία τους, Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα απευθύνεται σε όλους τους εκπαιδευτές δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε στελέχη του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.
- ✓ Μοριοδοτούμενο επιμορφωτικό πρόγραμμα που απευθύνεται στους εν ενεργεία αλλά και στους υποψηφίους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ιδιωτικού και δημοσίου τομέα. Στόχος του προγράμματος «Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας» είναι η απόκτηση των προσόντων των εκπαιδευτών ενηλίκων που διδάσκουν ή επρόκειτο να διδάξουν σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας,

- ✓ Πρόγραμμα εκπαίδευσης Προσωπικού Ιδιωτικής Ασφάλειας, είτε σε Ιδιωτικές Εταιρείες Παροχής Υπηρεσιών Ασφαλείας είτε σε Τμήματα Εσωτερικής Ασφάλειας Οργανισμών και Επιχειρήσεων.
- ✓ Προγράμματα εκπαιδευτικών επιμόρφωσης Β1 επιπέδου Τ.Π.Ε.
- ✓ Σεμινάριο εμπορικής και οικονομικής διαχείρισης.
- ✓ Επιδοτούμενο πρόγραμμα αγγλικών.
- ✓ Voucher για ανέργους από 29 έως 64.
- ✓ Προγράμματα υπολογιστών.
- ✓ Σεμινάριο γραφιστικής.
- ✓ Κατάρτιση και πιστοποίηση για την ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων.
- ✓ Σεμινάρια ΕΦΕΤ.
- ✓ Σεμινάρια τεχνικών ασφαλείας.
- ✓ Σεμινάρια μαγείρων.

Συμμετέχουν περίπου 400 ενήλιες εκπαιδευόμενοι ετησίως. Προγράμματα που υλοποιούνται την παρούσα περίοδο δηλαδή το α' εξάμηνο του 2019 και αφορούν την έρευνα είναι :

- Πρόγραμμα εκπαίδευσης προσωπικού ΕΦΕΤ δια ζώσης : 15 καταρτιζόμενοι
- Πρόγραμμα ταχύρρυθμου χειρισμού Η/Υ δια ζώσης: 20 καταρτιζόμενοι
- Πρόγραμμα ταχύρρυθμης εκμάθησης Αγγλικών δια ζώσης: 15 καταρτιζόμενοι
- Εξ αποστάσεως επιμόρφωση εκπαιδευτικών στις Νέες τεχνολογίες 15 καταρτιζόμενοι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

3.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα επιχειρηθεί ο προσδιορισμός του θεωρητικού πλαισίου των εννοιών κίνητρα και εμπόδια αντίστοιχα στην εκπαίδευση ενηλίκων, αφού σ αυτούς τους όρους επικεντρώνεται η παρούσα έρευνα. Θα γίνει προσπάθεια να αποδοθούν οι ορισμοί και κατόπιν να εστιάσουμε τις έννοιες στην εκπαίδευση ενηλίκων. Κατά συνέπεια θα δοθεί η δυνατότητα να διερευνηθούν τα κίνητρα και τα εμπόδια ενηλίκων στον Δήμο Αλεξάνδρειας.

3.2 Η έννοια του κινήτρου

Ετυμολογικά η λέξη “motive” προέρχεται από την λατινική λέξη «motivus» που σημαίνει κινητήρια αιτία, σύμφωνα με την Κωσταρίδου – Ευκλείδη, 1999. Έτσι καθορίζονται τα κίνητρα ως αυτά που είναι δυνατόν να κινητοποιήσουν το άτομο, σε δράσεις, να το υποκινήσουν σε διάφορες μορφές συμπεριφοράς. Συναντούμε όμως και άλλους όρους για την απόδοση της λέξης «motivation». Συνηθέστεροι όροι είναι «υποκίνηση», «παρακίνηση», «παρώθηση», με την έννοια «δημιουργώ τις συνθήκες που πιθανόν να κάνουν κάποιον να κάνει κάτι» (Κάντας, 1998:40)

Στην επιστήμη της ψυχολογίας είναι σαφής ο διαχωρισμός των κινήτρων σε εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα. Τα εσωτερικά κίνητρα ωθούν ένα άτομο σε μια ενέργεια η οποία αποτελεί αυτοσκοπό όπως για παράδειγμα η ευχαρίστηση που προκύπτει από μια συγκεκριμένη ενασχόληση. Τα κίνητρα αυτά αποτελούν την ενδογενή παρακίνηση. Τα εξωτερικά κίνητρα, προέρχονται από εξωγενείς παράγοντες, έχουν βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα, γιατί το άτομο παρωθείται από θετικές ή αρνητικές ενισχύσεις όπως έπαινος ή ανταμοιβή. Αποτελούν την εξωγενή παρακίνηση (Ryan & Deci, 2000). Σαφώς είναι πιο σύνθετη διεργασία καθώς εξαρτάται από πολλούς παράγοντες του κοινωνικού περιβάλλοντος. Η εξωγενής παρακίνηση συνδέεται με τους στόχους απόδοσης που θέτουν τα άτομα, τους στόχους απόκτησης μιας ικανότητας ή και την τελειοποίησης μιας προϋπάρχουσας δραστηριότητας. Η εσωτερική κινητοποίηση παίζει πρωταρχικό ρόλο στην εκπαίδευση. Καθώς όταν λείψουν οι εξωτερικοί παράγοντες παρακίνησης, οι οποίοι έχουν μικρή διάρκεια δράσης, τότε το άτομο θα χάσει το ενδιαφέρον του για μάθηση και θα οδηγηθεί στην μαθησιακή αποτυχία. Αποτελεί σημαντική διαπίστωση, που θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν από τους σχεδιαστές των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Έτσι μόνο θα αυξηθούν τα ποσοστά της ενεργητικής συμμετοχής στα προγράμματα δια βίου. Η ενδογενής παρακίνηση έχει να κάνει με την επιστήμη της ψυχολογίας, ενώ η διερεύνηση των παραγόντων της εξωγενούς παρακίνησης με την κοινωνιολογική προσέγγιση. Η ερευνητική πορεία που ακολουθήθηκε από πολλούς ήταν από την ενδογενή στην εξωγενή παρακίνηση (Dornyei, 2001 στο Ζωντήρος, 2006, στο Στεφάνου, 2012). Επίσης έγιναν σημαντικές για την παράλληλη προσέγγιση τους, μιας και ο άνθρωπος αποτελεί μια σύνθετη οντότητα. Αντιλαμβανόμαστε όμως πως η παρακίνηση προηγείται της συμμετοχής. Έτσι οι όροι «συμμετοχή» και «παρακίνηση» για μάθηση θα χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, αφού στην παρούσα έρευνα μελετώνται τα κίνητρα συμμετοχής των ενηλίκων εκπαιδευομένων σε προγράμματα εκπαίδευσης που προσφέρονται στο Δήμο Αλεξάνδρειας. (Στεφάνου, 2012).

3.3 Θεωρίες των κινήτρων στην εκπαίδευση

Η εκπαίδευση ενηλίκων θεωρείται ένας χώρος που δύσκολα μπορεί να ενταχθεί σε ένα ενιαίο μοντέλο θεωρίας κινήτρων. Σύμφωνα με άρθρο που δημοσιεύτηκε, υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας νέων θεωριών περισσότερο κοντά στα νέα δεδομένα της εποχής, για μια ισότιμη, παγκοσμιοποιημένη, δίκαιη αλλά και ευέλικτη εκπαίδευση ή επανεκπαίδευση, για την δημιουργία ενός ενημερωμένου ανθρώπινου όντος. (Sandlin et al 2013).

Ο Knewels(1970) επισήμανε ότι η βαθύτερη κατανόηση των κινήτρων για συμμετοχή ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα βοηθά να καταπολεμηθούν οι ανασταλτικοί παράγοντες της συμμετοχής τους. Κρίθηκε σκόπιμο για τις ανάγκες της εργασίας να γίνει μια αναφορά των βασικών σημείων των θεωριών αυτών, εφόσον ύστερα από την μελέτη τους προέκυψε το ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας

Οι θεωρίες χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

1. Στις «θεωρίες συμμετοχής (participation theories)», οι οποίες επεξηγούν τα αίτια συμμετοχής των ενηλίκων εκπαιδευομένων και είναι:

- Η θεωρία των Δυναμικών Πεδίων (Force-Field Analysis): βασίζεται στην θεωρία των αναγκών του Maslow (1943). Ο Miller ήταν και ο εκφραστής αυτής της θεωρίας. Το κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο των ενηλίκων συνδέεται άμεσα με την συμμετοχή τους. (Ζαρίφης, χ.χ. στο Πουρνάρα, 2017).
- Η θεωρία της Συνταύτισης (Congruence Model): Το κίνητρο μάθησης, κατά τον Boshier (1971), είναι μία διαδικασία όπου ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες βρίσκονται σε συνεχή αλληλεπίδραση (Πέλλας & Καζανίδης 2012).
- Το θεωρητικό παράδειγμα «Προσδοκία - Σθένος» (Expectancy-Valence Paradigm): Οι ενήλικοι συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τον Rubenson (1977), γιατί πιστεύουν ότι μπορούν να μάθουν αλλά και να αξιολογήσουν τα αποτελέσματα της μάθησης όταν αυτά θα έχουν σχέση με τις δικές τους προσωπικές ανάγκες (Ζαρίφης χ.χ. στο Πουρνάρα, 2017).
- Η θεωρία της Μετάβασης (Life Transitions Theory): Η συμμετοχή των ενηλίκων συνδέεται με αλλαγές που μπορούν να βιώσουν κάποια στιγμή στην ζωή τους.(Κουτούζης, 2013).
- Η θεωρία των Ομάδων Αναφοράς (Reference Group Theory): Η συμμετοχή προκύπτει από την ανάγκη του ατόμου να αποκτήσει χαρακτηριστικά μιας άλλης κοινωνικής ομάδας (Ζαρίφης χ.χ στο Πουρνάρα, 2017).
- Την θεωρία της Κοινωνικής Συμμετοχής (Social Participation Theory): Η συμμετοχή των ενηλίκων εξετάζεται σε συνδυασμό με τη συμμετοχή τους και σε άλλες κοινωνικές

δραστηριότητες και σε συνδυασμό με κάποια δημογραφικά χαρακτηριστικά. (Κουτούζης, 2013)

2. Στις «συνθετικές θεωρίες (composite theories) ή μοντέλα» οι οποίες καταδεικνύουν πως όχι μόνο ένας, αλλά πολλοί παράγοντες αλληλοεπιδρούν στον ενήλικα, ώστε να του δημιουργήσουν την παρώθηση και την επιθυμία για την συμμετοχή του σε εκπαιδευτικά προγράμματα και είναι:

- Η θεωρία της Ομαδοποίησης Μεταβλητών (Recruitment Paradigm): Κατά τον Rubenson (2004) σε προσωπικές μεταβλητές, στην ενεργή προετοιμασία και στην διακριτή αξία (στο ίδιο).

- Η θεωρία των Προσδοκώμενων Ωφελειών (Anticipated Benefits Model): Σύμφωνα με τον Tough (1979) υπάρχουν πέντε στάδια συσχέτισης της συμμετοχής με το όφελος των ενήλικων εκπαιδευμένων:

1. η εμπλοκή σε κάποιο πρόγραμμα ή μαθησιακή διαδικασία,
2. η απόκτηση της γνώσης ή των δεξιοτήτων,
3. η εφαρμογή της γνώσης ή των δεξιοτήτων,
4. η υλική ανταμοιβή (προαγωγή),
5. η συμβολική ανταμοιβή (πτυχίο) (Ζαρίφης χ.χ.).

- Την θεωρία του συνδυασμού των Ευνοϊκών Περιστάσεων (Combination of Favorable Circumstances): Η συμμετοχή ενήλικων, (De Montlibert,1973, Hedoux, 1981 στο Πουρνάρα, 2017) επηρεάζεται από έναν συνδυασμό ευνοϊκών παραγόντων όπως για παράδειγμα η δυνατότητα κοινωνικής ανόδου και η αντίστοιχη προσδοκία κ.α. (στο ίδιο).

- Το Μοντέλο της «Αλυσίδας Αντιδράσεων» (C.O.R. – Chain Of Response Model): Είναι ένας συνδυασμός των παραπάνω (στο ίδιο).

Η Cross (1981) διατύπωσε το Μοντέλο της αλυσίδας της αντίδρασης, όπου συνδυάζει στοιχεία από τις προηγούμενες θεωρίες καταλήγοντας πως τόσο τα κίνητρα όσο και τα εμπόδια είναι αποτέλεσμα έξι παραγόντων:

- Την αυτοεκτίμηση του ενήλικα
- Την άποψη που έχει ο ενήλικας για την εκπαίδευση σε συνάρτηση με παλαιότερες θετικές ή αρνητικές εμπειρίες.
- Την δυναμική της σχέσης μεταξύ προσωπικών στόχων προσδοκώμενης ωφέλειας
- Επιρροή από σημαντικά μεταβατικά στάδια της ζωής του.
- Την πληροφόρηση που έχει σε σχέση με τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Τις ευκαιρίες ή αντίθετα τα εμπόδια που θα συναντήσει.

3.4 Κίνητρα και λόγοι συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα

Πρωτοπόρος ο Houle (1961), διαχώρισε τους εκπαιδευομένους σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τα κίνητρά τους (τυπολογία του Houle, Houle's typology of adult learners). Τους προσανατολισμένους στους στόχους, τους προσανατολισμένους στη δράση και τους προσανατολισμένους στη μάθηση (Καραλής, 2013). Προηγήθηκε ποιοτική και εις βάθος έρευνα. Ερευνητικό εργαλείο αποτέλεσαν 22 συνεντεύξεις εκπαιδευομένων σε διάφορους τύπους προγραμμάτων. Όσο σημαντική κι αν ήταν η συμβολή του, από τότε έως σήμερα παρατηρείται πολυπλοκότητα των κινήτρων που η τυπολογία του δεν είναι δυνατόν να εκφράσει την σύγχρονο κοινωνικό πλαίσιο.

Μια δεκαετία αργότερα, ο Boshier (1971) δημιουργεί την ευρέως γνωστή έως τις μέρες μας Κλίμακα Εκπαιδευτικής Συμμετοχής (Educational Participation Scale, EPS). Είναι ένα ερωτηματολόγιο που αναφέρεται στα κίνητρα συμμετοχής ενηλίκων στην εκπαίδευση, που αποτελείται από 42 ερωτήσεις κατηγοριοποιημένες σε 7 άξονες κυρίων λόγων συμμετοχής:

- Την βελτίωση της επικοινωνίας,
- Τις κοινωνικές επαφές,
- Την προετοιμασία για την εκπαίδευση,
- Την επαγγελματική ανέλιξη,
- Την συντροφικότητα στην οικογένεια,
- Τα κοινωνικά ερεθίσματα και
- το γνωστικό ενδιαφέρον (Boshier, 1991)

Ο Καραλής, (2013, στο Κόκκος, 2005α, :109 - 115) κατηγοριοποίησε τα κίνητρα σε αυτά που έχουν σχέση με τις κοινωνικές σχέσεις, τις εξωτερικές προσδοκίες, την ανάγκη για προσφορά, την επαγγελματική καταξίωση, την διέξοδο από καταστάσεις και σε αυτά που σχετίζονται με την φιλομάθεια. Ο ίδιος αναφέρει (2005: 39) πως *«χαρακτηριστικό της είναι ότι το άτομο αναγνωρίζει στον εαυτό του τα στοιχεία της ωριμότητας και της τάσης αυτοπροσδιορισμού, ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζεται από τους άλλους με τον ίδιο τρόπο»*. Μελετώντας την βιβλιογραφία γίνεται αντιληπτό πως οι ενήλικες, παρά τις καθημερινές ασχολίες, δεν συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης όχι για έναν μόνο λόγο, αλλά για διαφορετικούς κάθε φορά, έχοντας την εσωτερική ανάγκη να εφαρμόσουν τις αποκτηθείσες γνώσεις. (Καραλής, 2013)

Σύμφωνα με τον ίδιο οι εκπαιδευόμενοι εμπλέκονται στη μαθησιακή διεργασία για να αποκτήσουν γνώσεις, για να αξιοποιήσουν τον ελεύθερο χρόνο τους δημιουργικά, για να ξεφύγουν από τα προβλήματά τους, για να δώσουν το καλό παράδειγμα, για να αυξήσουν τις

οικονομικές τους απολαβές και για να γίνουν ολοκληρωμένοι πολίτες. Σε σχέση με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, η έρευνά του καταδεικνύει πως όσο πιο υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο έχει κάποιος ενήλικας, τόσο πιο υψηλό είναι το ποσοστό συμμετοχής του στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Τέλος, άλλοι παράγοντες μπορεί να θεωρηθούν η ανάγκη για αυτοεκτίμηση και η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης τους (Καραλής, 2013).

3.5 Εμπόδια συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση

Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι πέρα από τα κίνητρα θα πρέπει να δώσουμε και την δέουσα σημασία και στα εμπόδια συμμετοχής που προκύπτουν στην διά βίου μάθηση. Τι ορίζουμε όμως ως εμπόδιο. Ύστερα από μελέτη της βιβλιογραφίας, ορίζεται η ύπαρξη ή η μη ύπαρξη ενός ή πολλών παραμέτρων, οι οποίες δυσκολεύουν και εν τέλη απομακρύνουν τον ενήλικα από την μαθησιακή διεργασία. Σύμφωνα με τον Radovan (2012), οι εμπειρικές μελέτες συχνά θέτουν υπό αμφισβήτηση τη χρησιμότητα της κατανόησης των φραγμών.

Τα εμπόδια σύμφωνα με το Κόκκο (2005), χωρίζονται σε εσωτερικά και εξωτερικά και πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψιν έτσι ώστε να μην επηρεάζεται σοβαρά η μαθησιακή αποτελεσματικότητα. Τα εσωτερικά εμπόδια όπως αναφέρει ο Rogers (1999), αποτελούν τους πιο σοβαρούς ανασταλτικούς παράγοντες που δύσκολα αντιμετωπίζονται και τα οποία διαιρούνται:

- Στα εμπόδια που έχουν σχέση με την συγκρότηση και την γενικότερη στάση ζωής του ενήλικα.
- Στα εμπόδια σχετίζονται άμεσα με την ψυχολογία του ενήλικα που δύναται να τον οδηγούν μακριά από την μαθησιακή δραστηριότητα.

Τα ευρήματα δείχνουν ότι πρέπει να εξεταστεί το ευρύτερο διαρθρωτικό πλαίσιο, τους όρους και τα μέτρα με τα οποία οι κυβερνήσεις προσπαθούν να αυξήσουν τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες. Σύμφωνα με την τυπολογία της Cross (1981), τρεις είναι οι κατηγορίες εμποδίων που επηρεάζουν την συμμετοχή (Καραλής, 2013):

- Τα καταστασιακά εμπόδια (situational), που προκύπτουν από την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το άτομο την δεδομένη χρονική στιγμή. Για παράδειγμα οι φραγμοί που δημιουργούνται από την οικονομική ή την οικογενειακή κατάσταση του ενήλικα.
- Τα θεσμικά εμπόδια (organizational) που εξαρτώνται από το θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης των δομών και τις πρακτικές που χρησιμοποιούν(Καραλής, 2013).

- Τα προδιαθετικά εμπόδια, που αναφέρονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ατόμου, στην γενικότερη στάση απέναντι στην γνώση που συνήθως στις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί, το δείγμα τα παρακάμπτει, λόγω ευκολίας να αναφέρουν κάποιο άλλο που δεν έχει σχέση με την ψυχολογική κατάσταση τους.

Σύμφωνα με την έρευνα του Καραλή το 2013, τα πιο συνηθισμένα εμπόδια είναι κυρίως η έλλειψη χρόνου, η ελλιπής πληροφόρηση, η έλλειψη εμπιστοσύνης στον φορέα, και τα προσωπικά προβλήματα των ενηλίκων. Ενώ προσδίδει σημαντικό βάρος στον ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων.

3.6 Χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευομένων

Σημαντικό σημείο της έρευνας είναι να αναφερθούν τα χαρακτηριστικά των Ενηλίκων έτσι ώστε να κατανοήσουμε και τις σημαντικές κατά καιρούς θεωρίες περί μάθησης ενηλίκων.

Σύμφωνα με τον Alan Rogers (1999:92):

- *Οι συμμετέχοντες είναι εξ ορισμού ενήλικες.*
- *Βρίσκονται σε εξελισσόμενη διεργασία ανάπτυξης, όχι στο ξεκίνημα της διεργασίας*
- *Φέρνουν μαζί τους ένα σύνολο εμπειριών και αξιών.*
- *Έρχονται στην εκπαίδευση με δεδομένες προθέσεις.*
- *Έρχονται με προσδοκίες, όσον αφορά στη μαθησιακή διεργασία.*
- *Έχουν ανταγωνιστικά ενδιαφέροντα.*
- *Έχουν διαμορφώσει ήδη τα δικά τους μοντέλα μάθησης*

Λόγω αυτών των χαρακτηριστικών, ο τρόπος που μαθαίνουν οι ενήλικες διαφέρει από των παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας που απευθύνεται σε ανήλικους μαθητές. Έχουν αναπτυχθεί πολλές θεωρίες οι οποίες όμως συγκλίνουν πως η βιωματική μάθηση και η εμπειρία ως βάση κάθε μάθησης είναι οι πιο ενδεδειγμένες μέθοδοι. Η συνεισφορά της θεωρία της Μετασχηματίζουσας Μάθησης ήταν καθοριστικής σημασίας για την ραγδαία ανάπτυξη μιας μορφής εκπαίδευσης που βασίζεται στην αξιοποίηση των τεχνών για μαθησιακούς σκοπούς. Αυτή βρήκε αντίκρισμα στο σχεδιασμό και στη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού που παρέχεται και στα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης. (Κόκκος, 2011). Επιπλέον η Συμμετοχικές Εκπαιδευτικές Τεχνικές, σύμφωνα με τον (Κόκκος, 2005β, σ.35-87 στη Μποτίτση 2017) οι οποίες προωθούν την ενεργητική συμμετοχή βρίσκουν εφαρμογή στην εκπαίδευση ενηλίκων. Δεν αξιοποιείται μία από αυτές, αλλά τις περισσότερες φορές εφαρμόζονται συνδυαστικά ανάλογα και κατά περίπτωση. Αυτές οι τεχνικές είναι:

- Ερωτήσεις –απαντήσεις

- Συζήτηση
- Καταιγισμός ιδεών
- Ασκήσεις.
- Επίδειξη.
- Ομάδες εργασίας..
- Μελέτη περίπτωσης
- Παιχνίδι ρόλων.
- Προσομοίωση.
- Λύση προβλήματος.
- Αυτοκατευθυνόμενη μάθηση
- Συνέντευξη από ειδικό.
- Εκπαιδευτική επίσκεψη.

3.7 Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης ενηλίκων

Τόσο οι μελετητές όσο και οι σχεδιαστές των προγραμμάτων που απευθύνονται στους ενήλικες λαμβάνουν υπόψη τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά των ενηλίκων και έτσι δημιουργούν τις προϋποθέσεις με στόχο την αποτελεσματικότερη διαδικασία μάθησης. Οι προϋποθέσεις αυτές ταξινομούνται σύμφωνα κατά τον Κόκκος (2005α, σ.109 - 115) ως εξής:

- *Η εκπαίδευση έχει εθελοντικό χαρακτήρα.*
- *Οι εκπαιδευτικοί στόχοι διατυπώνονται με σαφή τρόπο, .*
- *Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι άψογα οργανωμένο σε όλα τα επίπεδα.*
- *Το περιεχόμενο έχει άμεση σχέση με τις ανάγκες και τις εμπειρίες των εκπαιδευομένων.*
Άμεση σύνδεση δηλαδή με τα βιώματα και τις εμπειρίες της ομάδας και προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού βασισμένη σ αυτά.
- *Λαμβάνονται υπόψη οι προτιμώμενοι τρόποι μάθησης.*
- *Ενθαρρύνεται σταδιακά η ενεργητική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία.*
- *Διερευνώνται τα εμπόδια στη μάθηση που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι, καθώς και οι τρόποι για την υπέρβασή τους.*
- *Διαμορφώνεται μαθησιακό κλίμα που χαρακτηρίζεται από ουσιαστική επικοινωνία, συνεργατικό πνεύμα και αμοιβαίο σεβασμό. Συνεπώς ο εκπαιδευτής ενηλίκων*

αναλαμβάνει πολλαπλούς ρόλους, το ρόλου του δασκάλου, του συντονιστή, του εμπνευστή και καλείται να αφουγκράζεται τα μηνύματα που λαμβάνει από τους εκπαιδευόμενους σε μία διαδικασία ανατροφοδότησης.

Κεφάλαιο 4 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ,ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

4.1. Αναγκαιότητα και Πρωτοτυπία της Έρευνας

Το πλήθος των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί με σκοπό την διερεύνηση των κινήτρων και των εμποδίων των ενηλίκων συμμετεχόντων, από την εποχή του Houle 1961 έως τις μέρες μας, αποδεικνύουν πως το ενδιαφέρον των ερευνητών είναι πολύ μεγάλο. Παρόλα αυτά παρόμοια έρευνα δεν έχει πραγματοποιηθεί στον Δήμο Αλεξάνδρειας, ούτε στην ευρύτερη περιοχή του Νομού. Επιπλέον η έρευνα διεξάγεται σε μία δομή τυπικής εκπαίδευσης δηλαδή το σχολείο Δεύτερης ευκαιρίας και σε 3 δομές μη τυπικής εκπαίδευσης, την σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ, το Κδβμ2 του Κ.Α.ΕΛ.Ε και το ιδιωτικό ΚΔΒΜ2 Ram Computer. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να δούμε πως διαμορφώνονται τα κίνητρα συμμετοχής στις δομές τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης συνολικά. Επιπλέον ο θεσμός Μεταλυκειακού έτους, μαθητείας ΕΠΑ.Λ είναι ένας νέος θεσμός που ακόμα δεν έχει απασχολήσει αρκετά τους ερευνητές σχετικά με την διερεύνηση των κινήτρων και των εμποδίων. Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον να αποτυπωθούν με την παρούσα έρευνα τα κίνητρα και τα εμπόδια των μαθητευομένων της συγκεκριμένης δομής στον Δήμο Αλεξάνδρειας. Αναφορικά με το Κδβμ2 του Κ.Α.ΕΛ.Ε, έγινε μία έρευνα που αφορούσε μόνο την διερεύνηση κινήτρων κατά την περίοδο 2015-2016 με την χρήση ποιοτικών εργαλείων. Για τις υπόλοιπες δομές δεν έχει πραγματοποιηθεί έρευνα σε επίπεδο δήμου. Η ιδιωτική δομή που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο δείγμα, κέντρισε το ενδιαφέρον της ερευνήτριας, αφού όπως προαναφέρθηκε οι συμμετέχοντες ενήλικοι καταβάλλουν χρηματικό αντίτιμο για την παροχή υπηρεσιών και ενδεχομένως να υπάρχει διαφοροποίηση των κινήτρων και των εμποδίων. Τα αποτελέσματα της έρευνας στον τομέα αυτής της δομής, όπως και της δομής του ΣΔΕ, θα διαφωτίσουν το πεδίο των κινήτρων και εμποδίων των εκπαιδευομένων που μπορούν να διασταυρωθούν από παρόμοιες έρευνες.

Με τη διερεύνηση των κινήτρων και των εμποδίων στα προγράμματα ενηλίκων του Δήμου Αλεξάνδρειας, επιδιώκεται να αποτυπωθούν οι παράγοντες που έχουν σχέση με τον πληθυσμό-στόχο της παρούσας έρευνας, τα κίνητρα και τα εμπόδια που τους ωθούν ή τους αποτρέπουν στη δια βίου μάθηση. Ευελπιστούμε πως στο μέλλον τα προγράμματα που ενδεχομένως θα σχεδιαστούν θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εκπαιδευομένων του Δήμου, με δυνατότητα γενίκευσης σε άλλες περιοχές με παρόμοια χαρακτηριστικά.

Εν κατακλείδι ευελπιστούμε η συνολική εξαγωγή συμπερασμάτων να βοηθήσει στον περαιτέρω σχεδιασμό και την οργάνωση των δομών δια βίου στο δήμο Αλεξάνδρειας, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή

4.2 Ερευνητικά ερωτήματα και στόχοι

4.2.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Αφού μελετήθηκε διεξοδικά η βιβλιογραφία σχετικά με την διερεύνηση των κινήτρων και των εμποδίων των ενηλίκων που συμμετέχουν σε μια εκπαιδευτική δραστηριότητα, καθορίστηκε ο σκοπός της παρούσης έρευνας, που είναι η διερεύνηση των κινήτρων αλλά και των εμποδίων των ενηλίκων εκπαιδευομένων που παρέχονται στις υπάρχουσες δομές του Δήμου Αλεξάνδρειας. Ταυτόχρονα θα γίνει προσπάθεια να σκιαγραφηθεί το προφίλ των συμμετεχόντων. Στη συνέχεια τέθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα, έγινε η επιλογή της κατάλληλης μεθοδολογίας λαμβάνοντας υπόψιν τον πληθυσμό στόχο και σύμφωνα με τις αρχές της μεθοδολογίας της έρευνας.

Ειδικότεροι στόχοι της παρούσης έρευνας είναι να διερευνηθεί :

- Το κοινωνικό και δημογραφικό προφίλ των ενηλίκων που συμμετέχουν.
- Τα κίνητρα που ώθησαν τους εκπαιδευομένους να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
- Οι ανασταλτικοί παράγοντες που αποτέλεσαν εμπόδια για τους εκπαιδευόμενους.

4.2.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Όπως προκύπτει από τον σκοπό και τους επιμέρους στόχους που έχουν τεθεί, διαμορφώνονται και τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα αντίστοιχα:

1. Ποια τα κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευομένων στις δομές δια βίου μάθησης του Δήμου Αλεξάνδρειας.
2. Ποια τα κίνητρα συμμετοχής των εκπαιδευομένων στα προγράμματα εκπαίδευσης των δομών δια βίου μάθησης του Δήμου Αλεξάνδρειας.
3. Ποια τα εμπόδια συμμετοχής των εκπαιδευομένων στα προγράμματα εκπαίδευσης των δομών δια βίου μάθησης του Δήμου Αλεξάνδρειας.

Κεφάλαιο 5 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

5.1 Επισκόπηση Ερευνών σχετικά με τα Κίνητρα και τα Εμπόδια συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα

Το παρόν κεφάλαιο αποτελεί μια σύντομη επισκόπηση βιβλιογραφικών ερευνών, οι οποίες καταδεικνύουν τα σημαντικότερα κίνητρα και εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι κατά την συμμετοχή τους στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Με βάση την παρούσα επισκόπηση θα συνδεθεί το θεωρητικό με το ερευνητικό μέρος της παρούσας έρευνας. Αφού μελετήθηκε διεξοδικά η σχετική βιβλιογραφία γίνεται καταγραφή των ερευνών έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η συσχέτιση με τα ευρήματα μας.

Έρευνες σαφώς και έχουν προηγηθεί, τόσο σε διεθνές, ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό-τοπικό επίπεδο. Επίσης, σε επίπεδο περιφερειών, δήμων και ιδιωτικών δομών.

Συγκεκριμένα:

- Οι Ross-Gordon, Jovita M. (2011), σε άρθρο που δημοσίευσαν, από τα στατιστικά στοιχεία του Εθνικού Κέντρου για την Εκπαίδευση (NCES), αναφέρουν ότι το 38% των εγγραφέντων σε πανεπιστήμια στην Αμερική, το 2007 ήταν άνω των 25 ετών. Προβλέπεται πως το ποσοστό αυτό θα παραμείνει σταθερό και ίσως αυξηθεί ως το 2018.
- Στις έρευνες της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat, 2007), αναφέρεται, ότι τα δύο τρίτα του συνολικού πληθυσμού της Ευρώπης δεν συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, ενώ όσο αφορά τις ηλικίες από 25 έως 34 ετών φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο.
- Στην έρευνα του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης, CEDEFOP (2004) που διεξήχθη σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαπιστώθηκε ότι κάποια κίνητρα δεν παρουσιάζουν μεγάλες ποσοστιαίες διαφορές, όπως για παράδειγμα οι επαγγελματικοί και οι προσωπικοί λόγοι συμμετοχής στη διά βίου μάθηση. Τα σημαντικότερα κίνητρα για τους Ευρωπαίους είναι τα η αύξηση της αποδοτικότητας στην εργασία, η προσωπική ικανοποίηση, η απόκτηση γνώσεων, οι κοινωνικές επαφές και η πιστοποίηση των προσόντων. Ενώ σημαντικά εμπόδια αποτελούν η έλλειψη χρόνου, η εργασία και οι οικογενειακές υποχρεώσεις

- Η Διεύθυνση Εκπαίδευσης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης ΟΟΣΑ(OECD) πραγματοποιεί κάθε χρόνο έρευνα για εκπαιδευτικά θέματα, εξετάζοντας ποικίλους εκπαιδευτικούς δείκτες και κάνοντας διεθνείς συγκρίσεις ανάμεσα στις 34 χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και σε 10 χώρες μη μέλη. Στους δείκτες του 2014 ΟΟΣΑ (OECD, 2014), σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε ανάμεσα στις 34 χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ και σε 10 χώρες μη μέλη διαπιστώνεται πολύ μεγάλη συμμετοχή σε άτομα ηλικίας 25-64 ετών που φτάνει το 75%, ενώ για άτομα μικρότερου εύρους ηλικίας 25-34 ετών φτάνει το 80%. Στην ίδια έρευνα αποδεικνύεται ότι η γυναίκες υπερτερούν σε αντίθεση με τους άντρες που υπερτερούσαν ως το 2012, όπου και η κατάσταση αντιστράφηκε υπέρ των γυναικών.
- Στις 20/12/2011 σύμφωνα με Ανακοίνωση της European Commission (2011), η Ελλάδα ως το 2010 μόλις που έπιασε το ποσοστό 3%, αναφορικά με τα άτομα που συμμετείχαν στη δια βίου μάθηση. Το ποσοστό ήταν απογοητευτικό, γιατί ο στόχος που αρχικά είχε τεθεί ήταν το ποσοστό 12,5%. Επιπλέον οι συμμετέχοντες στην μη-τυπική εκπαίδευση στην ευρωπαϊκή ένωση κυμαίνονταν από 25-64 ετών ενώ στην πλειονότητά τους ήταν γυναίκες με περεταίρω μόρφωση.
- Η Αντωνοπούλου σε έρευνα που διεξήγαγε το 2009, σε ιδιωτικούς φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων της Θεσσαλονίκης, αναφέρει ότι οι γυναίκες υπερτερούν έναντι των αντρών με ποσοστό 83,9% ηλικίας από 35-44 και 45-54 ετών. Ισχυρότερο κίνητρο αναδείχθηκε η αυξανόμενη τάση για την προσωπική ανέλιξη του συμμετέχοντα. Οι περισσότεροι εργάζονται στον ιδιωτικό φορέα με ποσοστό 28,4%. Επίσης το 28,1% έχουν μηνιαίο εισόδημα 1000.01-1500 ευρώ.
- Η Public Issue (2011) διεξήγαγε ποσοτική έρευνα για το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων σχετικά με τα κίνητρα και εμπόδια συμμετοχής ενηλίκων εκπαιδευομένων. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως τα κίνητρα που συναντώνται με μεγαλύτερη συχνότητα είναι τα επαγγελματικά κίνητρα (να γίνουν πιο αποδοτικοί, να αυξήσουν τις γνώσεις τους) και ακολουθούν τα προσωπικά κίνητρα (προσωπική ευχαρίστηση, εξέλιξη). Στην ίδια έρευνα σημαντικότερα εμπόδια συνιστούν η έλλειψη χρόνου, η έλλειψη ενδιαφέροντος και η ηλικία.
- Σύμφωνα με την Έρευνα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής για την εκπαίδευση Ενηλίκων, του Δ΄ Τριμήνου του 2016, η οποία διεξήχθη σε άτομα ηλικίας από 18-64:
 - ✓ το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών είναι υψηλότερο των αντρών,
 - ✓ όπως και των απασχολούμενων σε σχέση με τους άνεργους όπου τα ποσοστά τους παρουσιάζονται ιδιαίτερα χαμηλά.

- ✓ Επίσης, χαμηλό είναι και το ποσοστό συμμετοχής των ατόμων ηλικίας 55 – 64 ετών
- ✓ Για άτομα ηλικίας από 25 ετών και άνω, όσο μεγαλύτερο είναι το εισόδημα τόσο μεγαλύτερο τείνει να γίνει και το ποσοστό συμμετοχής σε προγράμματα εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος.
- ✓ Όσο αφορά τις ηλικίες 55- 64 ετών, σημαντικότερο εμπόδιο αποδεικνύεται πως αποτελούν οι οικογενειακές υποχρεώσεις.
- ✓ Σε ποσοστό 81,5% το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων στρέφεται σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες σχετικές με την εργασίας τους και την επαγγελματική τους εξέλιξη. Το ποσοστό αυτό αγγίζει το 91,0% στους άντρες και άτομα με εκπαιδευτικό επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.(ΕΛΣΤΑΤ, 2016).
- Το 2008 ξεκίνησε ο σχεδιασμός μιας μεγάλης έρευνας που τελικά διεξήχθη το 2011 και σταδιακά συνεχίστηκε σε τρεις φάσεις. Αρχικά συνεργάστηκαν το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ (ΙΝΕ ΓΣΕΕ) και το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ), στην υλοποίηση πανελλαδικής έρευνας αναφορικά με τα κίνητρα και τα εμπόδια συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση, κατά τα έτη 2011, 2013, 2015 και 2016. (Καραλής, 2013). Το ερευνητικό έργο υλοποιήθηκε μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου – Ε.Κ.Τ.) και εθνικών πόρων. Επιστημονικός υπεύθυνος ήταν ο Θανάσης Καραλής Αναπληρωτής Καθηγητής Διά Βίου Μάθησης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων του Πανεπιστημίου Πατρών. Τα πρώτα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν σε επιστημονικό συνέδριο στην Αθήνα τον Απρίλιο του 2012 και ήταν πλήρως κατατοπιστικά: «Με βάση τη σύγκριση των ποσοστών της έρευνας με αντίστοιχα άλλων ερευνών κατά το παρελθόν προκύπτει πως η Ελλάδα κατατάσσεται σταθερά στις τρεις τελευταίες θέσεις ανάμεσα σε 27 ευρωπαϊκές χώρες στο θέμα της συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση» (ΙΜΕΓΣΕΒΕΕ, 2012).

Σοβαρά κίνητρα συμμετοχής αναδείχθηκαν κατηγοριοποιημένα σε προτάσεις:

- Γιατί μου αρέσει να μαθαίνω καινούργια πράγματα
- Για να είμαι περισσότερο αποδοτικός στην δουλειά μου
- Γιατί η εκπαίδευση πρέπει να διαρκεί σε όλη μας τη ζωή.
- Για να αυξήσω τα τυπικά μου προσόντα.
- Για να αυξήσω τις οικονομικές μου απολαβές.
- Να διατηρήσω την θέση εργασίας μου ή να βρω καλύτερη εργασία.

Σοβαρά εμπόδια συμμετοχής αποτέλεσαν

- Το κόστος συμμετοχής.
- Η έλλειψη πληροφόρησης.
- Έλλειψη χρόνου.
- Ο τρόπος οργάνωσης των σεμιναρίων.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί για τις ανάγκες της παρούσης έρευνας, πως με βάση τα δεδομένα της προηγούμενης έρευνας διαφαίνεται μια σταθερή εικόνα πως οι άνεργοι δεν έχουν πολλές ευκαιρίες συμμετοχής στην δια βίου εκπαίδευση σε σχέση με τους εργαζόμενους. Αποτέλεσμα αυτής της διαφαινόμενης τάσης είναι ότι οι άνεργοι στερούνται του δικαιώματος στην εκπαίδευση και στην αύξηση των προσόντων τους, έτσι ώστε να καταστούν παραγωγικότεροι και ανταγωνιστικότεροι στην αγορά εργασίας. Σημαντικό εύρημα αποτελεί η σχετική ισορροπία ως προς το φύλο με τους άντρες να υπερτερούν σε ποσοστό 53.1% σε σχέση με τις γυναίκες στην ηλικιακή ομάδα 35-54 ετών. Με περισσότερους συμμετέχοντες 56,9% μισθωτούς. Στην ίδια έρευνα οι άντρες υπερτερούν σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.

- Σύμφωνα με τα δεδομένα που εξήχθησαν από την Eurostat (2017), το συνολικό ποσοστό των συμμετεχόντων στην δια βίου μάθηση αυξήθηκε από 2,8% το 2011 στο 4% το 2016. Ειδικότερα στους άντρες από 2,9% σε 4%, ενώ στις γυναίκες από 2,6% στο 4% τις ίδιες χρονολογίες
- Η Κουγιουμτζίδου (2011) σε έρευνα που πραγματοποίησε σε φοιτητές ΕΑΠ διερευνώντας τα κίνητρα και τα εμπόδια στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση κατέληξε πως τα βασικότερα κίνητρά τους ήτα η σημαντικότητα των σπουδών για το μέλλον, η επαγγελματική ανέλιξη, η εύρεση καλύτερης εργασίας και η βελτίωση των οικονομικών απολαβών. Τα σημαντικότερα εμπόδια αναδείχθηκαν το κόστος συμμετοχής, η έλλειψη ελεύθερου χρόνου, οι οικογενειακές υποχρεώσεις, ο συνδυασμός εργασίας και σπουδών και η υποχρεώσεις που απορρέουν από την φοίτησή τους όπως για παράδειγμα η τήρηση χρονοδιαγράμματος μελέτης και παράδοσης εργασιών.
- Ο Θεοδωρίδης (2011) στην έρευνα που διεξήγαγε για την Διπλωματική του Εργασία στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «Εκπαίδευση Ενηλίκων» εξέτασε τον παράγοντα «Επαγγελματική Ανέλιξη» ως κίνητρο συμμετοχής των φοιτητών του ΕΑΠ,

και σε σχέση με τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του δείγματος όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, η παιδαγωγική και επαγγελματική εμπειρία. Με την μεθοδολογία της ποσοτικής προσέγγισης και την χρήση ερωτηματολογίου τα σημαντικότερα ευρήματα της έρευνας ήταν τα εξής: Ο παράγοντας «Επαγγελματική Ανέλιξη» αποτελεί το ισχυρότατο κίνητρο συμμετοχής των ενηλίκων εκπαιδευομένων. Επιπλέον ο παράγοντας «Επαγγελματική Ανέλιξη» έχει μεγαλύτερη σπουδαιότητα στις γυναίκες απ' ότι στους άντρες και λειτουργεί αποτελεσματικότερα στις νεαρότερες ηλικίες απ' ότι στις μεγαλύτερες ηλικιακές κατηγορίες. Τέλος σε υψηλότερα εκπαιδευτικά επίπεδα, ο παράγοντας «γενικότερο ενδιαφέρον για μάθηση και γνώση» είναι υψηλότερος σε σύγκριση με τον παράγοντα «Επαγγελματική Ανέλιξη».

- Στην έρευνα του Στεφάνου, 2012 που διεξήχθη στους εκπαιδευόμενους του ΚΕΕ Πατρών, τα κίνητρα που υπερτερούν έχουν σχέση με το γενικότερο ενδιαφέρον για μάθηση και γνώση, τη βελτίωση επικοινωνιακής ικανότητας, τη προετοιμασία για εκπαιδευτικούς λόγους και την επαγγελματική ανέλιξη. Επιπλέον από την ίδια έρευνα προκύπτει πως το δείγμα που παρακολουθούσε προγράμματα στο ΚΕΕ Πάτρας στη συντριπτική πλειοψηφία ήταν γυναίκες (79,5%) ενώ οι άντρες (20,5%). Επίσης από την έρευνα προκύπτει πως η συμμετοχή που υπερτερεί σε σχέση με την ηλικία είναι αυτή των ηλικιακών ομάδων 20-30 και 31-40 ετών σε αθροιστικό ποσοστό (67,9%). Οι περισσότεροι είναι άγαμοι σε ποσοστό (53,2%) και έγγαμοι σε ποσοστό (41,6%). Σε σχέση με την εργασιακή κατάσταση των υποκειμένων το ποσοστό (30,2%) ανήκει στην κατηγορία «Συνταξιούχοι – άνεργοι – οικιακά» και ποσοστό (27,5%) στην κατηγορία «Εκπαιδευτικοί». Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων κατείχε «πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ» σε ποσοστό (55,6%) ενώ κατείχε «μεταπτυχιακό» το (23,6%).
- Η Μιχαλοπούλου (2016) στην έρευνα που διεξήγαγε στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας της αναφορικά σχετικά με τα κίνητρα συμμετοχής των ενηλίκων εκπαιδευομένων σε προγράμματα των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης (Κδβμ), κατέληξε πως τα ισχυρότερα κίνητρα των ενηλίκων εκπαιδευομένων είναι τα εξής: α) η απόκτηση καινούργιων γνώσεων, β) η αύξηση των τυπικών προσόντων τους, γ) η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, δ) η απόκτηση πιστοποιητικού συμμετοχής και ε) η άποψη πως δίνουν το καλό παράδειγμα στα παιδιά τους. Ενώ ως εμπόδια αναφέρονται η έλλειψη χρόνου, οι οικογενειακές υποχρεώσεις και τα ωράρια διεξαγωγής των προγραμμάτων
- Σε έρευνα που πραγματοποίησε η Τσολάκη, 2017 σχετικά με τα κίνητρα συμμετοχής των εκπαιδευομένων στα εκπαιδευτικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που

υλοποιήθηκαν στο παράρτημα του Κδβμ2 του Κ.Α.ΕΛ.Ε Αλεξάνδρειας την περίοδο 2015-2016, προέκυψε ότι λειτούργησαν θετικά περισσότεροι του ενός λόγοι, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι να κινητοποιηθούν και τελικά να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι σημαντικότεροι λόγοι σχετίζονται με την προοπτική επαγγελματικής εξέλιξης των ατόμων. Επιπλέον οι συμμετέχοντες φαίνεται πως θέλουν να ικανοποιήσουν την εσωτερική τους ανάγκη να μαθαίνουν νέα πράγματα συνυφασμένη άρρηκτα προς την κατεύθυνση της ανεύρεσης ή τη διατήρηση της θέσης εργασίας και τη βελτίωση της αποδοτικότητά τους στην εργασία τους.

- Η Παπαγεωργίου (2018) διεξήγαγε έρευνα στις δομές δια βίου μάθησης στο Δήμο Γορτυνίας. Τα ευρήματα έδειξαν πως το ισχυρότερο κίνητρο με υψηλό ποσοστό, αποτέλεσε απόκτηση νέων γνώσεων και η προσωπική ικανοποίηση των συμμετεχόντων, ενώ οι σημαντικότεροι ανασταλτικοί παράγοντες, αποτέλεσαν οι οικογενειακές υποχρεώσεις και η έλλειψη χρόνου.

ΜΕΡΟΣ Β: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Εισαγωγή

Στο πρώτο μέρος της εργασίας αναλύθηκε το θεωρητικό πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων. Στο δεύτερο μέρος αναλύεται η επιλογή της μεθοδολογία σύμφωνα με την οποία διεξήχθη η παρούσα έρευνα με σκοπό την διερεύνηση των κινήτρων και των εμποδίων των εκπαιδευομένων, στις παρεχόμενες δομές δια βίου μάθησης του Δήμου Αλεξάνδρειας Ημαθίας. Τέλος, παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας και αποτυπώνονται συγκριτικά αποτελέσματα με προηγούμενες συναφείς έρευνες. Ακολουθούν τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της ερευνήτριας για περαιτέρω έρευνα.

6.2 Επιλογή μεθοδολογίας

Για να επιτευχθεί ο στόχος της συγκεκριμένης έρευνας, πιο κατάλληλη κρίθηκε η ποσοτική έρευνα με πρωτογενή δεδομένα, με την χρήση ερωτηματολογίου, διότι έτσι δίνεται η δυνατότητα να συλλεχθούν και να μετρηθούν οι απαιτούμενες εύκολα και γρήγορα. Θεωρείται πως είναι εύκολο στη συμπλήρωση, απαιτεί λιγότερη προσπάθεια και χρόνο από το συμμετέχοντα. Κωδικοποιούνται εύκολα και δεν είναι μεροληπτικά σε σχέση με το επίπεδο αλφαριθμητισμού των υποκειμένων (Wilson & McLean, 1994). Συγκεκριμένα διασφαλίζει την ανωνυμία, η οποία επιτρέπει τη διεξαγωγή της έρευνας σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού-στόχου (Cohen & Manion, 2000)

6.3 Ερευνητικά εργαλεία

Συνεπώς το ερωτηματολόγιο αποτελεί το ερευνητικό εργαλείο για την συλλογή των ερευνητικών δεδομένων της παρούσας έρευνας (παράρτημα 1). Τα στοιχεία (items) του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκαν, προέκυψαν ύστερα από έρευνα της γράφουσας σε ερωτηματολόγια διεθνούς και ελληνικής βιβλιογραφίας, διαμορφωμένα και προσαρμοσμένα στα δεδομένα της συγκεκριμένης έρευνας. Αποτελείται από ερωτήσεις κλειστού τύπου και από μία ανοιχτού τύπου ερώτηση για να δοθεί η δυνατότητα να συμπληρωθεί ελεύθερα από τον συμμετέχοντα οτιδήποτε κρίνει σκόπιμο και οτιδήποτε μπορεί να φανεί διαφωτιστικό για τον ερευνητή από την συγκέντρωση ποιοτικών χαρακτηριστικών (Creswell, 2003 στο Ιωαννίδου 2015).

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τέσσερα διακριτά μέρη, ανά κατηγορίες ερωτήσεων σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα.

Αναλυτικότερα: Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου (items 1-2), περιλαμβάνει δύο γενικές ερωτήσεις κλειστού τύπου, για το πρόγραμμα ή τα προγράμματα που συμμετέχουν οι ερωτώμενοι και την πιθανή συμμετοχή τους σε προηγούμενα εκπαιδευτικά προγράμματα. Το δεύτερο διακριτό μέρος (item 3), περιλαμβάνει 15 επιμέρους ερωτήσεις που στόχο έχουν να καταγράψουν τα κίνητρα των συμμετεχόντων. Οι προτάσεις που επιλέχθηκαν είναι αυτές με τις οποίες πραγματοποίησε κατά την έρευνά του ο Καραλής (2013) και καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα κινήτρων. Χρησιμοποιείται μία πεντάβαθμη κλίμακα τύπου Likert. Οι επιλογές της πεντάβαθμης κλίμακας είναι: «Καθόλου», «Λίγο», «Αρκετά», «Πολύ» και «Πάρα Πολύ». Στο τρίτο διακριτό μέρος (item 4), του ερωτηματολογίου που περιλαμβάνει έντεκα υποερωτήματα, με τα οποία συγκεντρώνονται πληροφορίες αναφορικά με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα της μελέτης. Χρησιμοποιείται η ίδια πεντάβαθμη κλίμακα. Το τέταρτο και τελευταίο μέρος (items

5-14), αποτελείται από 9 ερωτήσεις που στόχο έχουν να απαντήσουν το πρώτο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με το προφίλ των συμμετεχόντων και επιπλέον περιέχει μία ερώτηση ανοιχτού τύπου. Είναι η μοναδική ανοιχτού τύπου και μη υποχρεωτική για να δοθεί η δυνατότητα άντλησης κάποιων ποιοτικών χαρακτηριστικών ώστε να γίνει η ποιοτική προσέγγιση που θα διαφωτίσει περαιτέρω την έρευνα. Έγινε πιλοτική εφαρμογή σε δείγμα 2 συμμετεχόντων και από τις τέσσερις δομές. Διαμορφώθηκε κατόπιν και πήρε τη τελική του μορφή, αφού λήφθηκαν υπόψη οι παρατηρήσεις των εκπαιδευομένων. Συγκεκριμένα έγιναν κάποιες αλλαγές κυρίως για τους συμμετέχοντες του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε), έτσι ώστε οι ερωτήσεις να γίνουν περισσότερο κατανοητές καθώς απευθύνονται κυρίως σε άτομα που ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, με γλωσσικό υπόβαθρο που υπολείπεται σε σχέση με τους συμμετέχοντες άλλων δομών.

6.4 Πληθυσμός και δείγμα

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε με την πιθανοτική στρωματοποιημένη δειγματοληψία (stratified sampling), «που περιλαμβάνει τη διαίρεση του πληθυσμού σε ομοιογενείς ομάδες στην καθεμία από τις οποίες περιλαμβάνει άτομα με παρόμοια χαρακτηριστικά» (Louis Cohen, et all 2007 :165). Τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν οι 119 εκπαιδευόμενοι. Ενώ το δείγμα της ποσοτικής μεθόδου αποτελείται από 108 εκπαιδευόμενους και από τις τέσσερις υπάρχουσες δομές του Δήμου Αλεξάνδρειας ανάλογα με το μέγεθος του πληθυσμού του κάθε στρώματος. Η έρευνα αναφέρεται στους εκπαιδευόμενους του Σ.Δ.Ε (1^ο στρώμα), της σχολής μαθητείας ΕΠΑ.Λ(2^ο στρώμα), Κδβμ2 του Κ.Α.ΕΛ.Ε (3^ο στρώμα) και του Κδβμ2 rum computer (4^ο στρώμα) του Δήμου Αλεξάνδρειας κατά το 1ο τρίμηνο του 2019. Συγκεκριμένα περιλαμβάνει τους 23 εκπαιδευόμενους του ΣΔΕ (από τους συνολικά 24), τους 12 εκπαιδευόμενοι της σχολής μαθητείας ΕΠΑ.Λ(από τους συνολικά 12), τους 17 εκπαιδευόμενους του Κδβμ2 του Κ.Α.ΕΛ.Ε (από τους συνολικά 18) και οι 56 εκπαιδευόμενοι του Κδβμ2 rum computer (από τους συνολικά 65). Στην έρευνα τελικά συμμετείχαν 104 άτομων. Η επιλογή των εν ενεργεία συμμετεχόντων έγινε με γνώμονα ότι προέχει μια πρόσφατη αποτίμηση κινήτρων, αφενός γιατί τα κίνητρα διαφοροποιούνται και αφετέρου γιατί τα προγράμματα εκπαίδευσης των Κδβμ2 χαρακτηρίζονται από μια ποικιλία θεματικών ενοτήτων και ποικιλία χρονικής διάρκειας ολοκλήρωσης του κύκλου εκπαίδευσης. Την μόνη εξαίρεση αποτέλεσε το Κδβμ2 του Κ.Α.ΕΛ.Ε διότι την δεδομένη χρονική στιγμή δεν πραγματοποιήθηκε κάποιο πρόγραμμα και το δείγμα αποτέλεσαν οι εκπαιδευόμενοι του 2^{ου} εξαμήνου του 2018. Ο καθορισμός του ποσοστού του μεγέθους του δείγματος από την κάθε δομή καθορίστηκε από τον πίνακα των

Krejcie and Morgan (1970:607-610). Επιλέχθηκε αναλογικά δείγματα με λήψη τυχαίου δείγματος από κάθε στρώμα(δομή) για να διασφαλιστεί ότι θα υπήρχε ομοιόμορφη εκπροσώπηση των διαφόρων ομάδων.

Το ποσοστό ανταπόκρισης αυτών που αποτελούν το δείγμα της έρευνας κρίνεται πολύ ικανοποιητικό. Η διαδικασία της συλλογής των ερωτηματολογίων έγινε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και διήρκησε από τον Ιανουάριο ως τον Φεβρουάριο του 2019.

6.5 Διαδικασία έρευνας

Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν στους εκπαιδευόμενους online, μέσω της φόρμας google. Πρωτίστως εξασφαλίστηκε η άδεια από τους υπεύθυνους λειτουργίας των επιμέρους δομών για να πραγματοποιηθεί η δια ζώσης επαφή με τους εκπαιδευόμενους. Δόθηκαν οι απαραίτητες οδηγίες προς τους συμμετέχοντες στις κατά τόπους δομές και έγινε προσπάθεια να γίνει κατανοητό το πλαίσιο στο οποίο πραγματοποιείται η συγκεκριμένη έρευνα. Δόθηκε η διαβεβαίωση ότι εξασφαλίζεται το απόρρητο των απαντήσεων του ερωτηματολογίου και ότι η συμπλήρωσή του είναι προαιρετική. Δόθηκαν διευκρινήσεις αναλυτικές ως προς την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Διευκρινίστηκε πως η συμμετοχή στην έρευνα είναι προαιρετική και συγκεντρώθηκαν οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις τους από την ερευνήτρια στις αίθουσες διδασκαλίας.

Καταβλήθηκε η μεγαλύτερη δυνατή προσπάθεια ώστε το μέγεθος του δείγματος (sample size) να εξασφαλίσει την αντικειμενικότητα της έρευνας.

6.6 Χρονοδιάγραμμα

Η έρευνα ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2018. Η συνολική διάρκεια της ανέρχεται στους 6 μήνες. Αναλυτικότερα: Μετά την επιλογή του θέματος, την βιβλιογραφική έρευνα και την μέθοδο έρευνας που θα ακολουθηθεί, υποβλήθηκε η πρόταση στην επιβλέπουσα ως τις 24.9.2018. Έγινε πρόβλεψη να αποσταλούν τα ερωτηματολόγια το γρηγορότερο δυνατόν. Διανεμήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα από 8 Ιανουαρίου έως 8 Φεβρουαρίου του 2019. Ακολούθησε η επεξεργασία των ερωτηματολογίων Με την εξαγωγή των συμπερασμάτων ολοκληρώνεται η έρευνα ως τις 15/2/18.

6.7 Περιορισμοί της έρευνας.

Για το θεωρητικό μέρος της έρευνας, η βιβλιογραφία του επιλέχθηκε δεν είναι εξαντλητική. Παρόλα αυτά καταβλήθηκε η μέγιστη δυνατή προσπάθεια για να καλυφθεί ένα μεγάλο μέρος της. Τα στοιχεία του ερωτηματολογίου επιλέχθηκαν ύστερα από μελέτη μεγάλου μέρους της βιβλιογραφίας και έγινε προσπάθεια να προσαρμοστούν στις ιδιαίτερες τοπικές και κοινωνικές συνθήκες της περιοχής του Δήμου Αλεξάνδρειας καθώς και προσαρμογή που να ανταποκρίνεται σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα. Τα ποσοστά συμμετοχής είναι ικανοποιητικά για τη συγκεκριμένη έρευνα. Τους βασικούς όμως περιορισμούς έθεσαν η συγκέντρωση στοιχείων για τους συμμετέχοντες σε εκπαιδευτικά προγράμματα κυρίως στο παράρτημα του Κ.Α.ΕΛ.Ε Αλεξάνδρειας. Έπρεπε να συλλεχθούν στοιχεία του προηγούμενου εξαμήνου. Δυσκολίες προέκυψαν και με την συλλογή στοιχείων των εκπαιδευόμενων του ιδιωτικού Κδβμ2. Συγκεκριμένα η ιδιωτική δομή εφαρμόζοντας τον νέο κανονισμό της Ευρωπαϊκής ένωσης GDPR (EU General Data Protection Regulation) για την Πολιτική προστασία Προσωπικών δεδομένων, δεν έδωσε η δυνατότητα στην ερευνήτρια να συλλέξει τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των εκπαιδευόμενων στους εκπαιδευόμενους, παρά μόνο ερχόμενη σε προσωπική επαφή με τον πληθυσμό στόχο, σε διαφορετικές μέρες και ώρες με τους εκπαιδευόμενους. Σε μερικές περιπτώσεις όπως στην πιστοποίηση Β΄ επιπέδου των εκπαιδευτικών, που υλοποιεί η ιδιωτική δομή (πρόγραμμα εξ αποστάσεων) δεν της δόθηκε η δυνατότητα για επικοινωνία, τουλάχιστον με εκπαιδευόμενους ανά την Ελλάδα με εξαίρεση ερωτηματολόγια που προέκυψαν από προσωπικές γνωριμίες της ερευνήτριας λόγω της εκπαιδευτικής της ιδιότητας. Αξίζει να σημειωθεί πως οι εκπαιδευόμενοι του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας δεν είχαν εξοικείωση με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και ικανό επίπεδο αλφαριθμητισμού ώστε να κατανοήσουν και να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια έστω σε έντυπη μορφή. Έτσι η συμπλήρωση τους έγινε με την φυσική παρουσία της ερευνήτριας πολλές φορές και κατά η συμπλήρωση με την βοήθεια του καθηγητή πληροφορικής του Σ.Δ.Ε. Τελικά συμμετοχή επιτεύχθηκε με μεγάλη δυσκολία.

6.8 Αξιοπιστία και εγκυρότητα της έρευνας

Παρόλες τις δυσκολίες και τους περιορισμούς της έρευνας, έγινε προσπάθεια να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία του δείγματος ώστε τα αποτελέσματα να είναι αντιπροσωπευτικά. Τα ερωτηματολόγια που διανεμήθηκαν απλοποιήθηκαν έτσι ώστε το δείγμα που θα

συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο να απαντήσει με ευκολία. Η εγκυρότητα (Choen:177) διασφαλίζεται μέσω τη ειλικρίνειας των δεδομένων που συλλέγονται και της ανιδιοτέλειας του ερευνητή. Έτσι ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο με προσοχή, ειλικρίνεια και ακρίβεια ώστε η εξαγωγή συμπερασμάτων να αντανακλούν την πραγματικότητα. Εν κατακλείδι η παρούσα έρευνα, είναι αποτέλεσμα μιας ολοκληρωμένης και συστηματικής διαδικασίας που συνοδεύεται από μεθόδους και τεχνικές που έχουν δοκιμαστεί από άλλες έρευνες όσο αφορά την εγκυρότητα και αξιοπιστία.

6.9 Διαθέσιμοι πόροι

Η αποστολή και η ανάλυση των ερωτηματολογίων έγινε από τον προσωπικό υπολογιστή της ερευνήτριας με το στατιστικό πρόγραμμα docs της Google. Για την ομαλή διαδικασία της έρευνας επιλέχθηκε να μην είναι προαπαιτούμενη η δημιουργία λογαριασμού στην Google. Επίσης για να μην εμφανιστεί το φαινόμενο διπλής συμπλήρωσης από τον ίδιο συμμετέχοντα, έγινε πρόβλεψη να σταλεί επιβεβαιωτικό μήνυμα συμπλήρωσης. Η ερευνήτρια δεσμεύτηκε να αποστείλει τα αποτελέσματα της έρευνας σε όσους το επιθυμούν. Εισήχθησαν τα δεδομένα σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων της Google Forms / Google Sheets και με τη χρήση του Microsoft Excel, προέκυψε η ανάλυση και η επεξεργασία των δεδομένων. Χρησιμοποιήθηκε το συγκεκριμένο πρόγραμμα αυτό καθώς ανταποκρίνεται σε απλές αναλύσεις, όπως απαιτείται για την παρούσα εργασία. Δεν απαιτήθηκε μεγάλη οικονομική επιβάρυνση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

7.1 Εισαγωγή

Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας παρουσιάζονται σε τρία μέρη, σε αντιστοιχία με τα τρία ερευνητικά ερωτήματα της. Το πρώτο μέρος των ερευνητικών ευρημάτων αφορά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στην έρευνα. Το δεύτερο μέρος αποτελεί η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας που αφορά το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή τα κίνητρα που ωθούν περισσότερο ή λιγότερο τους ενήλικες για να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα δια βίου μάθησης. Κάποια κίνητρα είναι περισσότερο ισχυρά έναντι άλλων και είναι αυτά που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην απόφασή τους για συμμετοχή στα εκπαιδευτικά προγράμματα

Το τρίτο μέρος παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν το τρίτο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με τα εμπόδια που συναντούν οι συμμετέχοντες κατά την απόφαση συμμετοχής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

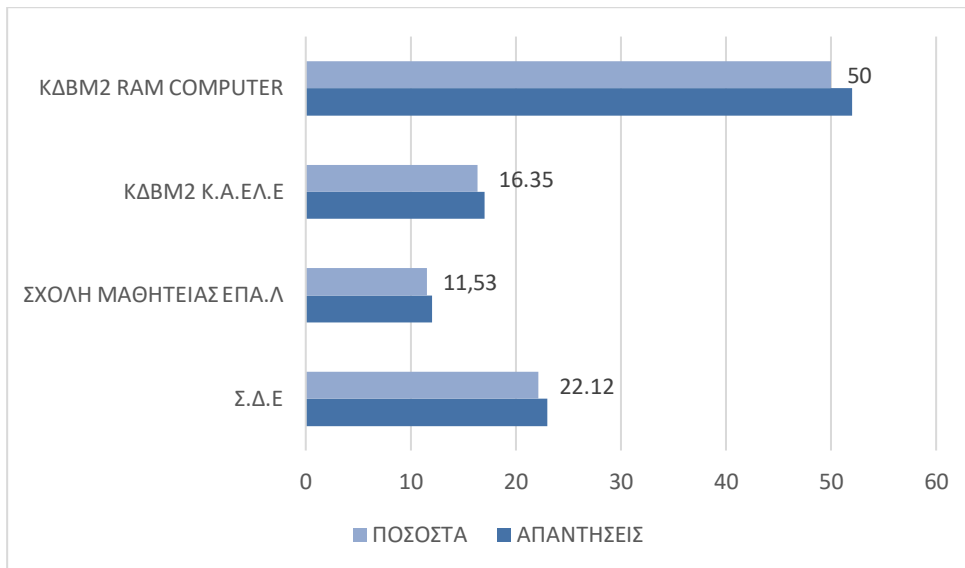
7.2 Γενικές πληροφορίες

Αντιστοίχως με το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου, σχετικά με τον φορέα που παρακολουθούν προγράμματα οι συμμετέχοντες την δεδομένη χρονική στιγμή, η πλειονότητα δηλώνει πως παρακολουθεί εκπαιδευτικά προγράμματα του ιδιωτικού φορέα με ποσοστό 50%. Αυτό εξηγείται, από το γεγονός πως δεν λειτουργούν κρατικές δομές δια βίου με προγράμματα που να χαρακτηρίζονται από ποικιλία τόσο επαγγελματικού όσο και γενικού ενδιαφέροντος. Κυρίως δεν υπάρχουν προγράμματα που μπορούν να ικανοποιήσουν μεγάλο αριθμό αιτήσεων συμμετοχής. Ακολουθούν το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας ΣΔΕ 22,12 %, τα προγράμματα κατάρτισης Κ.Α.ΕΛ.Ε 16,35 % και τέλος η σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ με ποσοστό 11,53% οι οποίες απευθύνονται σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες. (πίνακας 1, γράφημα 1)

Πίνακας 1: Δομές δια βίου μάθησης που συμμετείχαν στην έρευνα⁵

ΔΟΜΕΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Σ.Δ.Ε	23	22,12
ΣΧΟΛΗ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΕΠΑ.Λ	12	11,53
ΚΔΒΜ2 Κ.Α.ΕΛ.Ε	17	16,35
ΚΔΒΜ2 RAM COMPUTER	52	50
ΣΥΝΟΛΟ	104	100

⁵ Τυχόν διαφορά μεταξύ αθροίσματος και επιμέρους ποσών και των ποσών που αναγράφονται τελικά οφείλονται στην στρογγυλοποίηση.

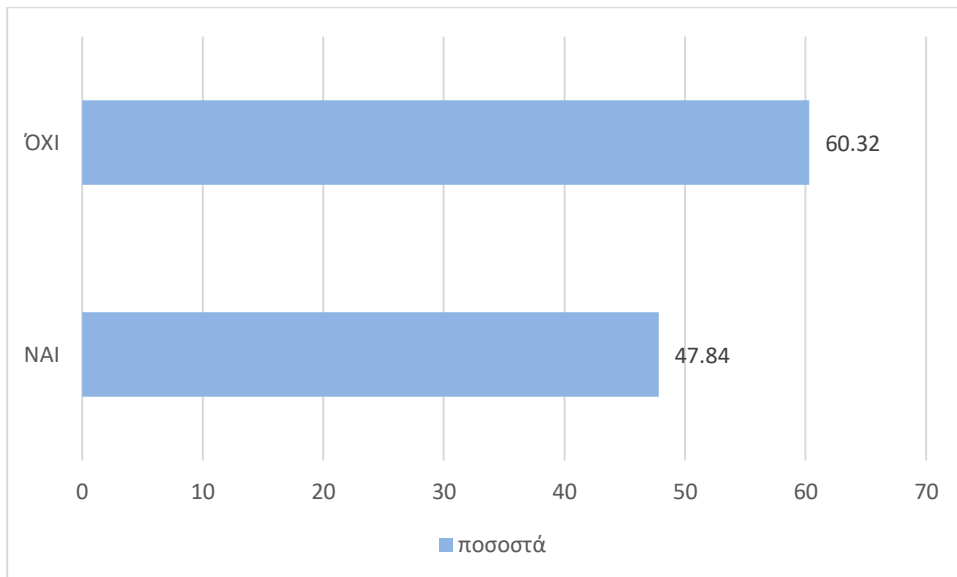

Γράφημα 1: Δομές δια βίου μάθησης που συμμετείχαν στην έρευνα

Όσο αφορά την δεύτερο στοιχείο του ερωτηματολογίου, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων απάντησε ότι δεν έχει παρακολουθήσει προγράμματα ΔΒΜ στο παρελθόν με ποσοστό 60,32%, ενώ ένα επίσης μεγάλο ποσοστό 47,84% έχει προηγούμενη συμμετοχή. (Πίνακας2, γράφημα 2)

Πίνακας 2: Προηγούμενη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Ναι	46	47,84
όχι	58	60,32
ΣΥΝΟΛΟ	104	100

Γράφημα 2: Προηγούμενη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα

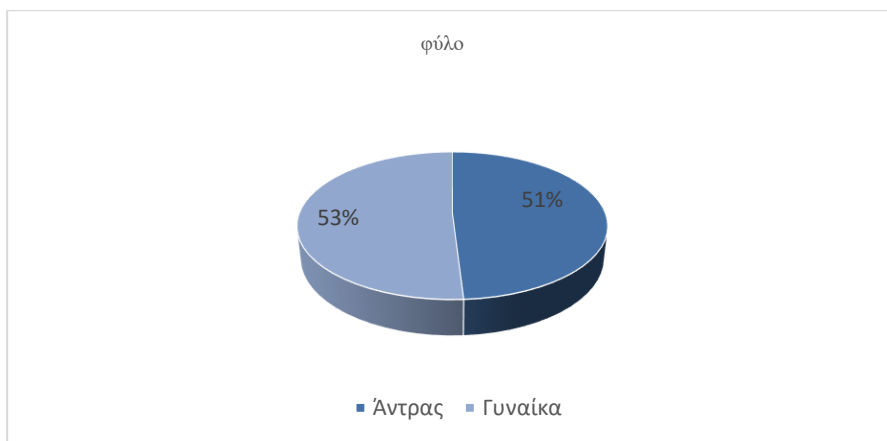
7.3 Ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων σχετικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα.

Φύλο

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του δείγματος, παρουσιάζονται παρακάτω το φύλο, η ηλικία, η εργασιακή κατάσταση, ο τόπος κατοικίας, η εθνικότητα, η βαθμίδα εκπαίδευσης, η οικογενειακή και εργασιακή τους κατάσταση. Το δείγμα αποτελείται από 104 άτομα, εκ των οποίων τα 53 είναι γυναίκες 50,96% και 51 άντρες 49,04%.(πίνακας 3, γράφημα 3). Χαρακτηριστική είναι η εκπροσώπηση των αντρών κατά 100% στην σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ. Και οι 12 συμμετέχοντες είναι άντρες.(πίνακας 4, γράφημα 4)

Πίνακας 3: Φύλο συμμετεχόντων

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Αντρας	51	49,04
Γυναίκα	53	50,96
ΣΥΝΟΛΟ	104	100,00

Γράφημα 3: Φύλο συμμετεχόντων

Πίνακας 4: Φύλο συμμετεχόντων στην σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ

ΦΥΛΟ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	0	0
ΑΝΤΡΑΣ	12	100
ΣΥΝΟΛΟ	12	100

Γράφημα 4: Φύλο συμμετεχόντων στην σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ

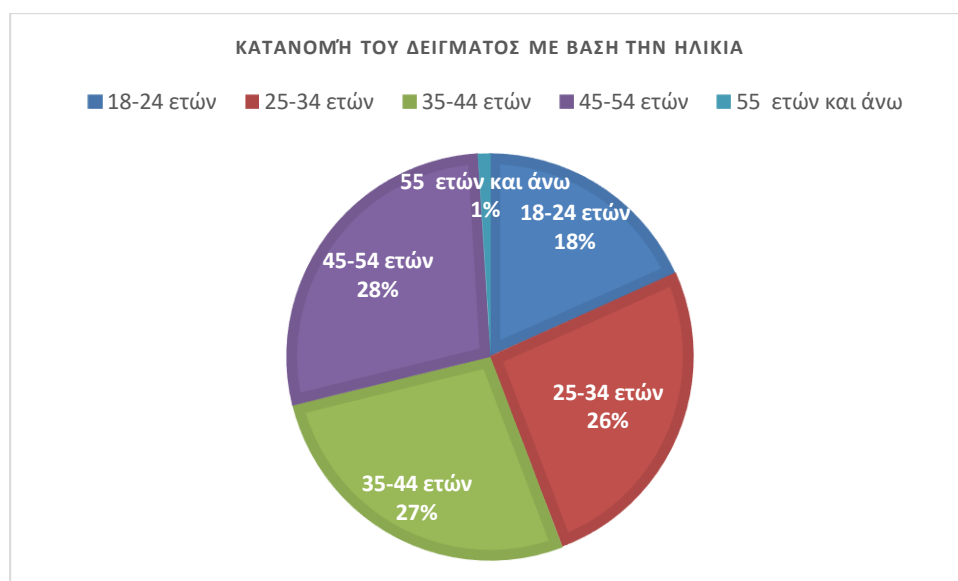
Ηλικία

Όπως φαίνεται και από τον πίνακα 5, γράφημα 5, οι ηλικίες των συμμετεχόντων ποικίλουν και παρουσιάζουν μία μικρή ποσοστιαία διαφορά. Είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι στις ηλικιακές ομάδες από 45-54 ετών παρουσιάζεται ένα μεγάλο ενδιαφέρον για εκπαίδευση, με ένα μεγάλο ποσοστό της τάξης του 27,88%. Σημαντική συμμετοχή διαφαίνεται και στις ηλικίες από 35-44 ετών. Ακολουθούν οι ηλικίες από 25-34 με ποσοστό 25,96%. Με μικρότερο συγκριτικά ποσοστό 18,27% στις ηλικίες από 18-24. Αυτό το εύρημα δικαιολογείται από τις

επιμέρους θεματικές ενότητες που παρέχουν οι υπάρχουσες δομές. Ενώ υπάρχει ελάχιστη αντιπροσώπευση στις ηλικίες από 54 και άνω με ποσοστό 0,96% και πρόκειται για ένα άτομο.

Πίνακας 5: Ηλικία συμμετεχόντων

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ
18-24 ετών	19	18,27
25-34 ετών	27	25,96
35-44 ετών	28	26,92
45-54 ετών	29	27,88
55 ετών και άνω	1	0,96
ΣΥΝΟΛΟ	104	100,00

Γράφημα 5: Ηλικία συμμετεχόντων

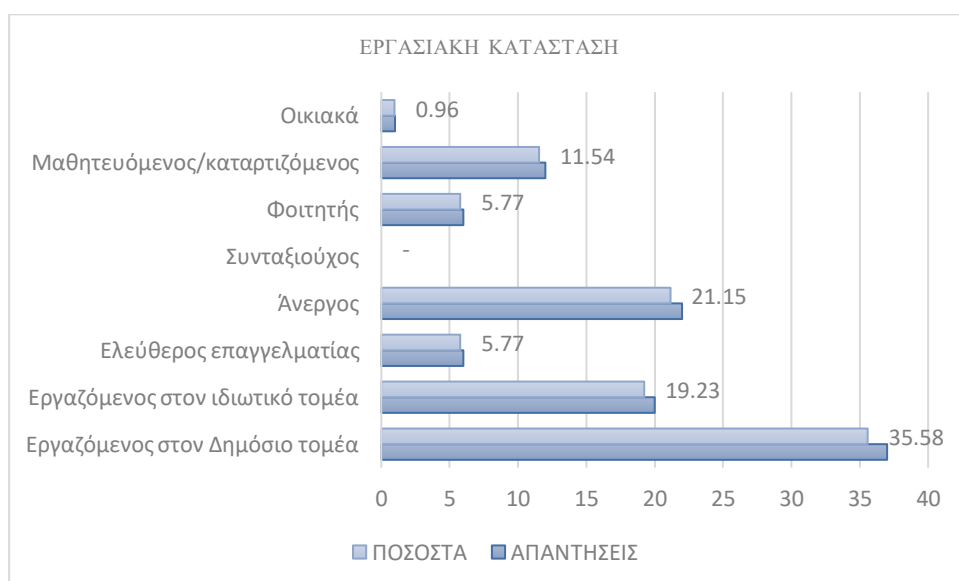
Εργασιακή Κατάσταση

Στον τον πίνακα 6, γράφημα 6, βλέπουμε ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων εργάζεται στον δημόσιο τομέα σε ποσοστό 35,58%. Σ' αυτό το ποσοστό συγκαταλέγονται και εκπαιδευόμενοι του Κ.Α.ΕΛ.Ε που κατά την συμμετοχή και κατάρτισή τους έχουν υπογράψει σύμβαση έργου με το Δημόσιο Τομέα. Αυτό το ποσοστό κάνει ιδιαίτερη εντύπωση αν αναλογιστούμε την σχετική ασφάλεια που παρέχει η εργασιακή κατάσταση των δημοσίων υπαλλήλων. Ακολουθούν σε ποσοστό 21,15% οι άνεργοι, που δικαιολογείται από την προσπάθεια απόκτησης προσόντων για να καταστούν πιο ανταγωνιστικοί στις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας. Οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα καταλαμβάνουν το ποσοστό 19,23%. Οι καταρτιζόμενοι με ποσοστό 11,54% που ουσιαστικά είναι οι μαθητές της σχολής μαθητείας ΕΠΑ.Λ. Ίδιο ποσοστό συμμετοχής της τάξης 5,77% εμφανίζουν οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι φοιτητές. Στους συμμετέχοντες μόνο ένα άτομο δήλωσε ότι ασχολείται με τα οικιακά. Ενώ δεν υπάρχει αντιπροσώπευση από τους συνταξιούχους. Τα προγράμματα

δεν καλύπτουν τις ανάγκες των συνταξιούχων καθόσον δεν είναι προγράμματα αξιοποίησης ελεύθερου χρόνου, συμπέρασμα που θα μας απασχολήσει κατά το τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας έρευνας.

Πίνακας 6: Εργασιακή κατάσταση

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Εργαζόμενος στον Δημόσιο τομέα	37	35,58
Εργαζόμενος στον ιδιωτικό τομέα	20	19,23
Ελεύθερος επαγγελματίας	6	5,77
Άνεργος	22	21,15
Συνταξιούχος	0	-
Φοιτητής	6	5,77
Μαθητευόμενος/καταρτιζόμενος	12	11,54
Οικιακά	1	0,96
ΣΥΝΟΛΟ	104	100,00

Γράφημα 6: Εργασιακή κατάσταση

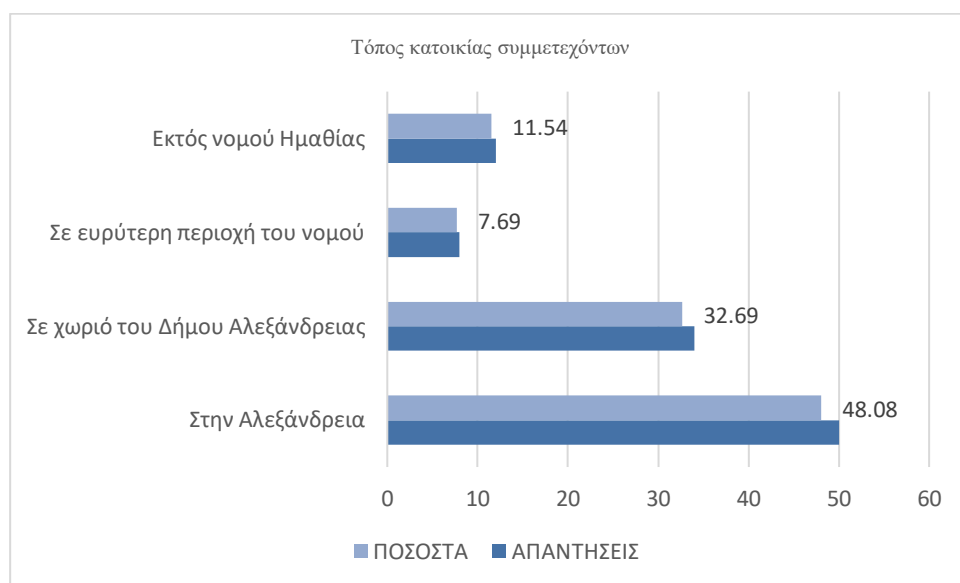
Τόπος-διαμονής

Οι μισοί περίπου συμμετέχοντες το 48,08 % κατοικούν στην πόλη της Αλεξάνδρειας.(πίνακας 7, γράφημα 7). Λιγότεροι με ποσοστό 32,69 % κατοικούν σε χωριά του Δήμου. Εντύπωση κάνει το ποσοστό 11,54% των συμμετεχόντων ανήκουν σε άλλον Νομό. Αυτό το ποσοστό δικαιολογείται από λειτουργία εκπαιδευτικού προγράμματος εξ αποστάσεως στο Κδβμ2 Ram computer που απευθύνεται όπως προαναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο

σε εκπαιδευτικούς. Τέλος το ποσοστό 7,69% που αντιπροσωπεύει 8 συμμετέχοντες, οι οποίοι κατοικούν στην ευρύτερη περιοχή του νομού.

Πίνακας 7: Τόπος κατοικίας

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Στην Αλεξάνδρεια	50	48,08
Σε χωριό του Δήμου Αλεξάνδρειας	34	32,69
Σε ευρύτερη περιοχή του νομού	8	7,69
Εκτός νομού Ημαθίας	12	11,54
ΣΥΝΟΛΟ	104	100,00

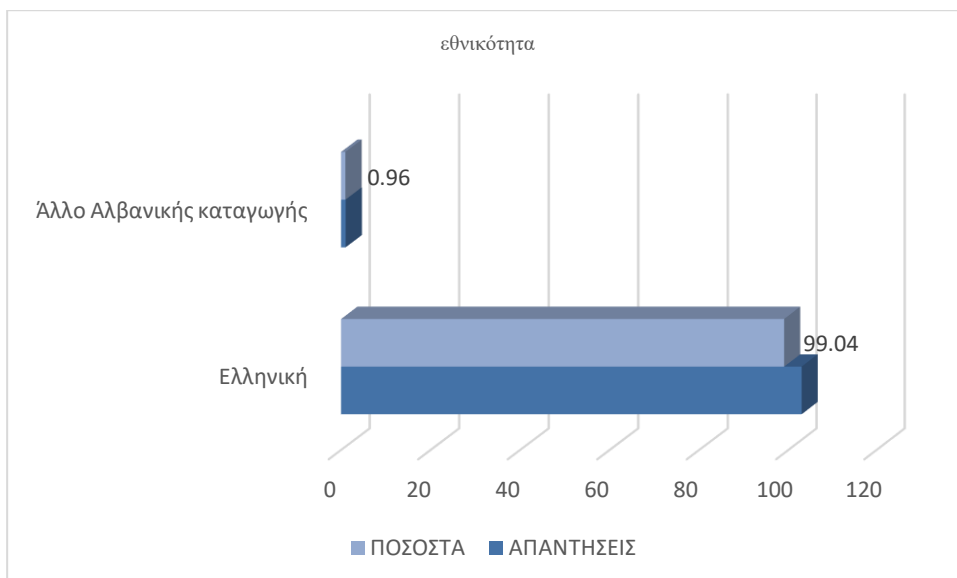
Γράφημα 7: Τόπος κατοικίας

Εθνικότητα

Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι Έλληνες με ποσοστό 99,04 %, ενώ ένα μικρό ποσοστό 0,96 % έχουν εθνικότητα Αλβανική με ελληνική ιθαγένεια.(πίνακας 8, γράφημα 8). Στην πραγματικότητα είναι ένας καταρτιζόμενος της σχολής Μαθητείας ΕΠΑ.Λ.

Πίνακας 8: Εθνικότητα

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Ελληνική	103	99,04
Άλλο Αλβανικής καταγωγής	1	0,96
ΣΥΝΟΛΟ	104	100,00

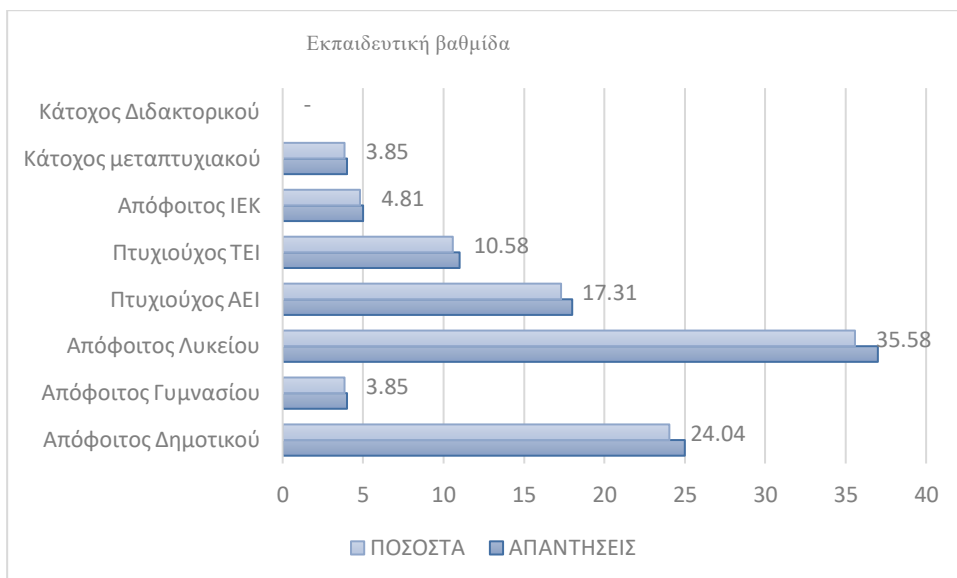
Γράφημα 8: Εθνικότητα

Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Το δείγμα των συμμετεχόντων ανήκει σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα. Αυτό που αξίζει να αναφερθεί είναι ότι σε 2 από τα 4 τμήματα (εκτός του τμήματος ΣΔΕ, και της Σχολής μαθητείας ΕΠΑ.Λ) μπορούν να συνυπάρχουν άτομα με διαφορετικά εκπαιδευτικά επίπεδα, από κατόχους απολυτηρίου Δημοτικού, μέχρι κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος. Η μεγαλύτερη συμμετοχή παρατηρείται στους κατόχους απολυτηρίου Λυκείου 35,58% (πίνακας 9, γράφημα 9). Οι κάτοχοι απολυτηρίου δημοτικού καλύπτουν ένα πολύ μεγάλο ποσοστό της τάξης του 24,04% και οι απόφοιτοι Γυμνασίου 3,85%. Οι απόφοιτοι ΑΕΙ 17,31%, ΤΕΙ 10,58% και ΙΕΚ 4,81%. Εντυπωσιακό είναι το ποσοστό 3,85% των κατόχων μεταπτυχιακού. Συνολικά οι πτυχιούχοι ανώτατης εκπαίδευσης ανέρχονται στους 33. Κανείς δεν είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος λόγω προφανώς των γνωστικών αντικειμένων που καλύπτουν οι υπάρχουσες δομές.(πίνακας 9, γράφημα 9).

Πίνακας 9: Επίπεδο Εκπαίδευσης

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Απόφοιτος Δημοτικού	25	24,04
Απόφοιτος Γυμνασίου	4	3,85
Απόφοιτος Λυκείου	37	35,58
Πτυχιούχος ΑΕΙ	18	17,31
Πτυχιούχος ΤΕΙ	11	10,58
Απόφοιτος ΙΕΚ	5	4,81
Κάτοχος μεταπτυχιακού	4	3,85
Κάτοχος Διδακτορικού	0	-
ΣΥΝΟΛΟ	104	100,00

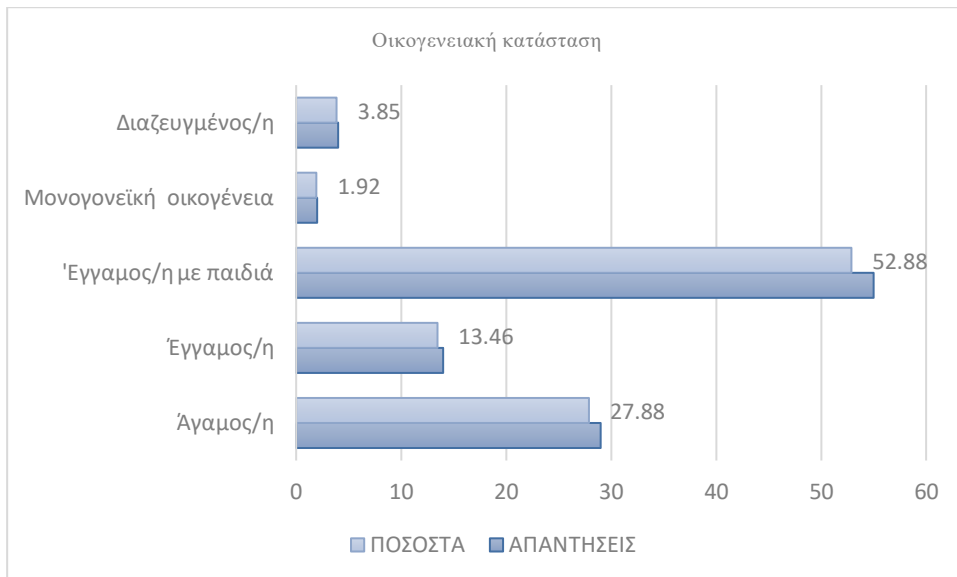
Γράφημα 9: Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Οικογενειακή κατάσταση

Σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση (πίνακας 10, γράφημα 10), φαίνεται πως οι περισσότεροι συμμετέχοντες είναι έγγαμοι με παιδιά με ποσοστό 52,88% δηλαδή πάνω από τους μισούς και ακολουθούν οι άγαμοι με ποσοστό 27,88%. Ενώ οι έγγαμοι χωρίς παιδιά αντιπροσωπεύουν το 13,46% του δείγματος. Στο δείγμα παρατηρείται ακόμη ότι συμμετέχουν διαζευγμένοι και άτομα μονογονεϊκών οικογενειών αθροιστικά 5,77%, ένα ποσοστό που αποδεικνύει την κρίση του θεσμού της οικογένειας.

Πίνακας 10: Οικογενειακή κατάσταση

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Άγαμος/η	29	27,88
Έγγαμος/η	14	13,46
Έγγαμος/η με παιδιά	55	52,88
Μονογονεϊκή οικογένεια	2	1,92
Διαζευγμένος/η	4	3,85
ΣΥΝΟΛΟ	104	100,00

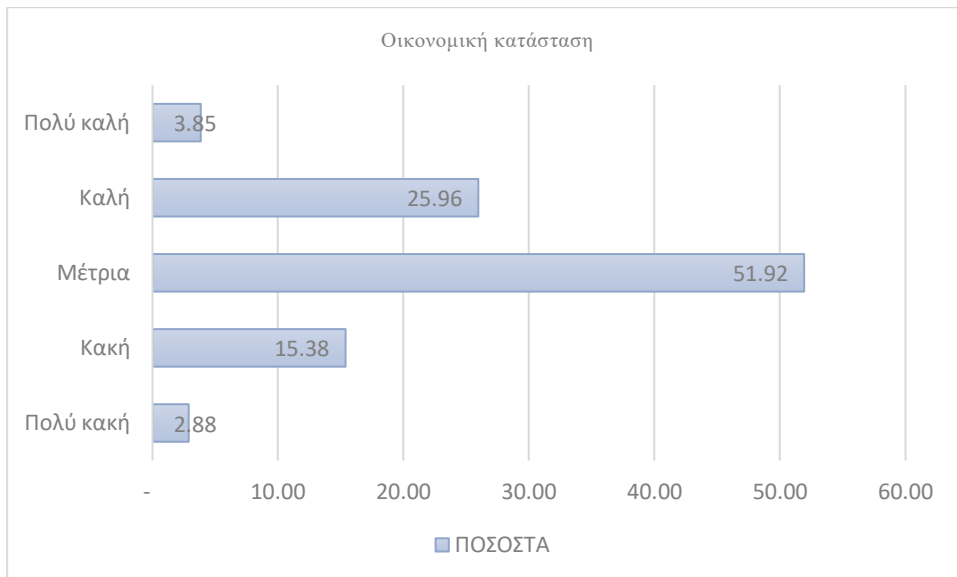
Γράφημα 10: Οικογενειακή κατάσταση

Οικονομική κατάσταση

Από τον πίνακα 11, συμπεραίνουμε, ότι η μέτρια οικονομική κατάσταση, με ποσοστό 51,38% και καλή 25,96% οικονομική κατάσταση, αποτελεί ισχυρό κίνητρο συμμετοχής ενώ η κακή 15,38% οικονομική κατάσταση δε λειτουργεί ως εμπόδιο για τους ενήλικες που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε προγράμματα δια βίου μάθησης, ενώ η πολύ κακή οικονομική κατάσταση με ποσοστό 2,88% διαφαίνεται πως αποτελεί εμπόδιο. Αξίζει να σημειωθεί πως τα περισσότερα προγράμματα παρέχονται δωρεάν ή είναι μέρος επαγγελματικής κατάρτισης. Οι συμμετέχοντες με πολύ καλή οικονομική κατάσταση αποτελούν το 3,85% του συνολικού ποσοστού.

Πίνακας 11: Οικονομική κατάσταση

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Πολύ κακή	3	2,88
Κακή	16	15,38
Μέτρια	54	51,92
Καλή	27	25,96
Πολύ καλή	4	3,85
ΣΥΝΟΛΟ	104	100,00

Γράφημα 11: Οικονομική κατάσταση

Συμπερασματικά, τα κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευομένων στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Δήμου Αλεξάνδρειας περιγράφονται ως εξής: Από τους συμμετέχοντες, είναι οριακά περισσότερες οι γυναίκες από ότι είναι οι άντρες. Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος είναι απόφοιτοι λυκείου μεταξύ 45-54 ετών, έγγαμοι με παιδιά το 52,88% και με ποσοστό αθροιστικό 31,74% οι κάτοχοι ανώτατου πτυχίου. Είναι μέτριας οικονομικής κατάστασης. Κατοικούν οι μισοί περίπου στην Πόλη της Αλεξάνδρειας, είναι ελληνικής εθνικότητας και κατά το μεγαλύτερο ποσοστό είναι δημόσιοι υπάλληλοι, είτε υπάλληλοι Δημοσίου είτε με σύμβαση έργου.

7.4. Ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων σχετικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα.

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται συγκεντρωτικά οι απαντήσεις των συμμετεχόντων σχετικά με τα κίνητρα συμμετοχής τους στα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων του Δήμου Αλεξάνδρειας και αντιστοιχούν στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα. Τα κίνητρα που αναλύονται ως προς τη σημασία τους είναι 14 και παρουσιάζονται στον Πίνακα 12 και το Γράφημα 12.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων τα σημαντικότερα κίνητρα που ώθησαν τους εκπαιδευομένους των δομών δια βίου μάθησης του Δήμου Αλεξάνδρειας να συμμετάσχουν στα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, βασισμένα στην κατηγορία του «Πάρα Πολύ», αποδεικνύονται τα εξής: «Για να αυξήσω τα τυπικά μου προσόντα» με υψηλότερο ποσοστό 70,19 %, και «για να αποκτήσω τη βεβαίωση/πιστοποιητικό συμμετοχής» με 63,46%. Ο

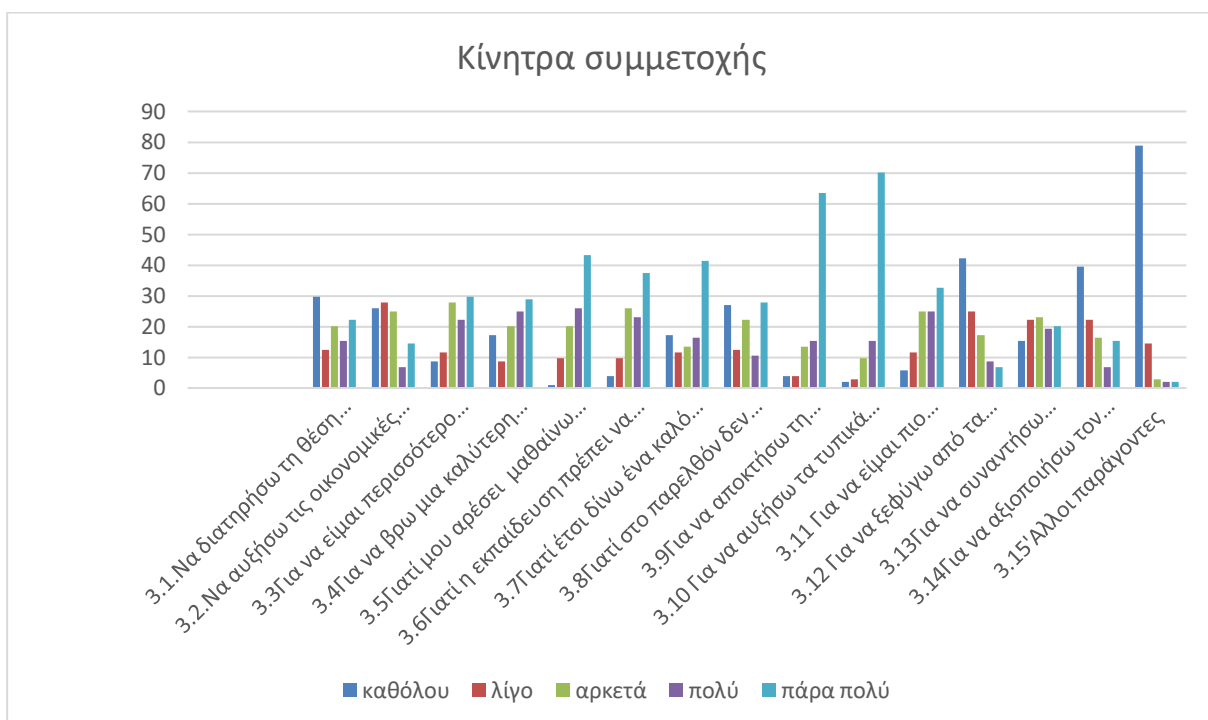
παράγοντας ώθησης για συμμετοχή, «γιατί μου αρέσει μαθαίνω καινούργια πράγματα» με το υψηλό ποσοστό 43,27% και «για να δίνω το καλό παράδειγμα στα παιδιά μου» με 41,35%. Οι παράγοντες «γιατί η εκπαίδευση πρέπει να διαρκεί σε όλη μας τη ζωή» με 37,50% και «για να είμαι πιο ολοκληρωμένος πολίτης» με ποσοστό 32,69%. «Για να είμαι περισσότερο αποδοτικός/ή στην εργασία μου» με ποσοστό 29,81%. «Για να βρω μια καλύτερη εργασία» με 28,85%. «Γιατί στο παρελθόν δεν μπόρεσα να σπουδάσω όσο και όσα ήθελα» με ποσοστό 27,88%. Το «Να διατηρήσω τη θέση εργασίας μου » με ποσοστό 22,12%. « Για να συναντήσω καινούργιους ανθρώπους και να βελτιώσω το κοινωνικό μου δίκτυο» με 20,19. Μόνο το 1,92% δεν αντιπροσωπεύονται από τα κίνητρα που αναφέρονται. Βασισμένα στην κατηγορία του «πολύ», ισχυρά κίνητρα αναδεικνύονται «γιατί μου αρέσει μαθαίνω καινούργια πράγματα» με ποσοστό 25,96%, ακολουθούν «για να είμαι πιο ολοκληρωμένος πολίτης» με 25%, «γιατί η εκπαίδευση πρέπει να διαρκεί σε όλη μας τη ζωή» με ποσοστό 23,08%, και «Για να είμαι περισσότερο αποδοτικός/ή στην εργασία μου» με ποσοστό 22,12%. Στην κατηγορία του «Αρκετά» ισχυρότερα κίνητρα αποδεικνύονται το «Για να είμαι περισσότερο αποδοτικός/ή στην εργασία μου» με ποσοστό 27,88%, «γιατί η εκπαίδευση πρέπει να διαρκεί σε όλη μας τη ζωή» με ποσοστό 25,96% και «για να είμαι πιο ολοκληρωμένος πολίτης» με ποσοστό 25%. Λιγότερο ισχυρά κίνητρα αποδεικνύονται, αν εστιάσουμε στα αποτελέσματα βασισμένα στην κατηγορία του «καθόλου»: «Για να ξεφύγω από τα προβλήματα της προσωπικής/οικογενειακής ζωής» με 42,31%, «Για να αξιοποιήσω τον ελεύθερο χρόνο μου» 39,42% «Να διατηρήσω τη θέση εργασίας μου» 29,81% ενώ στην κατηγορία «Άλλο» το 78,85% των συμμετεχόντων καλύφθηκε από τα κίνητρα που προαναφέρθηκαν στο ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας. Περισσότερο ισχυρά κίνητρα βασισμένα στην κατηγορία του «λίγο» είναι το «να αυξήσω τις οικονομικές μου απολαβές» 27,88%, το «Για να ξεφύγω από τα προβλήματα της προσωπικής/οικογενειακής ζωής» με 25%_ενώ το « Για να συναντήσω καινούργιους ανθρώπους και να βελτιώσω το κοινωνικό μου δίκτυο» με το «να αξιοποιήσω τον ελεύθερο χρόνο μου» με το ίδιο ποσοστό 22,12%. Συμπερασματικά τα ισχυρότερα κίνητρα συμμετοχής, βασισμένα στην κατηγορία του «αρκετά» και του «πολύ» αθροιστικά και σε συνδυασμό με την κατηγορία του «πάρα πολύ» καταλήγουμε πως η συμμετοχή για την αύξηση των τυπικών προσόντων κατατάσσεται στην πρώτη θέση, ακολουθεί το κίνητρο η απόκτηση πιστοποιητικών ή βεβαιώσεων ενώ στην τρίτη θέση βρίσκεται η ικανοποίηση της ανάγκης για γνώση.

Πίνακας 12: Κίνητρα συμμετοχής στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Δήμου Αλεξάνδρειας⁶

Κίνητρα	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Να διατηρήσω τη θέση εργασίας μου	29,81	12,50	20,19	15,38	22,12
2. Να αυξήσω τις οικονομικές μου απολαβές	25,96	27,88	25,00	6,73	14,42
3. Για να είμαι περισσότερο αποδοτικός/ή στην εργασία μου	8,65	11,54	27,88	22,12	29,81
4. Για να βρω μια καλύτερη εργασία	17,31	8,65	20,19	25	28,85
5. Γιατί μου αρέσει μαθαίνω καινούργια πράγματα	0,96	9,62	20,19	25,96	43,27
6. Γιατί η εκπαίδευση πρέπει να διαρκεί σε όλη μας τη ζωή	3,85	9,62	25,96	23,08	37,50
7. Γιατί έτσι δίνω ένα καλό παράδειγμα στα παιδιά μου	17,31	11,54	13,46	16,35	41,35
8. Γιατί στο παρελθόν δεν μπόρεσα να σπουδάσω όσο και όσα ήθελα	26,92	12,5	22,12	10,58	27,88
9. Για να αποκτήσω τη βεβαίωση/πιστοποιητικό συμμετοχής	3,85	3,85	13,46	15,38	63,46
10. Για να αυξήσω τα τυπικά μου προσόντα	1,92	2,88	9,62	15,38	70,19
11. Για να είμαι πιο ολοκληρωμένος πολίτης	5,77	11,54	25,00	25,00	32,69
12. Για να ξεφύγω από τα προβλήματα της προσωπικής/οικογενειακής ζωής	42,31	25,00	17,31	8,65	6,73

⁶ Τυχόν διαφορά μεταξύ αθροίσματος και επιμέρους ποσών και των ποσών που αναγράφονται τελικά οφείλονται στην στρογγυλοποίηση.

13. Για να συναντήσω καινούργιους ανθρώπους και να βελτιώσω το κοινωνικό μου δίκτυο	15,38	22,12	23,08	19,23	20,19
14. Για να αξιοποιήσω τον ελεύθερο χρόνο μου	39,42	22,12	16,35	6,73	15,38
15. Άλλοι παράγοντες που δεν αναφέρθηκαν	78,85	14,42	2,88	1,92	1,92

Γράφημα 12: Κίνητρα συμμετοχής στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Δήμου Αλεξάνδρειας

7.5. Ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων σχετικά με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα.

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι συγκεντρωτικά οι απαντήσεις των συμμετεχόντων σχετικά με τα εμπόδια συμμετοχής τους στα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων του Δήμου Αλεξάνδρειας και αντιστοιχούν στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα. Τα εμπόδια που αναλύονται ως προς τη σημασία τους είναι 11 και παρουσιάζονται στον πίνακα 13, γράφημα 13. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων τα σημαντικότερα εμπόδια

που αποτέλεσαν και ταυτόχρονα τους ανασταλτικούς παράγοντες ως προς την συμμετοχή, βασισμένα στην κατηγορία και «Πάρα Πολύ», «πολύ» και «αρκετά» αποδεικνύονται αθροιστικά τα εξής: η έλλειψη χρόνου λόγω προσωπικών/οικογενειακών υποχρεώσεων να συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό 51,93% και έλλειψη χρόνου λόγω εργασιακών υποχρεώσεων 44,23%. Το κόστος συμμετοχής των προγραμμάτων 32,69%. Η έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης 29,86%. Οι ημέρες και οι ώρες διεξαγωγής 27,88% και η δυσκολία μετακίνησης με 22,11%.

Στην κατηγορία «λίγο» κυριότερα εμπόδια αποτελούν η δυσκολία μετακίνησης με 26,92%, η έλλειψη χρόνου λόγω προσωπικών/οικογενειακών υποχρεώσεων με 25,96%, η έλλειψη χρόνου λόγω εργασιακών υποχρεώσεων με 25% και με 24,04% οι ώρες και ημέρες διεξαγωγής των προγραμμάτων με 24,04%

Ενώ λιγότερο ισχυρά εμπόδια ως προς τον παράγοντα «καθόλου» και «λίγο» αθροιστικά αναδεικνύονται η έλλειψη εμπειρίας του φορέα 96,15% όπου και αποδεικνύει την εμπιστοσύνη και τον βαθμό ικανοποίησης των συμμετεχόντων των για την ποιότητα παροχής των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Το ποσοστό στην κατηγορία έλλειψης ενδιαφέροντος των προγραμμάτων με ποσοστό 81,73% αποδεικνύει πως καλύπτονται οι ανάγκες των συμμετεχόντων και τα επαγγελματικά τους ενδιαφέροντα. Το ότι δεν προσφέρονται όλα εξ αποστάσεως σαφέστατα δεν αποτελεί εμπόδιο και μάλιστα με ποσοστό 79,81%, όπως και ο φόβος της αποτυχίας με 77,89%. Ακολουθεί η δυσκολία μετακίνησης με 77,88% αφού μερικά προσφέρονται εξ αποστάσεως και το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων κατοικεί στην πόλη της Αλεξάνδρειας. Οι μέρες και οι ώρες διεξαγωγής 72,12%, και εξηγείται από το γεγονός ότι το ΣΔΕ λειτουργεί απογευματινές ώρες όπως φυσικά και τα προγράμματα των ιδιωτικών δομών, που προσαρμόζουν το πρόγραμμα σύμφωνα με τις ανάγκες των συμμετεχόντων. Η έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης με 70,19% και το κόστος των προγραμμάτων με 67,31% αφού τα περισσότερα είναι επιδοτούμενα ή παρέχονται δωρεάν. Στην κατηγορία Άλλο το 81,73% των συμμετεχόντων δεν συνάντησε εμπόδια που δεν αναφέρθηκαν στο ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας.

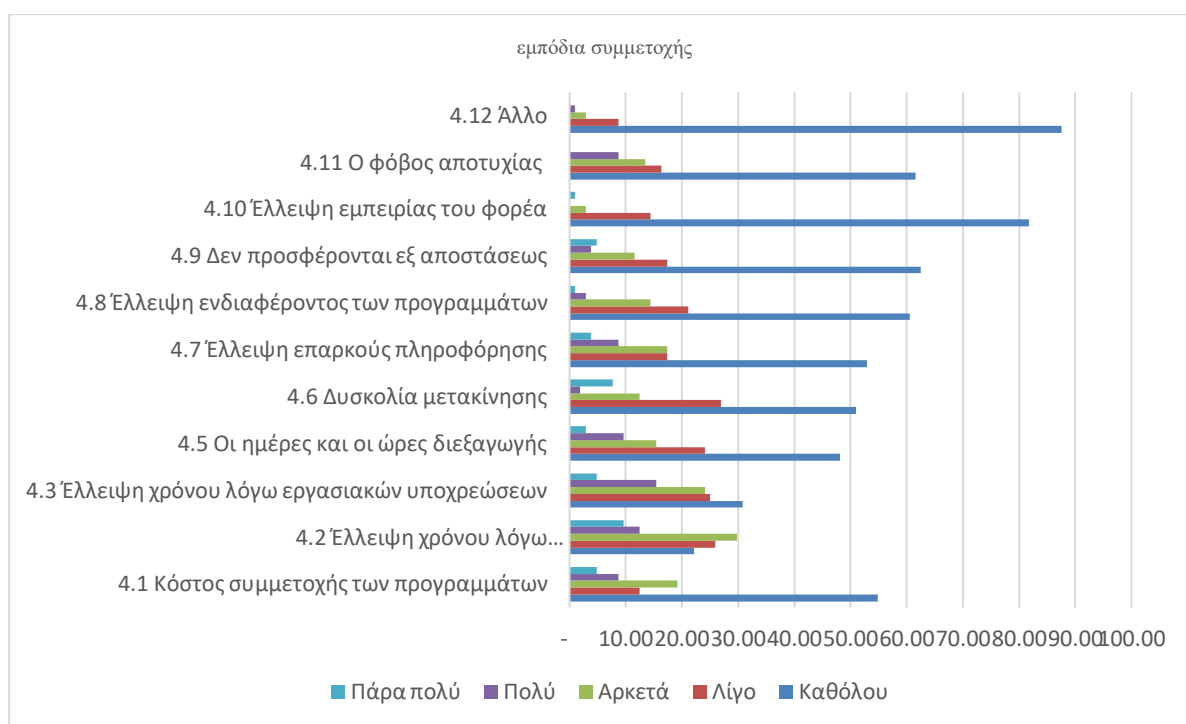
Παρατηρείται πως ένα μεγάλο ποσοστό 22,12% δεν εμποδίζεται καθόλου από προσωπικές και οικογενειακές υποχρεώσεις, όπως και ένα μεγαλύτερο ποσοστό 30,77% από εργασιακές υποχρεώσεις. Είναι προφανές πως αυτοί είναι οι συμμετέχοντες της σχολής μαθητείας ΕΠΑ.Λ και Κ.Α.ΕΛ.Ε, που η κατάρτισή τους είναι μέρος της θεσμικής λειτουργίας των φορέων παροχής εκπαίδευσης και της σύμβασης αντίστοιχα που έχουν υπογράψει με τον φορέα που τους απασχολεί. Η κατάρτιση των συμμετεχόντων στον φορέα δια βίου Κ.Α.ΕΛ.Ε τους απαλλάσσει από την εργασιακή τους υποχρέωση την συγκεκριμένη ημέρα.

Συνεπώς τα κυριότερα εμπόδια συμμετοχής απορρέουν από την έλλειψη χρόνου λόγω προσωπικών /οικογενειακών υποχρεώσεων, κατόπιν έλλειψη χρόνου λόγω των εργασιακών υποχρεώσεων των συμμετεχόντων και ακολουθεί το κόστος συμμετοχής των προγραμμάτων με 32,69% δεδομένου ότι οι συμμετέχοντες της ιδιωτικής δομής καταβάλουν στα περισσότερα προγράμματα δίδακτρα.

Πίνακας 13: Παράγοντες που εμποδίζουν τη συμμετοχή στα προγράμματα⁷

Εμπόδια	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Κόστος συμμετοχής των προγραμμάτων	54,81	12,50	19,23	8,65	4,81
2. Έλλειψη χρόνου λόγω προσωπικών/οικογενειακών υποχρεώσεων	22,12	25,96	29,81	12,50	9,62
3. Έλλειψη χρόνου λόγω εργασιακών υποχρεώσεων	30,77	25,00	24,04	15,38	4,81
4. Οι ημέρες και οι ώρες διεξαγωγής	48,08	24,04	15,38	9,62	2,88
5. Δυσκολία μετακίνησης	50,96	26,92	12,50	1,92	7,69
6. Έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης	52,88	17,31	17,31	8,65	3,85
7. Έλλειψη ενδιαφέροντος των προγραμμάτων	60,58	21,15	14,42	2,88	0,96
8 Δεν προσφέρονται εξ αποστάσεως	62,50	17,31	11,54	3,85	4,81
9. Η έλλειψη εμπειρίας του φορέα	81,73	14,42	2,88	-	0,96
10. Ο φόβος της αποτυχίας	61,54	16,35	13,46	8,65	-
11. Άλλο	87,50	8,65	2,88	0,96	-

⁷ Τυχόν διαφορά μεταξύ αθροίσματος και επιμέρους ποσών και των ποσών που αναγράφονται τελικά οφείλονται στην στρογγυλοποίηση.

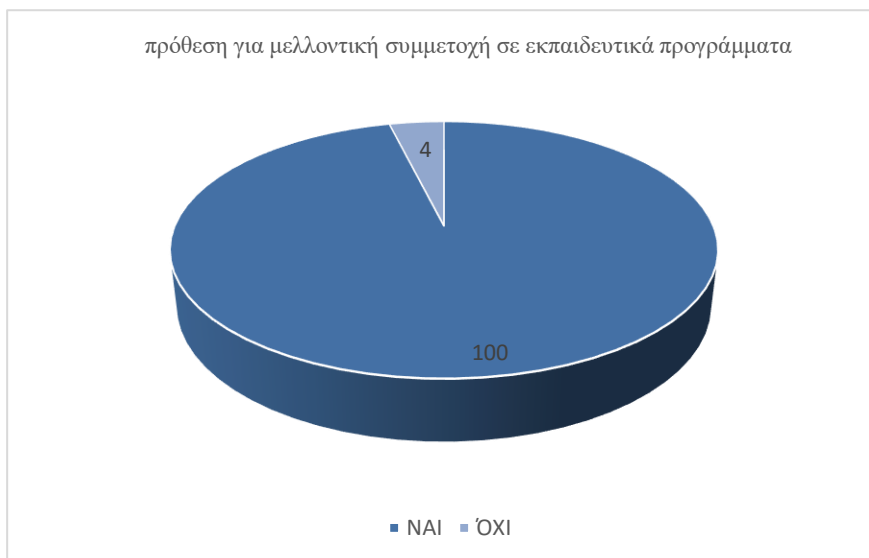

Γράφημα 13: Παράγοντες που εμποδίζουν τη συμμετοχή στα προγράμματα

Όσο αφορά την ενδεχόμενη μελλοντική συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα (πίνακας 14, γράφημα 14) οι 100 από τους 104 συμμετέχοντες εκδηλώνουν την επιθυμία να παρακολουθήσουν και άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα στο μέλλον.

Πίνακας 14 : Θα παρακολουθούσατε στο μέλλον άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα ;

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ
ΝΑΙ	100	96,15
ΌΧΙ	4	3,85
ΣΥΝΟΛΟ	104	100,00

Γράφημα 14: Πρόθεση για μελλοντική συμμετοχή.

Κατά την τελευταία ερώτηση ποιοτικού χαρακτήρα σχετικά με την ανάπτυξη οιασδήποτε παρατήρησης σχετικά με την συμμετοχή τους στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα απάντησαν μόλις 21 συμμετέχοντες. Στην πραγματικότητα πρόκειται για αιτήματα και προτάσεις σχετικά με την εκπαίδευση ενηλίκων. Οι απαντήσεις τους αναλυτικά και χωρισμένες σε κατηγορίες στον πίνακα 15) 8 στους 21 συμμετέχοντες παρατηρούν πως θα ήθελαν περισσότερα προγράμματα αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου, 9 συμμετέχοντες δωρεάν προγράμματα, 2 συμμετέχοντες ξένες γλώσσες πέραν της αγγλικής και 2 συμμετέχοντες προγράμματα γενικού ενδιαφέροντος.

Πίνακας 15: Προτάσεις συμμετεχόντων

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ
1. Προγράμματα αξιοποίησης ελεύθερου χρόνου	8	38,10
2. Δωρεάν προγράμματα	9	42,86
3. προγράμματα ξένων γλωσσών πέρα της αγγλικής γλώσσας	2	9,52
3. Περισσότερα προγράμματα γενικού ενδιαφέροντος	2	9,52
ΣΥΝΟΛΟ	21	100,00

7.6 Ανάλυση, σύνθεση, σχολιασμός

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας με βάση τα στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά την θεωρητική προσέγγιση και την βιβλιογραφική ανασκόπηση.

Το προφίλ των ενήλικων εκπαιδευόμενων

Το δείγμα αποτελείται από 104 άτομα τα οποία προέρχονται από 4 διαφορετικές δομές δια βίου μάθησης (πίνακας 1, γράφημα 1). Η κατανομή ως προς το φύλο είναι υπέρ των γυναικών. Το δείγμα αποτελείται από 53 γυναίκες και 51 άντρες. Υπάρχει μια μικρή υπεροχή στην αντιπροσώπευση των γυναικών έναντι των αντρών (πίνακας 3, γράφημα 3), όπου διαφαίνεται η αυξητική τάση της αντιπροσώπευσης των γυναικών, συμπέρασμα που ενισχύεται από την παρατήρηση πως τα 12 άτομα που συμμετέχουν στην σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ είναι άντρες (πίνακας 4, γράφημα 4) λόγω των ειδικοτήτων στην σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ, οι οποίες κατεξοχήν απευθύνονται σε άντρες και συνδέονται με την επαγγελματική κατάρτιση σε χώρους παραδοσιακά ανδροκρατούμενους. Το εύρημα αυτό συμφωνεί με την αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στην εκπαίδευση που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια και η οποία συμφωνεί με τις περισσότερες έρευνες όπως με τις διεθνείς του ΟΟΣΑ (2014), Ross-Gordon, Jovita M.(2011) και (Eurostat 2017), οι οποίες έχουν αναλυθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο. Οι έρευνες αυτές καταδεικνύουν πως η προηγούμενη επικράτηση των αντρών έχει ανατραπεί ήδη από το 2012 (European commission, 2012). Επιπλέον η παρούσα έρευνα συμφωνεί και με τα ευρήματα της έρευνα του Καραλή (2013), της Αντωνοπούλου (2009), και με την έρευνα του Στεφάνου (2012) όπου επίσης υπάρχει πλειοψηφία των γυναικών έναντι των ανδρών σε προγράμματα γενικού ενδιαφέροντος ενώ στα προγράμματα επαγγελματικού ενδιαφέροντος σε έρευνα του ίδιου διαπιστώνεται μεγαλύτερη συμμετοχή των ανδρών. Το συμπέρασμα συμφωνεί και με την παρούσα έρευνα που διεξήχθη στην σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ. Όλοι οι συμμετέχοντες είναι άντρες και η κατάρτισή τους έχει άμεση σχέση με τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό.(πίνακας 5, γράφημα 5).

Το εύρος ηλικιών ποικίλει και επικρατούν με μικρή διαφορά όμως τα άτομα των 45-54 ετών, που καλύπτουν το ποσοστό της τάξης 27,88% (πίνακας 5, γράφημα 5). Τα ευρήματά μας συμφωνούν με την έρευνα του Καραλή (2013), της Αντωνοπούλου (2009) και της Κουγιουμτζίδου (2017), όπου η επικρατέστερη ηλικιακή ομάδα είναι μεταξύ 45-54 έτη. Σχετικά με τις ηλικιακές ομάδες της παρούσης έρευνας φαίνεται να συγκλίνουν με τις προηγούμενες έρευνες της European commission 2011, του Εθνικού κέντρου Εκπαίδευσης 2011 (NCES), ΕΛΣΤΑΤ,2016 που προβλέπεται πως το ποσοστό αυτό θα παραμείνει σταθερό και ίσως αυξηθεί ως το 2018. Οι ηλικιακές ομάδες σταθερά παρουσιάζουν μια τάση ανόδου

του μέσου όρου ηλικίας. Οι συμμετέχοντες στα προγράμματα είναι κατά κύριο λόγο εργαζόμενοι, είτε στο δημόσιο, είτε ως ελεύθεροι επαγγελματίες, είτε ως εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα Αυτό ισχύει για την πλειοψηφία των ατόμων, αφού αποτελούν συνολικά το 60,58% (σχήμα 5, πίνακας 5). Οι συνταξιούχοι δεν αντιπροσωπεύονται, συμπέρασμα που συμφωνεί με τα αποτελέσματα ΕΛΣΤΑΤ, 2016, ενώ τα άτομα όπως οι άνεργοι 21,15% και οι φοιτητές 5,77%, αποτελούν το ¼ περίπου των ερωτώμενων δεδομένων των μεγάλων ποσοστών ανεργίας του νομού. Παρατηρείται σαφέστατα συσχέτιση μεταξύ της εργασίας και της παρακολούθησης προγραμμάτων, αφού οι περισσότεροι εκπαιδευόμενοι είναι εργαζόμενοι. Η έλλειψη εργασίας όμως διαφαίνεται ότι κινητοποιεί αρκετά τους άνεργους και δικαιολογείται από την προσπάθεια απόκτησης προσόντων για να καταστούν πιο ανταγωνιστικοί στις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας. Αντίθετα ο Καραλής (2013) στην ίδια έρευνα διαπιστώνει πως οι άνεργοι είναι μόλις το 7,9% των συμμετεχόντων, και την έρευνα της ΕΛΣΤΑΤ, 2016. Φαίνεται ότι η ανεργία κινητοποιεί περισσότερο πλέον τα άτομα και τα οδηγούν στην εκπαίδευση. .

Από την άλλη γίνεται ξεκάθαρο πως η ενδεχόμενη προηγούμενη συμμετοχή, αποτελεί ισχυρό παράγοντα πρόβλεψης ότι αυτή η συμπεριφορά θα επαναληφθεί και συμφωνεί με τα ευρήματα της (Τσολάκη 2017) που διεξήγαγε στο Κ.Α.ΕΛ.Ε Αλεξάνδρειας. Αξίζει να αναφερθεί πως στην έρευνα συμμετέχουν μαθητευόμενοι της σχολής μαθητείας ΕΠΑ.Λ, όπου οι περισσότεροι εξ αυτών μόλις αποφοίτησαν και είναι νεαροί ενήλικες. Συνεπώς δεν είχαν την ευκαιρία λόγω ηλικίας να έχουν προηγούμενη συμμετοχή. Αυτό ισχυροποιεί την παραπάνω άποψη (Πίνακας 2, γράφημα 2).

Περίπου το ½ των συμμετεχόντων κατοικεί στην πόλη της Αλεξάνδρειας και ένα μεγάλο ποσοστό 32,69% σε χωριά του δήμου. Συμπεραίνουμε πως η εγγύτητα του εκπαιδευτικού φορέα κινητοποιεί και δρα καταλυτικά για την συμμετοχή των ατόμων σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Εντύπωση κάνει και το 11,54% των συμμετεχόντων που κατοικούν σε άλλον νομό. Αυτό το ποσοστό δικαιολογείται από λειτουργία εκπαιδευτικού προγράμματος εξ αποστάσεως στο ΚΔΒΜ2 Ram computer. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έρχεται λοιπόν να καλύψει ένα μεγάλο κενό στην εκπαίδευση ενηλίκων. Η αποκέντρωση των προγραμμάτων με τον τρόπο αυτό δίνει την δυνατότητα μεγαλύτερου ποσοστού συμμετοχής. Τέλος το ποσοστό 7,69% που αντιπροσωπεύει 8 συμμετέχοντες που κατοικούν στην ευρύτερη περιοχή του νομού.

Στη παρούσα έρευνα συμμετέχει μόνο ένα άτομο αλβανικής καταγωγής και μάλιστα με ελληνική ιθαγένεια Δεν προξενεί εντύπωση το αποτέλεσμα καθώς όσο πιο υψηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο, τόσο αυξάνεται το ενδιαφέρον για συνεχιζόμενη μάθηση. Τα ευρήματα

συμφωνούν με τον ΟΟΣΑ (2014), όπου διαπιστώνεται ότι υπάρχουν κάποιες κατηγορίες ανθρώπων, που εξακολουθούν να μη συμμετέχουν στην εκπαίδευση, όπως είναι ορισμένες ομάδες μεταναστών και εθνικές μειονότητες

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι απόφοιτοι λυκείου με 35,58%, ενώ οι κάτοχοι ανώτερου πτυχίου ΑΕΙ και ΤΕΙ ανέρχονται σε 29 άτομα με ποσοστό 27,89% συνολικά. Το 3,85 % είναι οι απόφοιτοι γυμνασίου και με ίδιο ποσοστό οι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου. (γράφημα 9, πίνακας 9). Αξίζει να σημειωθεί πως οι 25 ερωτώμενοι από τους 104 συνολικά, έχουν απολυτήριο μόνο δημοτικού. Φυσικά το τελευταίο δικαιολογείται από την συμμετοχή στην έρευνα του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας. Δεν επιβεβαιώνεται, λοιπόν πως το εκπαιδευτικό υπόβαθρο συσχετίζεται και αυτό θετικά με τη συμμετοχή στην εκπαίδευση, (Καραλής 2013) αφού τα άτομα της παρούσας έρευνας προέρχονται από όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα. Ούτε συμφωνούν τα ευρήματα με τα ευρήματα της Patricia K. Cross(1981) που ασχολήθηκε με τα κίνητρα που ωθούν τους ενήλικες στην δια βίου εκπαίδευση τους και κατέληξε στο ίδιο συμπέρασμα με την σχετική έρευνα του Καραλή (2013).

Οι μισοί συμμετέχοντες του δείγματος είναι έγγαμοι με παιδιά. Το εύρημα συμφωνεί με την έρευνα της Αντωνοπούλου(2009). Σ' αυτή την κατηγορία παρουσιάζεται αυξημένο ενδιαφέρον παρότι τα εμπόδια που συναντούν όπως θα αναλυθούν παρακάτω είναι περισσότερα από τους συμμετέχοντες χωρίς οικογενειακές υποχρεώσεις. Γίνεται σαφές πως οι έγγαμοι με παιδιά έχουν λύσει τα προβλήματα που προκύπτουν από την οικογενειακή τους κατάσταση και στρέφονται στην προσωπική και επαγγελματική τους εξέλιξη.

Συμπερασματικά οι υπάρχουσες δομές του Δήμου Αλεξάνδρειας δίνουν ίσες ευκαιρίες και σε άτομα με χαμηλό μορφωτικό και εκπαιδευτικό επίπεδο να συμμετέχουν. Συμφωνούν όμως τα ευρήματα με την έρευνα του ιδίου ως προς την καλή οικονομική κατάσταση, η οποία και εδώ σχετίζεται θετικά με την συμμετοχή στην μάθηση, καθώς τα ¾ των συμμετεχόντων έχουν μέτρια και καλή οικονομική κατάσταση.

Κίνητρα συμμετοχής

Οι κατηγορίες που συγκέντρωσαν τον μεγαλύτερο αριθμό απαντήσεων, είναι κινητοποίηση για αύξηση των τυπικών προσόντων, η βεβαίωση συμμετοχής ή πιστοποιητικού και ακολουθεί η εσωτερική ανάγκη για την κατάκτηση της γνώσης. Αυτοί οι τρεις παράγοντες λοιπόν, είναι εκείνοι που ασκούν την μεγαλύτερη επιρροή στην απόφαση συμμετοχής των ενηλίκων και των τεσσάρων εκπαιδευτικών δομών που μελετήθηκαν. Η κατοχύρωση των γνώσεων θεωρούν πως θα συντελέσουν θετικά για την διεκδίκηση του μεριδίου των συμμετεχόντων στην ανταγωνιστική αγορά εργασίας και στην επαγγελματική τους εξέλιξη. Το αποτέλεσμα της

έρευνάς μας συμφωνεί και με τα αποτελέσματα της ΕΛΣΤΑΤ, 2016, ενώ έρχεται σε αντιδιαστολή με την θεωρία των εσωτερικών κινήτρων που αντιπροσωπεύει πως η ανάγκη για μόρφωση πρωτίστως είναι αποτέλεσμα εσωτερικής παρώθησης. Στην παρούσα έρευνα τα κίνητρα πρωταρχικά σχετίζονται με την απόκτηση προσόντων για επαγγελματική αποκατάσταση και πρόοδο δηλαδή από εξωτερικά κίνητρα. Καθώς η στατιστική ποσοστιαία διαφορά τους είναι μεν μεγάλη όμως φαίνεται να μην λειτουργούν ανταγωνιστικά αλλά συμπληρωματικά. Οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν για να εξυπηρετήσουν επαγγελματικούς και προσωπικούς στόχους.

Σε αντίθεση με την έρευνα του Καραλή (2013,) όπου διαπιστώνεται ίση κατανομή στα κίνητρα επαγγελματικής αναβάθμισης και ικανοποίηση του ενδιαφέροντος για μάθηση. Ενδιαφέρον ακόμη παρουσιάζει ότι μικρό ποσοστό (3 στους 10) δήλωσε ως κίνητρα συμμετοχής την επαγγελματική ανέλιξη, την διατήρηση της θέσης εργασίας ή την αποδοτικότητα. Εδώ, αν ανατρέξουμε στη βιβλιογραφική επισκόπηση, θα παρατηρήσουμε ότι η βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων αποτελεί βασικό κίνητρο συμμετοχής στις έρευνες των Κουγιουμτζίδου (2011), Public Issue (2011) και Θεοδωρίδη (2011).

Χαμηλότερα ποσοστά απαντήσεων συγκεντρώνουν τα κίνητρα μάθησης « Για να συναντήσω καινούργιους ανθρώπους και να βελτιώσω το κοινωνικό μου δίκτυο» με 20,19% κίνητρο που σχετίζεται με τις κοινωνικές διεπαφές και με το επικοινωνιακό πλαίσιο, την δημιουργία νέων δεσμών φιλίας. Η συμμετοχή για κοινωνικούς λόγους σαφώς και θα επηρεάσει του συμμετέχοντες αλλά δεν θα αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα. Αυτό ίσως να αποτελεί και μία από τις αιτίες των χαμηλότερων ποσοστών συμμετοχής στην ενήλικη εκπαίδευση στην Ελλάδα. Η αποφυγή από προσωπικά- οικογενειακά προβλήματα με ποσοστό 6,73 % σίγουρα δεν αποτελεί ουσιαστικό λόγο συμμετοχής για τους περισσότερους συμμετέχοντες. Η ανάγκη για αύξηση των οικονομικές απολαβών επίσης δεν αποτελεί πολύ ισχυρό κίνητρο, συμπέρασμα που αρχικά φαίνεται να μην συνάδει με τους παράγοντες που έχουν υψηλή επιρροή, Όμως πρέπει να ληφθεί υπόψιν πως αυτή καθαυτή η συμμετοχή δεν επηρεάζει βραχυπρόθεσμα την βελτίωση της οικονομικής κατάσταση. Συμβάλλει όμως μακροπρόθεσμα αφού ο εμπλουτισμός του βιογραφικού θα καταστήσει τον συμμετέχοντα ανταγωνιστικότερο δεδομένης της ανεργίας και της οικονομικής κρίσης και συμφωνεί με τα ευρήματα της Τσολάκη, (2017) . Η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου δεν αποτελεί επίσης ισχυρό κίνητρο καθώς τα περισσότερα προγράμματα αφορούν την επαγγελματική κατάρτιση ή είναι μέρος αυτής. Το αποτέλεσμα αυτό έρχεται σε αντίθεση με την έρευνα της Μιχαλοπούλου (2016) που είναι το τρίτο βασικότερο κίνητρο συμμετοχής.

Εμπόδια συμμετοχής

Το τρίτο ερευνητικό ερώτημα αναφέρεται στους παράγοντες που εμπόδισαν τους ενήλικες των εκπαιδευτικών δομών να συμμετάσχουν στα προγράμματα. Ισχυρότερα εμπόδια αναδείχθηκαν οι παράγοντες «η έλλειψη χρόνου λόγω προσωπικών-οικογενειακών υποχρεώσεων» και η «Έλλειψη χρόνου λόγω εργασιακών υποχρεώσεων». Με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν τα εμπόδια λόγω «κόστους των προγραμμάτων». Ανάλογα ήταν και τα ευρήματα των ερευνών των, Καραλή (2013) και Κουγιουμτζίδου (2011), ΕΛΣΤΑΤ, 2016. Έτσι είναι προφανές ότι τα εμπόδια των ενήλικων εκπαιδευομένων του ΚΔΒΜ Αλεξάνδρειας αρχικά προέρχονται από τις υποχρεώσεις τους, που απορρέουν από την οικογενειακή και εργασιακή και οικονομική τους κατάσταση.

Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση των εμποδίων από τους Patricia Cross το 1981 και Καραλή, 2103 :

- Εμπόδια που προκύπτουν από την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι ενήλικοι.
- Εμπόδια που προκύπτουν από τα ίδια τα μαθησιακά προγράμματα και
- Εσωτερικά εμπόδια που προκύπτουν από στάσεις που μπορεί να έχουν οι ενήλικοι απέναντι στους εαυτούς τους, είναι προφανές, τα εμπόδια που συναντούν οι συμμετέχοντες του δείγματός μας είναι περισσότερο καταστασιακά. Τα εμπόδια που μπορούν να θέσουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι λιγότερο ισχυρά καθώς ολοένα και περισσότερο προσαρμόζονται στις ανάγκες των εκπαιδευομένων, προσφέρονται και εξ αποστάσεως, οι φορείς που τα υλοποιούν έχουν χρόνια εμπειρία και χαρακτηρίζονται από ποιότητα παροχής εκπαίδευσης.

Τέλος όσο αφορά την ερώτηση σχετικά με την μελλοντική πρόθεση των συμμετεχόντων του δείγματός μας το 90% ήταν θετικό και μόλις το 10% απάντησε αρνητικά. Γίνεται ξεκάθαρο πως τα προγράμματα αυτά έχουν μεγάλη δυναμική και ενισχύεται από την μεγάλη συμμετοχή στην ιδιωτική δομή. Επιπλέον το εύρημα συμφωνεί με όλες τις έρευνες καθώς οι ενήλικες εμφανίζουν την τάση να επαναλάβουν στο μέλλον την συμμετοχή τους σε άλλη εκπαιδευτική δραστηριότητα. Καθώς και η διασταύρωση του ερωτήματος του πρώτου μέρους του ερωτηματολογίου σχετικά με την προηγούμενη συμμετοχή τους σε πρόγραμμα δια βίου μάθησης του πίνακα 2 και γραφήματος 2 ενισχύει το συμπέρασμα αυτό.

Η ποιοτική ανάλυση του ενός και μοναδικού στοιχείου ποιοτικής προσέγγισης αποδεικνύει την ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης επιπλέον δομών που θα απευθύνονται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες και θα χαρακτηρίζονται από θεματικές ενότητες ποικίλου περιεχομένου.

7.7 Συμπεράσματα και προτάσεις

Τα τελευταία δύο χρόνια τα προγράμματα δια βίου μάθησης έχουν περιοριστεί σημαντικά. Το γεγονός αυτό δεν περιορίζει την εσωτερική ανάγκη του ατόμου για εκπαίδευση. Σ αυτό συμβάλλει με θετικό τρόπο το πλήθος ιδιωτικών δομών που προγραμματίζουν και υλοποιούν προγράμματα με τρόπο που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εκπαιδευομένων με ποιοτικά κριτήρια.

Η παρούσα έρευνα κατέδειξε ότι οι ενήλικοι έχουν πολύ ισχυρά κίνητρα για να συμμετέχουν σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα και η ύπαρξη εμποδίων είτε αυτά συγκαταλέγονται στα καταστασιακά είτε στα προδιαθετικά δεν είναι ικανά να επηρεάσουν τον συμμετέχοντα ως προς την απόφαση εμπλοκής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Άλλωστε με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας τα θεσμικά εμπόδια τείνουν να εξαλειφθούν, αφού ολοένα και περισσότερο ανταποκρίνονται και προσαρμόζονται στις ανάγκες τους. Η έρευνα υλοποιήθηκε σε 4 διαφορετικές δομές οι οποίες παρέχουν προγράμματα με δυνατότητα ευελιξίας και προσαρμογής σεβόμενες τις ιδιαιτερότητες του πληθυσμού της κάθε δομής ξεχωριστά.

Η δια βίου μάθηση κάνει προσπάθεια να καλύψει τις ανάγκες των εκπαιδευομένων, οι οποίοι ωθούνται τόσο από εσωτερικά όσο και από εξωτερικά κίνητρα. Η παρούσα έρευνα κατέδειξε πως τα κίνητρα συμμετεχόντων στις υπάρχουσες δομές του δήμου Αλεξάνδρειας πηγάζουν από την ανάγκη απόκτησης τυπικών προσόντων και απόκτηση πιστοποιημένων γνώσεων για επαγγελματική εξέλιξη όσο και από την ανάγκη για προσωπική εξέλιξη.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που προσφέρουν οι υπάρχουσες δομές στον Δήμο Αλεξάνδρειας, χαρακτηρίζονται από ετερογένεια καθώς αναφέρονται στην αρχική εκπαίδευση, επανεκπαίδευση και κατάρτιση. Συνεπώς οι εκπαιδευόμενοι προέρχονται από διαφορετικά περιβάλλοντα και δηλώνουν συμμετοχή για διαφορετικούς λόγους. Παρόλα αυτά οι φορείς παροχής εκπαίδευσης ενηλίκων δεν καλύπτουν τις ανάγκες των δημοτών αφού ο αριθμός τους είναι περιορισμένος.

Η έρευνα κατέδειξε πως οι φορείς λαμβάνουν υπόψη πολλούς παράγοντες για τον σχεδιασμό και την υλοποίησή τους. Με γνώμονα την κοινωνική ευθύνη και του έργου που επιτελούν στους δύσκολους οικονομικά καιρούς και σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ανεργία και συνεπώς τον ανταγωνισμό, παρέχουν ποιοτικά προγράμματα. Οι υπάρχουσες δομές σαφώς και δεν επαρκούν και επιπλέον δεν εξυπηρετούν νέους και οικονομικά αδύναμους ενήλικες μιας και ο κυριότερος φορέας έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Θετικό κρίνεται το γεγονός που παρά τους χαλεπούς καιρούς, οι ενήλικες αναζητούν την ποιοτική αξιοποίηση του χρόνου τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης.

Τα ισχυρά κίνητρα συμμετοχής μπορούν να κινητοποιήσουν τον ενήλικα ώστε να υπερνικηθούν τα εμπόδια. Οι λόγοι που κρατούν τον ενήλικα επιφυλακτικό θα πρέπει να

μελετηθούν ενδελεχώς από την πολιτεία ή τους ιδιωτικούς φορείς για να δημιουργήσουν δομές που θα πιστοποιούν δεξιότητες, απαραίτητα εφόδια στην αγορά εργασίας, αλλά και στην ποιοτική αναβάθμιση του Έλληνα πολίτη.

Αρκετές έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί για την τυπική και μη τυπική την εκπαίδευση που αφορούν μελέτες περίπτωσης, οι οποίες δεν είχαν συνέχεια. Η παρούσα μελέτη μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα για περαιτέρω έρευνα στην περιοχή, έτσι ώστε να προκύψει διασταύρωση των αποτελεσμάτων. Το δείγμα των συμμετεχόντων είναι μικρό και γεωγραφικά περιορισμένο, για να καταστεί δυνατή η γενίκευση των αποτελεσμάτων δεδομένου ότι την παρούσα χρονική στιγμή οι δομές είναι λίγες σε σχέση με παρελθόντα έτη.

Η παρούσα εργασία είναι μια προσπάθεια προσέγγισης και ανάδειξης των κινήτρων και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι ενήλικες, των δομών Δια Βίου Μάθησης του Δήμου Αλεξάνδρειας. Τα συμπεράσματα είναι πολύ σημαντικά, αφού δεν έχουν πραγματοποιηθεί παρόμοιες έρευνες μεγάλου βεληνεκούς για τις συγκεκριμένες δομές και πληθυσμούς-στόχους. Τα πορίσματα της έρευνας αποτελούν μια αρχή για μελλοντικές μελέτες που θα εκπονηθούν σε βάθος χρόνου και με μεγαλύτερο πληθυσμό στόχο ώστε τα αποτελέσματα να είναι γενικεύσιμα:

- Έρευνες που μπορούν να εστιάσουν ξεχωριστά σε κάθε δομή.
- Έρευνες, οι οποίες θα διερευνούν ξεχωριστά τα κίνητρα και τα εμπόδια.
- Έρευνες ποιοτικής μεθόδου με τους εκπαιδευτές ενηλίκων.
- Έρευνες ποιοτικής προσέγγισης με τους υπεύθυνους των επιμέρους δομών.
- Διερεύνηση των αναγκών των ενηλίκων.
- Έρευνα για την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και πως μπορούν να συμβάλουν στην καταπολέμηση της ανεργίας.
- Τέλος χρειάζονται έρευνες που να καταδεικνύουν την επιρροή που άσκησε η οικονομική κρίση στην διαμόρφωση των κινήτρων και των εμποδίων.

Η έρευνα καταδεικνύει πως θα πρέπει να δημιουργηθούν δομές εκπαίδευσης ενηλίκων που να απευθύνονται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Η απουσία συνταξιούχων και ατόμων από 55 ετών και άνω στην συγκεκριμένη έρευνα, σε συνδυασμό με τα ευρήματα του ερωτήματος ποιοτικού περιεχομένου, δημιουργεί και την ανάγκη πέρα από την επαγγελματική κατάρτιση, για τον σχεδιασμό και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των πολιτών, ανεξαρτήτου ηλικίας του Δήμου μας.

Κυρίως η παρούσα έρευνα μας διαφωτίζει για έναν άλλο τομέα δια βίου που μπορεί να αναπτυχθεί αν σχεδιαστεί κατάλληλα στον Δήμο Αλεξάνδρειας. Αφορά δηλαδή την

εκπαίδευση ενηλίκων αναλφάβητων με στόχο την απόκτηση απολυτήριου τίτλου Δημοτικού Σχολείου. Ορισμένες δομές λειτούργησαν αποσπασματικά κατά καιρούς, κυρίως σε συνεργασία με το ΑΠΘ, με προγράμματα που αποσκοπούσαν στην ένταξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Παρόλα αυτά με την εμπειρική έρευνα της γραφούσης διαπιστώνεται πως τα ποσοστά των λειτουργικά τουλάχιστον αναλφάβητων του Δήμου είναι υψηλά. Ενώ τα ποσοστά συμμετοχής τους στις εξετάσεις ενηλίκων για την απόκτηση απολυτηρίου Δημοτικού παραμένουν πολύ χαμηλά. Μόλις 10 ενήλικες συμμετείχαν κατά το σχολικό έτος 2017-18 στις εν λόγω εξετάσεις. Σε συνδυασμό με τον μικρό αριθμό φοιτούντων στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας καταλήγουμε στην αναγκαιότητα δημιουργίας κατάλληλων εκπαιδευτικών δομών προς αυτή την κατεύθυνση.

Τα ποσοστά των αναλφάβητων του Δήμου, αν και δεν είναι καταγεγραμμένα επισήμως, είναι μεγάλα και αυτό δικαιολογείται αφού ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού απαρτίζεται από πολίτες ρομά και κατοίκους αλβανικής καταγωγής. Το πόρισμα αυτό επιβεβαιώνεται εμπειρικά και κατόπιν μελέτης αρχείου της γραφούσης, η οποία υπηρέτησε επί 5 συναπτά έτη σε θέση θητείας, σε σχολική μονάδα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου Αλεξάνδρειας με μαθητές αμιγώς ρομά. Συνεπώς στο ΣΔΕ θα έπρεπε να φοιτούν περισσότεροι από 40 μαθητές και η συμμετοχή στις εξετάσεις ενηλίκων για απόκτηση απολυτηρίου περισσότεροι από 12 το χρόνο. Το συμπέρασμα αυτό συμφωνεί επίσης με τα ποσοστά της ευρωπαϊκής ένωσης το 2010 για την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου στην Ελλάδα.

Εν κατακλείδι με την παρούσα έρευνα καταδεικνύεται πως είναι αναγκαία η ύπαρξη και η δημιουργία δομών δια βίου μάθησης, κρατικών και ιδιωτικών, προς όφελος των εκπαιδευομένων και του κοινωνικού πλαισίου στο οποίο δραστηριοποιούνται.

7.8 Επίλογος

Μέσα από την έρευνα που προηγήθηκε καταδεικνύεται ότι οι ενήλικες για διαφορετικούς ο καθένας λόγους αποφασίζουν να συμμετέχουν σε μια εκπαιδευτική διαδικασία. Σκοπός είναι η κατάρτιση ή η επικαιροποίηση των γνώσεων και στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας συναντούν μεγάλα ή μικρά εμπόδια αντίστοιχα. Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών παγκοσμίως και ειδικότερα στην χώρα μας έχει διαμορφώσει πρωτόγνωρες συνθήκες, που δυσκολεύουν όλο και περισσότερο την οργάνωση και τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών δομών δια βίου. Κατά συνέπεια τα εκπαιδευτικά προγράμματα του Δήμου Αλεξάνδρειας λειτουργούν κάτω από τις νέες αυτές συνθήκες. Τα μεγάλα ποσοστά ανεργίας κινητοποιούν και δημιουργούν την ανάγκη για εξειδίκευση, κατάρτιση και απόκτηση δεξιοτήτων με ταυτόχρονη

πιστοποίηση. Οι άνεργοι πρέπει να καταστούν ανταγωνιστικότεροι στην αγορά εργασίας όχι μόνο στον Ελλαδικό χώρο, αλλά και σε ευρωπαϊκό - παγκόσμιο επίπεδο. Οι συνθήκες πιθανόν να τους ωθήσουν σε αναζήτηση εργασίας σε άλλη χώρα όπου η εκπαιδευτικές δομές δια βίου μάθησης είναι προτεραιότητα. Δεν πρέπει να μένουμε ούτε ως χώρα ούτε και σαν μεμονωμένοι πολίτες πίσω από τις επικείμενες διεθνείς εξελίξεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Cohen, I., Manion, I., Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Cross, K. P. (1981) *Adults as learners*, San Francisco; Jossey Bass Publisher

Houle, C. (1961). *The inquiring mind*. Madison: The University of Wisconsin Press.

Knowels, M. ((1973; 1990)). *The Adult Learner. A neglected species (4e)*. Houston: Gulf Publishing

Rogers, A. (1999). *Η εκπαίδευση ενηλίκων* Αθήνα, Μεταίχμιο.

Wengraf, T (2004). *Qualitative Research Interviewing*. 2^η έκδοση. London: Sage Publications.

Wilson, N & Mc Lean, S. (1994) *Questionnaire Design: A practical introduction*. Newtown Aberny, Co Antrim : University of Ulster Press.

OECD, Organization for Economic Development and Cooperation, (2014). *Education at A Glance*, OECD Indicators, Paris: OECD.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ζαρίφης, Γ. (2014). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και δια βίου μάθηση: Θεωρία και Πράξη. Διδακτικές σημειώσεις μαθήματος Π1807*. ΑΠΘ, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Τομέας Παιδαγωγικής. Ανακτήθηκε από: <https://opencourses.auth.gr/modules/document/file.php/OCRS175/pdf>

Ζαρίφης, Γ. (χ.χ.). *Διδακτικές σημειώσεις μαθήματος Π-1807 Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση: Θεωρία και Πράξη*, ΑΠΘ

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής έρευνας. Νέα Συμπληρωμένη και Αναθεωρημένη Έκδοση*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Κάντας, Α. (1998). *Οργανωτική – Βιομηχανική ψυχολογία* Μέρος 1. Αθήνα: Ελληνικά

Καψάλης, Παπασταμάτης. (2002) στα πρακτικά του 4^{ου} Συνεδρίου Νέος Παιδαγωγός 1 και 2 Απριλίου 2017 Αθήνα.

Κόκκος, Α. ((2005α)). Εκπαίδευση ενηλίκων: *Ανιχνεύοντας το πεδίο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κόκκος, Α. (2008). Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων Τόμος Α: Θεωρητικές Προσεγγίσεις. Ε.Α.Π.. Πάτρα

Κωσταρίδου - Ευκλείδη, Α. (1999). «*Ψυχολογία κινήτρων*». Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Πασιάς, Γ. (2006α). *Ευρωπαϊκή Ένωση και Εκπαίδευση: Θεσμικός λόγος και εκπαιδευτική πολιτική (1950-1999)*, τομ. Α'. Αθήνα: Gutenberg

Πασιάς, Γ. ((2006β.)). *Ευρωπαϊκή Ένωση και Εκπαίδευση: Η Στρατηγική της Λισαβόνας. Εκπαιδευτικός λόγος και πολιτικές (2000-2006)*, τομ.Β'. Αθήνα: Gutenberg.

Προβατά, Α. (2013). *Η Ελληνική Εκπαιδευτική Πολιτική και η Ενωμένη Ευρώπη (1981-2011): Εκπαίδευση-κινητικότητα στα πλαίσια της απορρύθμισης των εργασιακών σχέσεων (μια κοινωνιολογική προσέγγιση)*. Τόμος Α&Β. Αθήνα: Παπαζήσης.

Unesco (1976) στο Rogers.A (2002) 2^ηέκδ. *Εκπαίδευση Ενηλίκων* Αθήνα Μεταίχμιο.

Ι.Δ.ΕΚ.Ε. (2000). *Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας στην Μητροπολιτική Περιοχή της Αθήνας*. Αθήνα.

Σιπητάνου, Α. (1998). *Ο αναλφαβητισμός στην Ελλάδα: η διαχρονικότητα και οι μεταλλαγές του προβλήματος*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

ΑΡΘΡΑ

Boshier R. W. & Collins J. B. (1985) *The Houle typology after twenty-years: A large scale empirical test*, *Adult Education Quarterly*, 35 (3), pp. 113-13

Gordon, R. & Jovita, M. (2011). Research on Adult Learners: Supporting the Needs of a Student Population that Is No Longer Nontraditional. *Peer Review*. Vol. 13, No. 1, pp.26-29, ανακτήθηκε 26.10.18 από: <https://search.proquest.com/open-view/c942be213ab6be865465155aa4624693/1?pq-origsite=gscholar&cbl=26636>

Marcela Millan.(2012). Political globalization and the shift from adult education to lifelong learning'. *Journal for Research on the Education and Learning of Adults.*) Vol.3, No.2, pp. 114 ανακτήθηκε 29.11.18 από:<http://www.rela.ep.liu.se/issues/10.3384rela.2000-7426.201232/rela0070/rela0070.pdf>

Päivi, S. (2016). Becoming an Educable Lifelong Learning Subject: Adult Graduates' Transitions in Education and Working Life. *International Journal of Lifelong Education*. 35(1p36-50, ανακτήθηκε 30.11.18 από :<https://eric.ed.gov/?id=EJ1101553>.

Radovan, M. (2012). Understanding the educational barriers in terms of the bounded agency model. *Journal of contemporary educational studies* (2), 90-108. Ανακτήθηκε από:http://www.sodobna-pedagogika.net/wp-content/uploads/2013/03/04-engmarko_radovan-understanding.pdf.

Ryan, M. & Deci, L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new Directions. *Contemporary Educational Psychology*, Vol.25, p.54-67, ανακτήθηκε στις 21/12/2018 από: <http://www.sciencedirect.com>

Sandlin, J, Wright, R.& Clark, C. (Φεβρουάριος,2013). Reexamining Theories of Adult Learning and Adult Development Through the Lenses of Public Pedagogy. *Adult Education Quarterly*.63(1):3-23. Ανακτήθηκε στις 1/12/2019 από: https://www.researchgate.net/profile/Jennifer_Sandlin/publication/258124221_Reexamining_Theories_of_Adult_Learning_and_Adult_Development_Through_the_Lenses_of_Public_Pedagogy/links/56d9bbc808aeb4638bb9692.pdf

Θεοδωρίδης, Ε. (2011). *Ο Παράγοντας Παρακίνησης «Επαγγελματική Ανέλιξη» ως Κίνητρο Συμμετοχής των Φοιτητών του Ε.Α.Π. στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Εκπαίδευση Ενηλίκων»*, *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, Τεύχος 7, Αριθμός 2, σελ. 54-74.

ΕΡΕΥΝΕΣ

Αντωνοπούλου, Σ. (2009). *Εκπαίδευση Ενηλίκων και Αξιοποίηση του Ελεύθερου Χρόνου Μία μελέτη στα οργανωμένα προγράμματα ενηλίκων για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, από ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς οργανισμούς*, Θεσσαλονίκη <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/34957>

Κουγιουμτζίδου, Ε. (2011). *Κίνητρα και εμπόδια στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Η περίπτωση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου*. Διπλωματική Εργασία. Πάτρα :ΕΑΠ. Ανακτήθηκε από: <https://apothesis.eap.gr/bitstream/repo/19646/1/KOUGIOUMTZIDOU%2520ELENI.pdf>

Κουτούζης Μ., (επ) Βεργίδης, Δ., Ζάγκος, Χ., Κοκκινός, Γ. , Κυρίδης, Α., Πανδής, Π. & Σωτηρόπουλος, Δ. (2013). *Διαρροή από τις δομές της Δια Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων*. Έρευνα για ένα αθέατο πρόβλημα. ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. Αθήνα

Καραλής, Θ. (2005). *Σχεδιασμός, Διοίκηση, Αξιολόγηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων*. Μεταπτυχιακή Έρευνα. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Καραλής, Θ. (2013). *Κίνητρα και εμπόδια για τη συμμετοχή των ενηλίκων στη διά βίου Εκπαίδευση*. Έρευνα Των ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ. Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.Σελ,49.ανακτήθηκε στις 2.2.2019 από: <http://www.imegsee.gr/attachments/article/662/MELETH%20INEGSEE-IMEGSEVEE.pdf>

ΙΜΕΓΣΕΒΕΕ, 2012 [http://www.gsee.gr/meletes-2/244-2013-01-24-13-01-44\(10-11-17\)](http://www.gsee.gr/meletes-2/244-2013-01-24-13-01-44(10-11-17)) πρόσβαση στις 25.12.18

Ιωαννίδου, Μ. (2015). *Γιατί οι ενήλικες επιστρέφουν στα θρανία; μια έρευνα για τους λόγους που ωθούν τους ενήλικες να στραφούν ξανά στη μάθηση*, Πάτρα : Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ανακτήθηκε στις 12/1.2019 από

[:file:///C:/Users/User/Downloads/%CE%99%CE%A9%CE%91%CE%9D%CE%9D%CE%99%CE%94%CE%9F%CE%A5%20%CE%9C%CE%91%CE%A1%CE%98%CE%91.pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/%CE%99%CE%A9%CE%91%CE%9D%CE%9D%CE%99%CE%94%CE%9F%CE%A5%20%CE%9C%CE%91%CE%A1%CE%98%CE%91.pdf)

Μάσση, Α. (2018). «Προσωπική, κοινωνική, εκπαιδευτική και επαγγελματική εξέλιξη αποφοίτων σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας : Η περίπτωση των ΣΔΕ Φλώρινας, Αμυνταίου και Πτολεμαΐδας» Μεταπτυχιακή Έρευνα. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Μιχαλοπούλου, Μ. (2016). *Τα κίνητρα συμμετοχής των ενήλικων εκπαιδευομένων σε προγράμματα των κέντρων δια βίου μάθησης. Η περίπτωση του ΚΔΒΜ Πύργου.* Μεταπτυχιακή εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Μποτίση, Β.(2017). *Διερεύνηση απόψεων των εκπαιδευτικών ενηλίκων για θέματα εκπαιδευτικής μεθοδολογίας: μια ερευνητική άσκηση μικρής κλίμακας στα δημοτικά (Κδβμ) Βέροιας και Αλεξάνδρειας.* Μεταπτυχιακή εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 30/12.2018 από: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/34957>

Παπαγεωργίου, Β.(2018). *Κίνητρα και εμπόδια των εκπαιδευομένων του Δήμου Γορτυνίας σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων. Μελέτη περίπτωσης του Κέντρου Δια Βίου Μάθησης, βασισμένη στις απόψεις των εκπαιδευομένων.* Μεταπτυχιακή Έρευνα. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Στεφάνου, Ι. (2012). *Κίνητρα και εμπόδια στη μάθηση ενηλίκων εκπαιδευόμενων: Η περίπτωση του ΚΕΕ Πάτρας.* Μεταπτυχιακή εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 30/12.2018 από : http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/5937/3/Nimertis_Stefanou%28teeapi%29.pdf

Τσολάκη, Τ.(2018). *Απόκτηση και αναπτυξη επαγγελματικων προσόντων των εκπαιδευομένων στο παράρτημα Αλεξάνδρειας του Κέντρου ανάπτυξης ελληνικού εμπορίου και απασχολησιμότητας.* Μεταπτυχιακή Έρευνα. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο από : [file:///C:/Users/User/Downloads/Στεφανία%20Τσολάκη%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Στεφανία%20Τσολάκη%20(4).pdf)

ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

Απόφαση [1720/2006/EK](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006D1720&from=EL) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2006 για τη θέσπιση προγράμματος δράσης στον τομέα της διά βίου μάθησης στο: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006D1720&from=EL>

Eurostat (2017), στο: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Adult_learning_statistics.

Commission of the European Communities, Brussels (2001). The Second Chance Schools, the Results of a European Pilot Project, Brussels: CEC-Directorate-General for Education and Culture. (European Commission (2001). Second Chance Schools. The Results of a European Pilot Project. Brussels: European Commission) διαθέσιμο στο [http://www.europarl.europa.eu/meet-docs/committees/deve/20020122/com\(2001\)366_en.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meet-docs/committees/deve/20020122/com(2001)366_en.pdf)

>European Commission (2013). Apprenticeship and Traineeship Schemes in EU27. Key Success Factors. A Guidebook for Policy Planners and Practitioners. Employment, Social Affairs and Inclusion, στο: https://mail.google.com/mail/u/0/#search/stellamoralis%40sch.gr/159ccb_a9d33ac164?projector=1

European Commission, SEC(2011) 1608 final: 59, στο: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2011:1608:FIN:EN:PDF>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή: *Λευκή Βίβλος (ΛΒ): Διδασκαλία και μάθηση –προς την κοινωνία της γνώσης του 1995*, διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:51995DC0590&qid=1448218252691&from=EL>

European Year of Life Long Learning (1996) διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?uri=URISERV%3Ac11024>

ΕΣΠΑ 2007-2013: <http://www.edulll.gr/>

Λευκή Βίβλος (ΛΒ): *Διδασκαλία και μάθηση –προς την κοινωνία της γνώσης του 1995* διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:51995DC0590&qid=1448218252691&from=EL>

Συμπεράσματα του συμβουλίου της 12ης Μαΐου 2009 σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020»), 2009/C 119/02, στο: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52009XG0528\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52009XG0528(01))

Σύνοψη για το *Ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων* διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:c11104>

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2002 για τη διά βίου μάθηση (2002/C 163/01) στο: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32002G0709\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32002G0709(01))

UNESCO, *Εγχειρίδιο προς εκπαιδευτές ενηλίκων* (2014) ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ FREDERICK σελ.10 στο: http://www.moec.gov.cy/ae-thee/synedria/2014_teliko/2014_06_26_handbook_greek.pdf

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

ALFAVITA στο : <https://www.alfavita.gr/sites/default/files/attachments/sde-idrysi.pdf>

ΓΣΕΕ στο: <http://www.gsae.edu.gr/el/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias/filosofia-kai-programma-spoudon>

ΓΣΕΕ στο:<http://www.gsae.edu.gr/el/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias>

ΓΓΔΒΜ, 2012 Ετήσια έκθεση για την δια Βίου Μάθηση στην Ελλάδα, στο:

<http://users.sch.gr/convichat/wp-content/uploads/2012/11/etisia-ekthesi-2012.pdf>

Εθνικό Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης, 2011, στο: http://step.gov.gr/upload/ethniko_programma_diaviou.pdf.

Ελληνική Δημοκρατία: Υπουργείο Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. *Εθνικό Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης, 2011*, http://step.gov.gr/upload/ethniko_programma_diaviou.pdf

Ελληνική Δημοκρατία: Υπουργείο Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. *Εθνικό Πλαίσιο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στη Διά Βίου Μάθηση, ποιότητα-πάντα-παντού π³*. Ιούλιος 2011, στο: <http://www.gsae.edu.gr/images/stories/plaisio.pdf>

Ελληνική Δημοκρατία: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού. Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης: Έκθεση του 2012 για τη Διά Βίου Μάθηση στην Ελλάδα. Ιανουάριος 2013, στο: http://www.gsae.edu.gr/images/stories/APOL-OGISMOS_2013_final.pdf

Ελληνική Δημοκρατία: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού. Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης: *Εθνικό Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης 2013-2015*. Ιούνιος 2013, στο: http://www.gsae.edu.gr/images/publications/ETHNIKO_PROGRAMMA_2013-2015.pdf

ΕΛΣΤΑΤ 2016 στο: <http://www.statistics.gr/documents/20181/30c4ae99-c603-4e41-ba2a-91a52f923500>

ΕΛΣΤΑΤ 2017 στο: <http://www.statistics.gr/documents/20181/6cb704fb-9c41-41c7-8e26-021f091f3360>

ΕΟΠΠΕΠ στο: https://www.eoppep.gr/index.php/en/home-en/7-announcements/333-xorigisi_adeias_se_yparxon

ΕΣΕΕ Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου & Επιχειρηματικότητας. (2018). Ελληνικό Εμπόριο: Η Ιστορία του Ελληνικού Εμπορίου, στο: <http://esee.gr/istoria-touellinikou-eboriou>

Ε.Φ.Ε.Τ. Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων. (2018). Επιχειρήσεις Τροφίμων: Εκπαίδευση προσωπικού επιχειρήσεων στο
: <http://portal.efet.gr/portal/page/portal/efetnew/enterprises/education>

ΙΕΠ στο: file:///C:/Users/User/Downloads/1.5.1a_epimorfotiko_yliko_EY1_THE1.pdf

ΙΝΕΔΙΒΙΜ στο: https://www.inedivim.gr/προγράμματα-δράσεις/σχολεία-δεύτερης-ευκαιρίας_σελ.33 (Ανακτήθηκε 30.11.17)

ΙΝΕΓΣΕΕ στο: <http://www.inegsee.gr/> .

Κ.Α.ΕΛ.Ε στο: <http://www.kaele.gr/profile/>

Κ.Α.ΕΛ.Ε στο: <http://www.kaele.gr/παράρτημα/παράρτημα-αλεξάνδρειας/παράρτημα-αλεξάνδρειας>

ΚΔΒΜ Αλεξάνδρειας, στο: <http://imathiotis.gr/titli-telous-gia-to-kdvm-dimou-alexandrias/>

ΟΑΕΔ, στο: www.oecd.org/skills/piaac/Skills-Matter-Greece.pdf

Ram computer στο: <http://www.ramcomputer.gr/>

ΣΔΕ. στο http://sde-naous.ima.sch.gr/wp/?page_id=117 .

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης. (2018). e-BIBΛΙΟΘΗΚΗ: ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ: Διεύθυνσης Ασφάλειας & Υγείας της Εργασίας. Ανακτήθηκε στο: <http://www.ypakp.gr/index.php?ID=XeOqVJUTkuQdWLJx>

NOMOI

Νόμος 3879/2010 (Φ.Ε.Κ. 163 Α/21-9-2010): Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις, στο: http://www.gsae.edu.gr/images/stories/Nomos_diaviou.pdf

N.4009/11:https://www.teicrete.gr/msc-accaud/resources/guide/v_4009_11_νόμος%20πλαίσιο.pdf

ΦΕΚ 163Α/21-09-2010 - άρθρο 8 , παρ.4, περ. α του Ν.3879/2010. Θεσμικό πλαίσιο Κέντρων δια βίου μάθησης.

Παράρτημα 1

Συντομογραφίες / Ακρωνύμια

ΓΓΔΒΜ Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης

ΓΓΕΕ Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων

ΓΓΛΕ Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης

ΓΣΕΕ Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος

ΔΒΜ Δια Βίου Μάθηση

ΕΕ Εκπαίδευση Ενηλίκων

ΕΕΕΕ Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων

ΕΕΣΕ Ένωση Εμπορικών Συλλόγων Ελλάδος

ΕΚΕΠ Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού

ΕΚΕΠΙΣ Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΕΚΤ Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο

ΕΛΣΤΑΤ Ελληνική Στατιστική Αρχή

ΕΟΠΠ Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων

ΕΟΠΠΕΠ Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού

ΕΠΠ Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων

ΕΣΕΕ Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (έως το 2014) Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας ΕΣΠΑ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

ΙΔΕΚΕ Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων ΙΕΚ Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΙΝΕ Ινστιτούτο εργασίας

ΙΝΕΔΙΒΙΜ Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης

ΙΝΕΜΥ Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών της

ΚΑΕΛΕ Κέντρο Ανάπτυξης Ελληνικού Εμπορίου

ΚΔΒΜ Κέντρο Δια Βίου Μάθησης ΚΕΚ Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΚΕΚΑ Κεντρική Επιτροπή Καταπολέμησης του Αναλφαβητισμού

ΚΠΣ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

ΛΑΕΚ Λογαριασμός για την Απασχόληση και την Επαγγελματική Κατάρτιση

ΝΕΚΑ Νομαρχιακή Επιτροπή Καταπολέμησης του Αναλφαβητισμού

ΟΑΕΔ Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού

ΟΟΣΑ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

ΣΔΕ Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας

ΣΕΚ Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΣΛΕ Σύμβουλοι Λαϊκής Επιμόρφωσης

CEDEFOP European Centre for the Development of Vocational Training (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης)

Παράρτημα 2

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων

Κίνητρα και εμπόδια για την συμμετοχή ενηλίκων εκπαιδευομένων στην Διά Βίου Μάθηση. Μελέτη περίπτωσης: Δομές τυπικής, μη τυπικής εκπαίδευσης του Δήμου Αλεξάνδρειας.

Ονομάζομαι Μουσαφίρη Κυριακή και είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στην Διοίκηση και Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης. Το παρόν ερωτηματολόγιο ερευνά τις απόψεις των εκπαιδευομένων για τα κίνητρα και τα εμπόδια συμμετοχής, που συναντούν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. Το ερωτηματολόγιο είναι αυστηρώς προσωπικό και απολύτως ανώνυμο. Οι απαντήσεις αποτελούν προσωπικά δεδομένα. Η συνεργασία σας είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία της έρευνας και την εξαγωγή συμπερασμάτων που θα αντανακλούν στην πραγματικότητα. Γι' αυτό παρακαλείστε να απαντήσετε στις ερωτήσεις με προσοχή, ακρίβεια και ειλικρίνεια.

Σας ευχαριστώ θερμά για τον πολύτιμο χρόνο σας.

Μουσαφίρη Κυριακή

Εκπαιδευτικός ΠΕ11

Για οποιαδήποτε διευκρίνηση είμαι στην διάθεσή σας στο mail: kikimous12@gmail.com

Μέρος Α': Γενικά στοιχεία

1. Σε ποιον από τους παρακάτω φορείς παρακολουθείτε εκπαιδευτικό πρόγραμμα ενηλίκων

- Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας ΣΔΕ
- Σχολή μαθητείας ΕΠΑ.Λ
- Στο Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Κέντρου Ανάπτυξης Ελληνικού Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας Κ.Α.ΕΛ.Ε
- Στο Κέντρο Δια βίου μάθησης ΚΔΒΜ2 RAM® computer

2. Έχετε παρακολουθήσει άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα στο παρελθόν;

- Ναι

Όχι

Μέρος Β': Κίνητρα συμμετοχής

Δείξτε σε ποιο βαθμό, κάθε ένας από τους παρακάτω λόγους, σας επηρέασε ώστε να συμμετάσχετε στο πρόγραμμα αυτό. Τσεκάρετε μόνο μία επιλογή, η οποία αντιπροσωπεύει με τον καλύτερο τρόπο το βαθμό επιρροής.

3. Σε ποιο βαθμό σας επηρέασαν οι παρακάτω λόγοι για να παρακολουθήσετε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ
3.1 Να διατηρήσω τη θέση εργασίας μου					
3.2 Να αυξήσω τις οικονομικές μου απολαβές					
3.3 Για να είμαι περισσότερο αποδοτικός/ή στην εργασία μου					
3.4 Για να βρω μια καλύτερη εργασία					
3.5 Γιατί μου αρέσει μαθαίνω καινούργια πράγματα					
3.6 Γιατί η εκπαίδευση πρέπει να διαρκεί σε όλη μας τη ζωή					
3.7 Γιατί έτσι δίνω ένα καλό παράδειγμα στα παιδιά μου					
3.8 Γιατί στο παρελθόν δεν μπόρεσα να σπουδάσω όσο και όσα ήθελα					

3.9 Για να αποκτήσω τη βεβαίωση/πιστοποιητικό συμμετοχής					
3.10 Για να αυξήσω τα τυπικά μου προσόντα					
3.11 Για να είμαι πιο ολοκληρωμένος πολίτης					
3.12 Για να ξεφύγω από τα προβλήματα της προσωπικής/οικογενειακής ζωής					
3.13 Για να συναντήσω καινούργιους ανθρώπους και να βελτιώσω το κοινωνικό μου δίκτυο					
3.14 Για να αξιοποιήσω τον ελεύθερο χρόνο μου					
3.15 Άλλοι παράγοντες που δεν αναφέρθηκαν					

Μέρος Γ': Εμπόδια συμμετοχής

Δείξτε σε ποιο βαθμό, κάθε ένας από τους παρακάτω λόγους, αποτελεί εμπόδιο συμμετοχής στο πρόγραμμα αυτό. Τσεκάρετε μόνο μία επιλογή, η οποία αντιπροσωπεύει με τον καλύτερο τρόπο το βαθμό επιρροής.

4. Σε τι βαθμό λειτούργησαν ανασταλτικά οι παρακάτω παράγοντες όσον αφορά τη συμμετοχή σας στα εκπαιδευτικά προγράμματα.

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ
--	---------	------	--------	------	-----------

4.1 Κόστος συμμετοχής των προγραμμάτων					
4.2 Έλλειψη χρόνου λόγω προσωπικών/οικογενειακών υποχρεώσεων					
4.3 Έλλειψη χρόνου λόγω εργασιακών υποχρεώσεων					
4.4 Οι ημέρες και οι ώρες διεξαγωγής					
4.5 Δυσκολία μετακίνησης					
4.6 Έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης					
4.7 Έλλειψη ενδιαφέροντος των προγραμμάτων					
4.8 Δεν προσφέρονται εξ αποστάσεως					
4.9 Έλλειψη εμπειρίας του φορέα					
4.10 Ο φόβος αποτυχίας					
4.11 Άλλο					

Μέρος Δ΄: Δημογραφικά και Κοινωνικά Στοιχεία

5. Φύλο

Άντρας

Γυναίκα

6. Ηλικία

18-24 ετών

- 25-34 ετών
- 35-44 ετών
- 45-54 ετών
- 55 ετών και άνω

7. Εργασιακή κατάσταση

- Εργαζόμενος/η στον Δημόσιο Τομέα
- Εργαζόμενος/η στον ιδιωτικό τομέα
- Ελεύθερος/η επαγγελματίας
- Άνεργος/η
- Συνταξιούχος
- Φοιτητής
- Μαθητευόμενος/καταρτιζόμενος
- Οικιακά

8. Σε ποια περιοχή κατοικείτε;

- Στην Αλεξάνδρεια
- Σε χωριό του Δήμου Αλεξάνδρειας
- Σε ευρύτερη περιοχή του νομού
- Εκτός νομού Ημαθίας

9 .Εθνικότητα

- Ελληνική
- Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε.....

10. Επίπεδο Εκπαίδευσης

- Απόφοιτος Δημοτικού

- Απόφοιτος Γυμνασίου
- Απόφοιτος Λυκείου
- Πτυχιούχος ΑΕΙ
- Πτυχιούχος ΤΕΙ
- Απόφοιτος ΙΕΚ
- Κάτοχος μεταπτυχιακού
- Κάτοχο Διδακτορικού

11. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση αυτή την στιγμή

- Άγαμος/η
- Έγγαμος/η
- Έγγαμος/η με παιδιά
- Μονογονεϊκή οικογένεια
- Διαζευγμένος/η

12. Οικονομική κατάσταση (σύμφωνα με την εκτίμησή σας)

- Πολύ κακή
- Κακή
- Μέτρια
- Καλή
- Πολύ Καλή

13. Θα παρακολουθούσατε στο μέλλον άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα ;

- Ναι
- Όχι

14. Παρακαλώ προσθέστε ό,τι άλλο θέλετε να σχολιάσετε ή να συμπληρώσετε στο παρόν ερωτηματολόγιο

.....
.....

Σας ευχαριστώ πολύ!

